

Convenția Consiliului Europei privind Acțiunea împotriva Traficului de Persoane

(CETS No. 197)

Raportul explicativ

I. Introducere

a. Traficul de persoane: fenomenul și contextul său

1. Traficul de persoane constituie o problemă majoră a Europei zilelor noastre. În fiecare an, mii de persoane, în cea mai mare parte femei și copii, cad victime traficului pentru exploatare sexuală sau în alte scopuri, fie în propria lor țară, fie în străinătate. Toți indicatorii arată o creștere a numărului de victime. Acțiunile de combatere a traficului de persoane beneficiază de atenție la nivel global, deoarece traficul amenință drepturile omului și valorile fundamentale ale societăților democratice.

2. Acțiunile de combatere a acestei amenințări constante la adresa umanității reprezintă unul dintre numeroasele fronturi pe care Consiliul Europei luptă pentru respectarea drepturilor omului și a demnității umane.

3. Traficul de persoane, cu atragerea în capcană a victimelor sale, reprezintă forma modernă a fostului trafic cu sclavi, practicat peste tot în lume. El tratează persoanele ca pe niște bunuri ce pot fi cumpărate și vândute, forțate să muncească, de obicei în industria sexuală, dar și în agricultură, în mici magazine, care funcționează legal sau nu, pentru un salariu de mizerie sau uneori chiar pe nimic. Cele mai multe dintre victimele identificate sunt femei, dar și bărbații sunt uneori victime ale traficului de persoane. Mai mult, o mare parte din victime sunt tineri, uneori chiar copii. Cu disperare, toate încearcă să-și ducă traiul de pe o zi pe alta, însă ajung să-și ruineze viața datorită exploatării.

4. Pentru a fi eficientă, o strategie de combatere a traficului de persoane trebuie să adopte o abordare multi-disciplinară și să cuprindă prevenirea, protejarea drepturilor victimelor precum și urmărirea penală a traficantilor, și în același timp

să caute să armonizeze legislațiile naționale relevante și să se asigure că aceste legi sunt aplicate uniform și eficient.

5. Fenomen global, traficul de persoane poate fi național sau transnațional. Adeseori asociat cu crima organizată, în cadrul căreia reprezintă una dintre activitățile cele mai profitabile, traficul de persoane trebuie să fie combătut în Europa la fel de ferm ca și traficul de droguri sau spălarea banilor. Într-adevăr, potrivit unor anumite estimări, traficul de persoane este a treia operațiune ilegală în lume, după traficul de arme și cel de droguri.

6. În acest context, *Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Transnaționale Organizate și adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Transnaționale Organizate* (numit în continuare „Protocolul de la Palermo”) a pus bazele acțiunii internaționale împotriva traficului de persoane. Convenția Consiliului Europei, având ca punct de plecare Protocolul de la Palermo și luând în considerare și alte instrumente juridice internaționale, fie ele universale sau regionale, relevante pentru combaterea traficului de persoane, își propune să întărească protecția oferită de acele instrumente și să ridice nivelul standardelor pe care acestea le-au impus.

7. Protocolul de la Palermo conține prima definiție a termenului „trafic de persoane”, asupra căreia s-a căzut de acord la nivel internațional. (a se vedea mai jos, comentariile asupra Articolului 4 al Convenției). Este important să se sublinieze la acest moment că trebuie să se facă distincție între traficul de persoane și contrabanda cu migranți. Aceasta din urmă face subiectul unui protocol separat care completează *Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Organizate Transfrontaliere (Protocolul împotriva Contrabandei cu Migranți pe cale terestră, maritimă și aeriană, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Organizate Transfrontaliere)*. În timp ce scopul contrabandei cu migranți este trecerea ilegală a graniței pentru a obține, direct sau indirect, un beneficiu financiar sau un unel de ordin material, scopul traficului de persoane este exploatarea. Mai mult, traficul de persoane nu presupune neapărat un element transnațional; el poate exista și la nivel național.

8. Există și alte instrumente internaționale care au o contribuție în combaterea traficului de persoane și în protejarea victimelor acestuia. Dintre instrumentele Națiunilor Unite, pot fi amintite următoarele:

- Convenția privind Munca Forțată (nr. 29) din 28 iunie 1930;

- Convenția pentru Suprimarea Traficului de Persoane și a Exploatării Prostituției altora, din 2 decembrie 1949;

- Convenția privind Statutul Refugiaților din 28 iulie 1951 și Protocolul său adițional privind Statutul Refugiaților;
- Convenția referitoare la Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor, din 18 decembrie 1979;
- Convenția privind Drepturile Copilului, din 20 noiembrie 1989;
- Convenția Organizației Internaționale pentru Muncă, referitoare la Interzicerea și Acțiunea Imediată pentru Eliminarea Celor mai Rele Forme de Muncă a Copilului, din 17 iunie 1999;
- Protocolul Opțional al Convenției Drepturilor Copilului, privind vânzarea copiilor, prostituția și pornografia infantilă, din 25 mai 2000.

9. Experiența a arătat că implementarea instrumentelor legale la nivel regional consolidează semnificativ acțiunile împotriva traficului de persoane la nivel global. În contextul european, *Decizia Cadru a Consiliului din 19 iulie 2002, referitoare la combaterea traficului de persoane și Directiva Consiliului 2004/81/EC din 29 aprilie 2004 referitoare la permisul de rezidență emis naționalilor din state terțe, care sunt victime ale traficului de persoane și au fost supuși unei acțiuni care a facilitat imigrarea ilegală sau care cooperează cu autoritățile competente* reglementează unele dintre întrebările referitoare la traficul de persoane. *Decizia Cadru a Consiliului din 15 martie 2001 referitoare la statutul victimelor pe parcursul procesului penal* este de asemenea relevantă în domeniul traficului de persoane.

b. Acțiunea Consiliului Europei

10. Având în vedere că una dintre principalele preocupări ale Consiliului Europei este respectarea și protejarea drepturilor omului și a demnității umane, și că traficul de persoane subminează direct valorile care stau la baza Consiliului Europei, este logic că preocuparea organizației de a găsi soluții la această problemă este prioritară. Este cu atât mai relevantă, cu cât Consiliul Europei, numără printre cele 46 de state membre, atât țări de origine cât și de tranzit și destinație pentru victimele traficului de persoane.

11. Astfel, de la sfârșitul anilor '80, Consiliul Europei s-a axat în mod natural pe activitățile de combatere a traficului de persoane [\(1\)](#). Traficul influențează o serie de întrebări față de care Consiliul Europei își exprimă îngrijorarea, cum ar fi exploatarea sexuală a femeilor și copiilor, protecția femeilor împotriva violenței, criminalității organizate și a migrației. Consiliul Europei a luat o serie de inițiative în acest domeniu și în altele conexe: printre altele, a produs instrumente juridice, a creat strategii, a condus cercetări, s-a angajat în acțiuni de cooperare juridică, tehnică și de monitorizare.

Comitetul Miniștrilor din Consiliul Europei

12. În 1991, Comitetul Miniștrilor din Consiliul Europei a adoptat *Recomandarea nr. R (91)11 privind exploatarea sexuală, pornografia și prostituția, precum și traficul de copii și tineri*, care a fost primul instrument internațional care dezbătea pe larg aceste probleme. În 1999, a fost înființat un comitet de experți pe protejarea copiilor împotriva exploatării sexuale, mai ales pentru a revizui Recomandarea nr. R (91)11.

13. Prin intermediul Grupului de Experți privind Traficul de Femei (1992-93) care a trimis rapoarte Comitetului de Conducere pentru Egalitatea între Femei și Bărbați (CCEFB), Consiliul a identificat cele mai urgente zone de acțiune, pe baza cărora un consultant a creat un plan general de acțiune privind traficul de femei⁽²⁾. Planul a propus o serie de domenii de reflecție și investigare pentru a emite recomandări statelor membre pe aspectele legislative, juridice și de pedepsire a traficului, pe partea de suport și protecție acordate victimelor, pe reabilitare, cât și pe programele de prevenire și instruire.

14. Traficul a stârnit îngrijorarea colectivă a șefilor de state și de guverne din Consiliul Europei la Summitul de la Strasbourg din octombrie 1997: declarația finală descrie explicit toate formele de exploatare a femeii ca pe amenințări la adresa democrației și securității cetățenilor europeni.

15. Mai multe activități au avut loc de la terminarea summit-ului. Primul tip de activitate a fost concentrat atât pe conștientizarea populației cât și pe diverse acțiuni. Astfel au fost organizate seminariile care să întărească percepția guvernelor și a societății civile cu privire la această nouă formă de sclavie⁽³⁾ și în același timp să tragă un semnal de alarmă în rândul diverșilor actori (poliție, judecători, asistenți sociali, personalul diplomatic, profesori, etc) cu privire la rolul lor vis-a-vis de victimele traficului și de pericolul care amenință anumite categorii sociale.

16. În plus, statele membre au fost încurajate să creeze planuri naționale de acțiune împotriva traficului de persoane. Având în vedere acestea, Consiliul a pregătit modelul mai sus menționat de plan de acțiune împotriva traficului de femei în 1996 și de atunci a încurajat dezvoltarea de planuri de acțiune naționale și regionale, mai ales în Europa de Sud-Est⁽⁴⁾ și în Caucazul de Sud⁽⁵⁾.

17. Au fost realizate mai multe studii și cercetări pentru a aborda problema traficului din multiplele sale unghiuri. CCEFB a pregătit un studiu privind *impactul utilizării noilor tehnologii informaționale în traficul de persoane pentru exploatare sexuală*.⁽⁶⁾

18. Mai mult, seminariile și întâlnirile experților au avut loc pe teritoriul mai multor state membre, atât pentru a le oferi asistența tehnică necesară pentru a crea sau a revizui legislația în acest domeniu, cât și pentru a le ajuta să ia și alte măsuri necesare pentru a combate acest flagel.

19. O inițiativă mai recentă o reprezintă Proiectul LARA, lansat în iulie 2002 și finalizat în noiembrie 2003, care sprijină reforma legislației penale în Europa de Sud-Est ca un mijloc de prevenire și combatere a traficului de persoane. Acest proiect al Consiliului Europei, implementat în cadrul Grupului de Acțiune al Pactului pentru Stabilitate pentru Traficul de Persoane, a permis țărilor îngrijorate să-și adapteze și să-și revizuiască legislația internă în domeniu. Ca rezultat al acestui Proiect, aproape toate acele țări au adoptat planuri naționale de acțiune împotriva traficului de persoane, orientate către prevenire, urmărirea penală a traficantilor și protecția victimelor.

20. Activitățile de conștientizare a fenomenului în rândul populației au dus la crearea unui cadru legislativ pentru combaterea traficului de persoane. Au fost create două instrumente legale ale Consiliului Europei, care se concentrau exclusiv asupra traficului de persoane în scopul exploatării sexuale, ale cărui victime sunt în cea mai mare parte femei și copii:

- *Recomandarea nr. R (2000)11 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la acțiuni împotriva traficului de persoane în scopul exploatării sexuale;*

- *Recomandarea nr. R (2001) 16 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la protejarea copiilor împotriva exploatării sexuale.*

21. Aceste măsuri au determinat o strategie pan-europeană, concentrată pe definiții, măsuri generale, un cadru metodologic și de acțiune, pe prevenire, asistența și protecția victimelor, măsuri penale, cooperare judiciară, cooperare și coordonare internațională.

22. În final, trebuie subliniat faptul că în timpul celei de-a 5-a Conferințe Ministeriale europene privind Egalitatea dintre Femei și Bărbați (Skopje, 22-23 ianuarie 2003), cu tema: „Democratizare, prevenirea conflictelor și crearea unui climat pașnic: perspectiva și rolul femeii”, miniștrii europeni pentru egalitate au hotărât că activitățile dezvoltate de Consiliul Europei pentru a proteja și a promova drepturile femeii ar trebui să se concentreze, printre altele, pe prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a traficului de persoane.

23. Traficul de persoane poate fi o consecință a grupurilor de crimă organizată-care folosesc adeseori corupția pentru a se sustrage legii și spală banii pentru a-și ascunde profiturile – dar se poate întâmpla și în alte condiții. Astfel, și alte instrumente juridice ale Consiliului Europei sunt, de asemenea, relevante pentru trafic, mai ales acele instrumente pentru protejarea drepturilor omului, ale copilului, drepturilor sociale, ale victimelor și pentru datele personale, combaterea corupției, a spălării banilor, a criminalității cibernetice, precum și pentru tratatele de cooperare internațională pe probleme judiciare. Astfel, următoarele convenții ale Consiliului Europei ar putea juca un rol în combaterea traficului de persoane și în protejarea victimelor:

- Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, din 4 noiembrie 1950 ([ETS No 5](#));
- Convenția europeană privind Extradarea, din 13 decembrie 1957 ([ETS No 24](#)) și Protocoalele adiționale;
- Convenția europeană privind Asistența Mutuală pe Aspecte Penale, din 20 aprilie 1959 ([ETS No 30](#)) și Protocoalele adiționale;
- Charta Social-Europeană din 18 octombrie 1961 ([ETS No 35](#)) și Charta Social-Europeană revizuită din 3 mai 1996 ([ETS No 163](#));
- Convenția europeană referitoare la Compensarea Victimelor Infracțiunilor Violente, din 24 noiembrie 1983 ([ETS No 116](#));
- Convenția privind Spălarea, Căutarea, Capturarea și Confiscarea Bunurilor rezultate în urma Infracțiunilor ([ETS No 141](#));
- Convenția europeană privind Exercitarea Drepturilor Copilului, din 25 ianuarie 1996 ([ETS No 160](#));
- Convenția în materie penală privind Corupția, din 27 ianuarie 1999 ([ETS No 173](#)) și Convenția în materie civilă privind Corupția, din 4 noiembrie 1999 ([ETS No 174](#));
- Convenția pe Criminalitatea Cibernetică, din 23 noiembrie 2001 ([ETS No 185](#));

Adunarea parlamentară a Consiliului Europei

24. În *Recomandarea 1545 (2002) privind o campanie împotriva traficului de femei*, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a recomandat Consiliului de Miniștri, printre alte lucruri, să creeze o Convenție Europeană privind traficul de femei, care să fie deschisă și statelor non-membre și care să se bazeze pe definiția traficului din *Recomandarea nr. R (2000) 11 privind acțiunea împotriva traficului de persoane în scopul exploatării sexuale*, a Comitetului de Miniștri.

25. Adunarea a răspuns la întrebare în 2003, odată cu *Recomandarea 1610 (2003) privind migrația, în strânsă relație cu traficul de femei și prostituția*. Aceasta a recomandat ca acest Comitet de Miniștri să:

„i. înceapă cât mai curând posibil schițarea unei convenții a Consiliului Europei pe traficul de persoane, care va adăuga valoare altor instrumente internaționale, concentrându-se pe drepturile omului și protecția victimei și având în vedere și o perspectivă care să țină cont de gen;

ii. să se asigure că această Convenție a Consiliului Europei pe traficul de persoane, include și prevederi referitoare la:

- a. introducerea infracțiunii de trafic în legea penală a statelor membre ale Consiliului Europei;
- b. armonizarea pedepselor aplicate în cazul traficului de persoane;
- c. asigurarea stabilirii unei jurisdicții eficiente în cazul traficantilor sau posibililor traficanti, mai ales prin facilitarea extradării și aplicarea principiului *aut dedere aut judicare* în toate cazurile de trafic de persoane.”

26. În *Recomandarea 1611 (2003) privind traficul de organe în Europa*, Adunarea Parlamentară a sugerat dezvoltarea, în cooperare cu organizațiile relevante, unei strategii europene pentru combaterea traficului de organe și, de asemenea, a sugerat schițarea unei viitoare Convenții a Consiliului Europei privind acțiunea împotriva traficului de persoane, cu un protocol adițional pe traficul de organe și de țesuturi de origine umană.

27. Recomandarea Adunării Parlamentare 1663 (2004) pe sclavia domestică: robie, au pair și miresele comandate prin poștă a fost de a se adopta măsurile necesare pentru a combate sclavia domestică sub toate formele ei. Mai mult, Adunarea Parlamentară a considerat că acest Consiliu al Europei trebuie să practice o toleranță zero față de sclavie și că el, ca și organizație internațională care apără drepturile omului, trebuie să lupte împotriva tuturor formelor de sclavie și trafic de persoane. Adunarea a subliniat că acest Consiliu al Europei și statele sale membre trebuie să promoveze și să protejeze drepturile victimei și să se asigure că infractorii sunt aduși în fața justiției, pentru ca sclavia să fie în cele din urmă eliminată din Europa. Adunarea Parlamentară și-a exprimat sprijinul pentru elaborarea *Convenției Consiliului Europei privind acțiunea împotriva Traficului de Persoane*.

c. Convenția Consiliului Europei privind acțiunea împotriva traficului de persoane

28. Concomitent cu aceste activități diferite și în continuarea Recomandării nr. R (2000) 11, a Comitetului de Miniștri, Comitetul de Conducere pentru Egalitatea între Femei și Bărbați (CCFEB) a luat inițiativa de a da un nou imbold activității Consiliului Europei în acest domeniu și a pregătit un studiu privind fezabilitatea unei Convenții privind acțiunea împotriva traficului de persoane.

29. Consiliul Europei a considerat că este necesar să se elaboreze un instrument legal care să meargă dincolo de recomandări sau de acțiuni specifice. Percepția publică europeană asupra fenomenului traficului și măsurile care trebuie să fie adoptate pentru a-l combate eficient au evoluat, făcând necesară elaborarea unui instrument legal, croit pe protecția drepturilor victimei și respectul pentru drepturile omului și care-și propune să realizeze un echilibru între problemele legate de drepturile omului și de urmărirea penală.

30. Deși există deja alte instrumente internaționale în acest domeniu, Convenția beneficiază de un context uniform și mai limitat al Consiliului Europei, conține prevederi mai precise și poate merge dincolo de standardele aprobate în celelalte instrumente internaționale. Evoluția dreptului internațional demonstrează că instrumentele regionale sunt adeseori necesare pentru a completa eforturile globale. Instrumentele europene în domeniul protecției drepturilor copilului ⁽⁷⁾, spălării banilor sau traficului de droguri⁽⁸⁾ au avut un impact pozitiv asupra implementării inițiativelor globale. Crearea unei Convenții a Consiliului Europei nu trebuie înțeleasă ca o competiție cu celelalte instrumente adoptate la nivel regional sau global, ci ca o îmbunătățire a protecției pe care ele o oferă și ca o dezvoltare a standardelor pe care le prevede, mai ales referitor la protecția drepturilor omului privind victimele traficului de persoane.

31. La întâlnirea tripartită de la Geneva, din 14 februarie 2003, reprezentanții la nivel înalt ai Consiliului Europei, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și ai Națiunilor Unite și-au reafirmat suportul pentru o convenție a Consiliului Europei pe traficul de persoane, care să îmbunătățească protecția victimelor și să dezvolte o acțiune pan-europeană pe ceea ce constituie o formă extrem de gravă de activitate criminală. De asemenea, ei au susținut ideea promovării legislației naționale pentru combaterea traficului.

32. Nevoia Consiliului Europei de a-și consolida activitatea a fost subliniată de Miniștrii Afacerilor Externe în cadrul celei de-a 12-a (4-5 mai 2003), 13-a (5-6 noiembrie 2003) și a 14-a (12-13 mai 2006) sesiuni a Comitetului de Miniștri. Astfel, Consiliul Europei a lansat schița unei Convenții privind acțiunea împotriva traficului de persoane. Convenția se va concentra pe protejarea drepturilor victimelor și pe respectarea drepturilor omului și are ca scop stabilirea unui echilibru corespunzător între aspectele care țin de drepturile omului și cele privind urmărirea în justiție.

33. Propunerea de a pregăti o Convenție a Consiliului Europei privind acțiunea împotriva traficului de persoane a fost aprobată de Comitetul de Miniștri, la cea de-a 838-a întâlnire a adjuncților miniștrilor, care a avut loc la 30 aprilie 2003, atunci când s-au adoptat liniile directoare pentru înființarea Comitetului Ad-Hoc pentru Acțiunea împotriva Traficului de Persoane (CAATP). Acest comitet multidisciplinar a avut sarcina de a pregăti o convenție care să se concentreze pe protecția drepturilor victimelor traficului și în același timp pe urmărirea în justiție a traficantilor.

34. În septembrie 2003, Consiliul Europei a început negocierile pe Convenția privind acțiunea împotriva traficului de persoane. CAATP a organizat opt întâlniri, în septembrie și decembrie 2003; februarie, mai, iunie/ iulie, septembrie/ octombrie și decembrie 2004 și februarie 2005, pentru a finaliza textul Convenției.

35. Textul a fost aprobat de CAATP în timpul întâlnirii din decembrie 2004 și a fost transmis către Comitetul de Miniștri pentru prezentarea, spre consultare, Adunării Parlamentare. În ianuarie 2005, Adunarea Parlamentară s-a pronunțat asupra draftului Convenției (Opinia nr. 253 (2005), 26 ianuarie 2005), iar CAATP a luat în considerare această opinie în cadrul celei de-a 8-a și ultimei întâlniri, în februarie 2005.

36. Contribuția Convenției Consiliului Europei rezidă mai întâi în afirmația potrivit căreia traficul de persoane este o încălcare a drepturilor omului și încălcă demnitatea și integritatea umană, și de aceea este nevoie să se asigure o protecție mai bună a tuturor victimelor traficului. Apoi, scopul Convenției atinge traficul sub toate formele sale (național, transnațional, care are legături, sau nu, cu crima organizată, dar al cărui scop este exploatarea), concentrându-se mai ales pe măsurile de protecție a victimei și pe cele de cooperare internațională. În al treilea rând, Convenția înființează un sistem de monitorizare pentru a se asigura că părțile implementează eficient prevederile acesteia. În ultimul rând, Convenția promovează egalitatea de sexe în prevederile sale.

37. Convenția conține un Preambul și 10 capitole. Capitolul I prezintă scopurile și obiectivul Convenției, principiul nediscriminării și definițiile; Capitolul II prezintă măsurile de prevenire, cooperare și alte măsuri; Capitolul III prezintă măsurile pentru protejarea și promovarea drepturilor victimelor, garantând egalitatea de gen; Capitolul IV prezintă legea penală esențială; Capitolul V prezintă prevederile legate de cercetare, punere sub acuzare și legea procedurală; Capitolul VI prezintă cooperarea internațională și cooperarea cu societatea civilă; Capitolul VII definește mecanismul de monitorizare, și în cele din urmă, Capitolele VIII, IX și X prezintă relația dintre Convenție și alte instrumente internaționale, amendamentele la Convenție și clauzele finale.

II. Comentarii privind prevederile Convenției

Titlul

38. Titlul conține noua denumire oficială a tuturor tratatelor noi ale Consiliului Europei. Ca urmare a unei decizii a Secretarului General, denumirea oficială a oricărui nou tratat va fi Convenția [sau acordul] Consiliului Europei privind...". De aceea a fost adoptat acest nou titlu pentru Convenție.

39. Mai departe, Convenția include în titlul său termenul de „acțiune”, pentru a sublinia ideea că această Convenție oferă nu doar măsuri legislative, dar și alte inițiative pentru a combate traficul de persoane. Prin acțiune împotriva traficului de persoane, ar trebui să se înțeleagă includerea măsurilor de prevenire și asistență acordată victimelor, precum și a celor privind legea penală, create pentru a combate traficul de persoane.

Preambulul

40. Preambulul reafirmă angajamentul părților semnatare față de drepturile omului și libertățile fundamentale. Mai mult, subliniază faptul că aderarea la Convenție este deschisă și altor părți și nu doar statelor membre ale Consiliului Europei.

41. Convenția se bazează pe recunoașterea, deja stipulată în Preambul, la art. 5 al *Recomandării nr. R (2000)11 a Comitetului de Miniștri ai statelor membre, privind acțiunea împotriva traficului de persoane în scopul exploatării sexuale*, faptului că traficul de persoane reprezintă o încălcare a drepturilor omului și o atingere a demnității și integrității umane. Recunoașterea traficului ca o încălcare a drepturilor omului va avea consecințe asupra unor sisteme juridice care au introdus măsuri speciale de protecție în cazuri de încălcare a drepturilor fundamentale.

42. Recunoașterea traficului ca o încălcare a drepturilor omului apare direct sau indirect într-un număr important de instrumente legale și declarații internaționale. *Recomandarea Rec (2002)5 a Comitetului Miniștrilor din statele membre privind protecția femeilor împotriva violenței*, care definește violența împotriva femeilor ca incluzând traficul și afirmă că violența împotriva femeilor încalcă și primejduiește sau anulează bucuria acestora față de drepturile și libertățile lor fundamentale. *Convenția Inter-Americană privind Prevenirea, Pedepsirea și Eradicarea Violenței împotriva Femeilor* afirmă, în Preambul, că violența împotriva femeilor constituie o violare a drepturilor și libertăților lor fundamentale. Definiția violenței împotriva femeilor din art.2 al acestei Convenții include traficul ca o formă de violență împotriva femeilor. Uniunea Europeană, în *Decizia Cadru a Consiliului său împotriva Traficului de Persoane* din 19 iulie 2002 afirmă că „traficul de persoane cuprinde încălcări grave ale drepturilor fundamentale și ale demnității umane...” (paragraful 3). Structurile Națiunilor Unite care monitorizează tratatul, inclusiv Comitetul pentru Drepturile Omului și Comitetul pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor, de asemenea au identificat traficul de persoane ca fiind o violare a drepturilor omului. ⁽⁹⁾

43. Mai mult, Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale în articolul 7, stipulează că: „În scopul acestui Statut, <crimă împotriva umanității> înseamnă oricare dintre următoarele acte, atunci când sunt comise ca parte dintr-un atac răspândit sau sistematic împotriva oricărei populații civile, atunci când se știe despre atac: [...] (c) Sclavia; [...] care înseamnă exercitarea uneia sau a tuturor puterilor atașate dreptului de proprietate asupra unei persoane și include exercitarea unei astfel de puteri în timpul traficului de persoane, mai ales asupra femeilor și copiilor”.

44. Aplicarea orizontală a Convenției pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (de acum înainte numită CEDO) a fost subiectul dezbaterilor de-a lungul anilor. Totuși, legile Curții Europene pentru Drepturile

Omului conțin indicații clare în favoarea aplicabilității CEDO în relațiile între persoanele private, în sensul că această Curte a recunoscut obligația de a determina statele să răspundă pentru actele comise de indivizi sau grupuri de indivizi, acolo unde aceste state au eșuat în a lua măsurile de protecție adecvate. Prima judecată în acest sens a fost cazul X și Y împotriva Olandei⁽¹⁰⁾, unde Curtea a stabilit că era obligația statului să adopte prevederile gate de legea penală, pentru a asigura protecția eficientă a indivizilor. Eșecul statului vinovat de a acționa în această direcție, poate astfel duce la violarea CEDO. În cazul *Young, James și Webster vs. Marea Britanie*⁽¹¹⁾, Curtea a stabilit că „Potrivit art. 1 (art.1) al Convenției, fiecare stat semnatar „va asigura tuturor în cadrul jurisdicției [sale] drepturile și libertățile definite în...Convenției”; astfel, dacă o violare a unuia dintre acele drepturi și libertăți este rezultatul unei nerespectări a acelei obligații în punerea în aplicare a legislației interne, statul răspunde pentru această încălcare. Deși cauza cea mai apropiată care a determinat acest caz a fost acordul din 1975 între Căile Ferate Britanice și Sindicatele feroviare, legea internă în vigoare la acea dată a determinat tratamentul legal de care s-au plâns cei implicați. Responsabilitatea statului răspunzător pentru orice încălcare a Convenției este astfel angajată pe această bază [...]”. De atunci ⁽¹²⁾ responsabilitatea statelor semnatar pentru actele de încălcare a CEDO, comise de indivizi sau un grup de indivizi, a fost recunoscută.

45. Traficul de persoane a devenit unul dintre marile flageluri ale Europei. Acest fenomen care afectează bărbați, femei și copii a ajuns la un nivel fără precedent, astfel încât putem vorbi de o nouă formă de sclavie. CEDO interzice sclavia și munca forțată în art. 4: „1. Nimeni nu va fi ținut în sclavie sau robie; 2. Nimeni nu va fi obligat să muncească forțat sau obligat [...]”. Definiția „traficului de persoane” de la art. 4 al prezentei Convenții se referă mai ales la „sclavie” (vezi comentariile de mai jos de la art. 4).

46. Principalul câștig al prezentei Convenții în relație cu alte instrumente internaționale, constă în perspectiva privind drepturile omului și concentrarea sa pe protejarea victimei. De aceea, paragraful 5 al Preambulului stipulează că respectul pentru drepturile și protecția victimei și lupta împotriva traficului de persoane trebuie să constituie principalele obiective.

47. În ceea ce privește principiul nediscriminării, ar trebui amintit faptul că Recomandarea 1545 (2002) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind *o campanie împotriva traficului de femei*, care necesită includerea unei clauze nediscriminantă în viitoarea Convenție, bazată pe clauza din Opinia 216 (2000) a Adunării Parlamentare cu privire la Protocolul nr. 12 la CEDO (a se vedea comentarii la art.3 de mai jos).

48. Preambulul Convenției se referă și la declarațiile Miniștrilor Afacerilor Externe ai statelor membre ale Consiliului Europei la cea de-a 112-a, 113-a și 114-a sesiune a Comitetului de Miniștri, după cum a fost menționat mai sus.

49. Preambulul conține o enumerare a celor mai importante instrumente juridice internaționale care au legătură directă cu traficul de persoane în cadrul Consiliului Europei, Uniunii Europene și Națiunilor Unite. În particular, ar trebui subliniat faptul că, după cum s-a menționat mai sus, Consiliul Europei, prin Comitetul său de Miniștri și Adunarea Parlamentară, a pregătit un număr important de instrumente pentru a examina și a combate traficul de persoane din diverse perspective. Locul important pe care această Convenție îl atribuie *Protocolului pentru Prevenirea, Suprimarea și Pedepsirea Traficului de Persoane, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Organizate Transnaționale* este reflectat în adoptarea definiției „traficului de persoane”, agreată în cadrul Protocolului. Ca un element complementar și ca o dezvoltare a acestui Protocol al Națiunilor Unite, care evidențiază prevenirea infracțiunii de trafic, Convenția Consiliului Europei definește clar traficul ca fiind mai întâi de toate o problemă de încălcare a drepturilor omului și subliniază aspectul protecției victimei traficului. Scopul este acela de a îmbunătăți protecția pe care o oferă și de a dezvolta standardele pe care le conține.

50. În timpul procesului de negociere al acestei Convenții, și alte instrumente juridice internaționale relevante în acest domeniu, după cum s-a menționat mai sus.

51. În concluzie, se poate spune că aportul acestui nou instrument al Consiliului Europei în relație cu celelalte instrumente juridice internaționale este:

- recunoașterea traficului de persoane ca o încălcare a drepturilor omului;
- o atenție specială acordată asistenței victimelor și protejării drepturilor acestora;
- o arie vastă de aplicare:
  - se adresează tuturor formelor de trafic: național/ transnațional, care au legătură sau nu cu criminalitatea organizată;
  - se referă la toate persoanele traficate: Convenția se aplică tuturor persoanelor care sunt victime ale traficului de persoane, fie că sunt femei, copii sau bărbați;
  - pune bazele unui cadru juridic cuprinzător pentru protecția victimelor și a martorilor, măsuri specifice și obligatorii urmând a fi adoptate;
  - înființarea unui mecanism de monitorizare efectiv și independent: experiența a demonstrat că, în zonele unde există astfel de sisteme independente de monitorizare (ex. tortura și minoritățile), acestea au o mare credibilitate în rândul statelor părți, iar natura cooperantă a unor astfel de mecanisme este pe deplin înțeleasă și recunoscută;

- o Convenție a Consiliului Europei beneficiază de contextul mai limitat și mai uniform al Consiliului Europei, conține prevederi mai precise și merge dincolo de standardele minime asupra cărora s-a căzut de acord în alte instrumente internaționale.

Capitolul I - Obiective, scop, principiul nediscriminării și definiții

Articolul 1 – Obiectivele Convenției

52. Articolul 1 prezintă obiectivele Convenției. Paragraful 1:

a. prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu garantarea egalității de gen;

b. protejarea drepturilor omului, crearea unui cadru cuprinzător pentru protejarea și asistența victimelor și a martorilor, cu garantarea egalității de gen, și asigurarea unei cercetări și a unei acuzări eficiente;

c. promovarea cooperării internaționale privind acțiunea împotriva traficului de persoane.

53. Paragraful 1 (a) subliniază nevoia de măsuri atât pentru prevenirea cât și pentru combaterea traficului de persoane. În același timp, este important de reținut nevoile specifice ale victimelor, fie ele femei, copii sau bărbați. Concomitent cu aplicarea acestora, Convenția recunoaște că măsurile specifice pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane necesită și garantarea egalității de gen și o abordare orientată către copii, pentru respectarea drepturilor acestora.

54. Egalitatea de gen înseamnă o vizibilitate egală, împuternicirea și participarea ambelor sexe în toate sferele vieții publice și private. Egalitatea de gen este opusul inegalității de gen, nu al diferențelor de gen. Înseamnă acceptarea și prețuirea egală a complementarității dintre femei și bărbați și a diverselor roluri pe care aceștia le au în societate. Egalitatea între femei și bărbați înseamnă nu doar nediscriminare pe motive de gen, ci și măsuri pozitive de obținere a egalității între femei și bărbați. Egalitatea trebuie promovată prin sprijinirea unor politici specifice pentru femei, care, cel mai probabil, sunt expuse unor practici care pot fi asimilate torturii or unui tratament inuman sau degradant (violență fizică, viol, mutilare genitală și sexuală, trafic în scopul exploatarei sexuale). Aceste încălcări ale drepturilor omului în cazul femeilor sunt încă destul de comune și au crescut dramatic în unele zone din Europa. Ar trebui menționat că *Recomandarea Rec (2002)5 a Comitetului de Miniștri ai statelor membre privind protecția femeilor împotriva violenței* consideră traficul de persoane ca o formă de violență împotriva femeilor. Declarația Comitetului de Miniștri privind Egalitatea dintre Femei și Bărbați (16 noiembrie 1998) rămâne un exemplu în acest sens. Ea afirmă că principiul egalității sexelor este o parte integrantă a drepturilor omului și că

discriminarea bazată pe sex este un impediment în exercitarea libertăților fundamentale.

55. Aici ar trebui amintit că egalitatea de gen nu se reduce doar la principiul nediscriminării (așa cum este el prezentat în art. 3) și că termenii de referință ai CEDO i-au cerut să ia egalitatea de gen în considerare. Un alt punct este acela că egalitatea de gen este parte integrantă a drepturilor omului și că discriminarea pe motive de gen este o imixtiune în exercitarea libertăților fundamentale.

56. Paragraful 1(b) reflectă multidisciplinaritatea necesară pentru a combate eficient traficul de persoane. Multidisciplinaritatea nu este doar vitală Convenției, ci trebuie să fie la fel și în cazul oricărei acțiuni naționale împotriva traficului de persoane.

57. Două dintre principalele scopuri ale acestei Convenții, după cum sunt prezentate în art.1, sunt protejarea drepturilor persoanelor traficate și acuzarea celor responsabili pentru trafic. Cei care au lucrat la Convenție au recunoscut faptul că cele două aspecte sunt strâns interconectate.

58. Paragraful 1 (c) prezintă cooperarea internațională: doar prin unirea eforturilor vor reuși țările să reducă fenomenul traficului; pe cont propriu, au puține șanse de succes. Cooperarea internațională, așa cum este prezentată în Convenție nu se referă doar la aspecte penale (un domeniu în care Consiliul Europei a adoptat deja un număr de documente cu autoritate – vezi comentariile la Capitolul VI), ci și la măsuri pentru prevenirea traficului, asistarea și protejarea victimelor. Se intenționează ca aceste aspecte să devină elemente centrale pentru țările de origine, tranzit și destinație.

59. Articolul 1(2) stipulează că, pentru a asigura implementarea eficientă a prevederilor sale de către părți, Convenția a înființat un mecanism special de monitorizare, „Grupul de Experți privind Acțiunea împotriva Traficului de Persoane” (GEATP). Acesta este un element crucial al aportului Convenției: GEATP este un mijloc de a se asigura că statele acționează în conformitate cu Convenția și un garant al eficienței pe termen lung a Convenției (vezi comentariile de la Capitolul VII).

Articolul 2 – Scopul

60. Acesta prezintă scopul Convenției. Mai întâi stipulează că această Convenție se aplică tuturor formelor de trafic de persoane. Astfel, Convenția se aplică oricărei victime a traficului, fie ea bărbat, femeie sau copil.

61. În al doilea rând, cei care au redactat Convenția au dorit să fie clar că ea se aplică atât traficului național cât și celui internațional, fie că are legătură cu crima organizată sau nu. Convenția are un scop mai larg decât Protocolul de la Palermo și, după cum este precizat în Articolul 39, intenționează să sporească protecția pe

care Protocolul de la Palermo o acordă. Articolul 1 (2) al Protocolului de la Palermo stipulează că prevederile *Convenției Națiunilor Unite împotriva Criminalității Organizate Transnaționale* se aplică *mutatis mutandis* protocolului, doar dacă acesta nu prevede altfel și Articolul 3 (1) al *Convenției Națiunilor Unite* prevede că se aplică anumite încălcări ale legi, de natură transnațională⁽¹³⁾ și implică un grup criminal organizat⁽¹⁴⁾. Astfel, potrivit articolului 2 al *Convenției*, Capitolele II-VI se aplică indiferent dacă traficul se desfășoară doar la nivel național și nu implică nici un grup de criminalitate organizată.

62. În ultimul rând, în cazul traficului transnațional, *Convenția* se aplică atât victimelor care au intrat legal sau care se află legal pe teritoriul părții de destinație, cât și pentru cele care au intrat sau stau ilegal. În unele cazuri, victimele traficului sunt aduse ilegal în țară, dar în unele cazuri intră legal, ca și turiști, viitoare soții, personal domestic, artiști, fete care lucrează în sistemul au pair sau solicitanți de azil, în funcție de legea din țara respectivă. *Convenția* se aplică ambelor tipuri de situație. Totuși, anumite prevederi specifice (art 13 și 14) se aplică doar victimelor care se află ilegal pe teritoriul aceluia stat.

Articolul 3- Principiul nediscriminării

63. Acesta interzice discriminarea în implementare de către părți a *Convenției* și mai ales în utilizarea măsurilor pentru protejarea și promovarea drepturilor victimelor, care sunt prezentate în Capitolul III. Semnificația discriminării din Articolul 3 este identică celei prezentate în Art. 14 al *Convenției pentru Protejarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale* (de acum înainte numită CEDO).

64. Conceptul discriminării a fost interpretat consecvent de către Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în speța sa referitoare la art. 14 al *Convenției pentru Protejarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale*. În particular, această speță a demonstrat foarte clar că nu orice separare sau diferență de tratament duce la discriminare. După cum a stabilit Curtea de exemplu în cazul *Abdulaziz, Cabales și Balkandali vs. Marea Britanie*, „o diferență de tratament este discriminatorie dacă ‘nu are nici o justificare obiectivă și rezonabilă’, adică dacă nu are ‘un scop legitim’, sau dacă nu există ‘o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul propus’” (speța din 28 mai 1985, serie A, nr. 94, paragraful 72).

65. Din moment ce nu orice separare sau diferență de tratament duce la discriminare și având în vedere caracterul general al principiului nediscriminării, nu s-a considerat necesar sau corespunzător să se includă o clauză de restricție în prezenta *Convenție*. De exemplu, legea celor mai multe, dacă nu a tuturor statelor membre ale Consiliului European conține anumite deosebiri bazate pe naționalitate, referitoare la anumite drepturi sau beneficii. Situațiile unde astfel de deosebiri sunt perfect acceptabile sunt suficient de bine protejate chiar de către semnificația termenului de „discriminare”, așa cum este el descris în paragraful de mai sus, din

moment ce deosebire pentru care există o justificare obiectivă și rezonabilă nu constituie o discriminare. În plus, potrivit Curții Europene pentru Drepturile Omului, autoritățile naționale au dreptul la discernământ atunci când evaluează în ce măsură diferențele în situații alături similare justifică un tratament diferit în fața legii. Scopul acestui discernământ va varia potrivit circumstanțelor, subiectului și a contextului său (vezi, de exemplu, judecata din 28 noiembrie 1984, în cazul *Rasmussen vs. Danemarca*, Serie A, nr. 87, paragraf 40).

66. Lista motivelor de nediscriminare din Art. 3 este identică aceleia din Art. 14 al CEDO și cu cea din Protocolul nr. 12 adițional CEDO. Această soluție a fost preferată altora, incluzând intenționat anumite motive adiționale de nediscriminare (ex. starea de sănătate, dizabilități fizice sau psihice, orientarea sexuală și vârsta). Motivul nu a fost lipsa de conștientizare că astfel de motive pot fi de o importanță deosebită în situația grea a victimelor traficului, dar o astfel de includere nu este necesară din punct de vedere legal, deoarece lista de motive nediscriminatorii nu este completă și includerea oricărui alte motive adiționale specifice poate duce la interpretări *a contrario* cu privire la discriminarea bazată pe motive ce nu au fost incluse. Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a aplicat Art. 14 pe motive de discriminare care nu au fost explicit menționate în acea prevedere (vezi, de ex. în ceea ce privește motivul orientării sexuale, judecata din 21 decembrie 1999, în cazul *Salgueiro da Silva Mouta vs. Portugalia*).

67. Art.3 se referă la „implementarea prevederii acestei Convenții de către Părți”. Aceste cuvinte încearcă să specifice gradul interzicerii pe motive de discriminare. În particular, Art. 3 interzice ca o victimă să fie discriminată în ceea ce privește măsurile de care poate beneficia – așa cum sunt prezentate în Capitolul III al Convenției – în vederea protejării și promovării drepturilor lor.

68. Ar trebui menționat că această Convenție instituie, în mare parte, obligații pozitive pentru Părți. De exemplu, Art. 12 cere Părților să asigure o anumită asistență victimelor traficului, cum ar fi standarde de viață capabile să le asigure subzistența, prin măsuri privind o cazare corespunzătoare și sigură, asistență psihologică și materială, precum și acces la tratament medical de urgență. În mod similar, Art. 14 asigură emiterea unui permis de rezidență pentru victime, ce poate fi reînnoit. Potrivit Art. 3, astfel de măsuri trebuie să fie aplicate fără discriminare – adică fără a face deosebiri nejustificate.

69. Astfel, Art.3 al Convenției ar putea fi încălcat, indiferent dacă ar exista o încălcare a altor prevederi ale Convenției, chiar dacă măsurile prevăzute în acele articole ar fi fost implementate diferit pe o anumită categorie de persoane (de exemplu depinzând de sex, vârstă sau naționalitate), iar diferența de tratament nu ar putea fi justificată rezonabil.

Articolul 4 – Definiții

Introducere privind definițiile din Articolul 4

70. Cei care au redactat Convenția au înțeles că Părțile nu vor fi obligate să copieze *verbatim* în legislațiile lor naționale conceptele prezentate în Art. 4, în cazul în care legea internă prevedea acele concepte într-o manieră consistentă cu principiile Convenției și oferea un cadru echivalent pentru implementarea ei.

Definiția traficului de persoane

71. Definiția traficului de persoane de la Art. 4 nu este prima definiție legală internațională a fenomenului. De exemplu, *Recomandarea nr. R (2000) 11 a Comitetului de Miniștri către statele membre, privind acțiunea împotriva traficului de persoane în scopul exploatării sexuale* oferă o definiție a traficului, dar una a cărei scop, spre deosebire de definiția din prezenta Convenție, este restricționată la traficul de persoane în scopul exploatării sexuale.

72. Pentru a combate mai eficient traficul și pentru a le ajuta pe victimele acestuia, este de o importanță vitală folosirea unei definiții a traficului de persoane asupra căreia există consens la nivel internațional. Definiția traficului de persoane din Art. 4 (a) al Convenției este identică celei din Art. 3 (a) al Protocolului de la Palermo. Art. 4 de la (b) la (d) al Convenției este identic cu Art. 3 de la (b) la (d) al Protocolului de la Palermo. Art. 3 al aceluși protocol formează un întreg care a trebui să fi încorporat, așa cum se regăsește acum în prezenta Convenție.

73. Definiția traficului de persoane este esențială, deoarece afectează crucial implementarea prevederilor din Capitolul II și până la Capitolul VI.

74. În definiție, traficul de persoane se compune dintr-o combinație de trei elemente de bază, fiecare dintre ele găsimdu-se într-o listă dată în definiție:

- acțiunea de „recrutare, transportare, transfer, adăpostire sau primire de persoane”;

- prin mijloace de: „prin amenințarea cu ori prin utilizarea forței sau a altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate ori de o situație de vulnerabilitate sau prin oferirea ori acceptarea de plăți sau de avantaje pentru obținerea consimțământului unei persoane având autoritate asupra altei persoane”;

- în scopul exploatării, care include „cel puțin exploatarea prostituției celorlalți sau alte forme de exploatare sexuală, muncă ori serviciile forțate, sclavia sau practicile similare acestora, aservirea ori prelevarea de organe”.

75. Traficul de persoane este o combinație a acestor elemente și nu reprezintă aceste părți componente luate separat. De exemplu, „găzduirea” de persoane (acțiune), care implică „amenințarea cu, sau utilizarea forței” (mijloace) pentru „munca forțată” (scop) este un comportament care trebuie să fie tratat ca și trafic de persoane. În mod similar, recrutarea de persoane (acțiune) prin înșelăciune (mijloace) pentru exploatarea prostituției (scop).

76. Pentru a exista trafic de persoane, ingrediente din fiecare dintre cele trei categorii (acțiune, mijloace, scop) trebuie să fie prezente la un loc. Totuși, există o excepție referitoare la copii: potrivit Art.4 (c), recrutarea, transportul, transferul, găzduirea sau primirea unui copil în scopul exploatării va fi considerată trafic de persoane, chiar dacă nu implică nici unul dintre mijloacele prezentate în Art. 4 (a). Potrivit Art. 4 (d), cuvântul „copil” face referire la orice persoană cu vârsta cuprinsă sub 18 ani.

77. Astfel, traficul înseamnă mult mai mult decât simpla mutare organizată a persoanelor pentru profit. Factorii critici adiționali care diferențiază traficul de contrabanda cu migrați reprezintă utilizarea unuia dintre mijloacele prezentate (forță, înșelăciune, abuzul de o situație de vulnerabilitate, și așa mai departe), pe tot parcursul sau într-o anumită etapă a procesului, în scopul exploatării.

78. Acțiunile de care Convenția este preocupată sunt „recrutarea, transportarea, transferul, găzduirea sau primirea de persoane”. Definiția încearcă să cuprindă întreaga secvență de acțiuni care duce la exploatarea victimei.

79. Cei care au redactat Convenția au observat modul în care sunt utilizate noile tehnologii informaționale în traficul de persoane. Ei au decis că definiția Convenției privind traficul de persoane a cuprins traficul care implică folosirea noilor tehnologii informaționale. De exemplu, trimiterea pe care o face definiția la recrutare, acoperă recrutarea prin orice fel de mijloace (orale, prin intermediul presei sau prin Internet). De aceea, nu s-a considerat necesară includerea unei alte prevederi care să facă acordurile internaționale de cooperare din *Convenția privind Criminalitatea Cibernetică* (ETS no. 185) aplicabile traficului de persoane.

80. În ceea ce privește „transportarea”, ar trebui amintit că, potrivit Convenției, transportul nu trebuie să aibă loc neapărat peste graniță, pentru a constitui un element al traficului de persoane. În mod similar, Art. 2, referitor la scopul Convenției, precizează că această Convenție să aplică în mod egal traficului național și transnațional. Convenția nu necesită, în cazuri de trafic transnațional, ca victima să intre ilegal sau să se afle ilegal pe teritoriul național. Se poate să existe trafic de persoane chiar și atunci când granița a fost trecută legal și persoana respectivă se află legal pe teritoriul național.

81. Mijloacele folosite sunt amenințarea cu sau utilizarea forței sau alte forme de coerciție, răpire, fraudă, amăgire, abuz de putere sau de o poziție de

vulnerabilitate și oferirea sau primirea de plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra altei persoane.

82. Frauda și amăgirea sunt adeseori folosite de traficanți, atunci când victimele sunt amăgite să creadă că le așteaptă o slujbă atractivă și nu exploatarea.

83. Prin abuzarea de o poziție de vulnerabilitate se înțelege abuzul de orice situație în care persoana implicată nu are nici o alternativă reală și acceptabilă față de supunerea la acel abuz. Vulnerabilitatea poate fi de orice fel, fie ea fizică, psihologică, emoțională, legată de familie, socială sau economică. De exemplu, situația ar putea implica insecuritatea sau ilegalitatea statutului administrativ al victimei, dependența economică sau sănătatea fragilă. Pe scurt, situația poate reprezenta orice stadiu de dificultate în care persoana este îndemnată să accepte exploatarea. Persoanele care abuzează de o astfel de situație încalcă flagrant drepturile omului și violează demnitatea și integritatea umană, la care nimeni nu poate renunța în condiții normale.

84. De aceea, o gamă largă de mijloace trebuie să fie studiată: răpirea femeilor pentru exploatarea sexuală, ademenirea copiilor pentru a-i folosi în cercuri de pedofili și în prostituție, violența peștilor pentru a le ține pe prostituate sub influența lor, profitarea de pe urma vulnerabilității unui adolescent sau a unui adult, rezultând sau nu de pe urma unui atac sexual, sau abuzarea de insecuritatea economică sau sărăcia unui adult care speră că va îmbunătăți situația materială a familiei sale și pe a lui, implicit. Totuși, aceste cazuri diferite reflectă diferențe de nivel, mai degrabă decât orice diferență în natura fenomenului, care, în fiecare caz, poate fi clasată ca fiind trafic și se bazează pe utilizarea unor astfel de metode.

85. Scopul trebuie să fie exploatarea individului. Convenția stipulează: „Exploatarea cuprinde cel puțin exploatarea prostituției celorlalți sau alte forme de exploatare sexuală, muncă ori serviciile forțate, sclavia sau practicile similare acesteia, aservirea ori prelevarea de organe”. Legislația națională poate astfel să se concentreze și pe alte forme de exploatare, dar trebuie măcar să acopere tipurile de exploatare menționate ca fiind părți componente ale traficului de persoane.

86. Formele de exploatare specificate în definiție acoperă exploatarea sexuală, exploatarea prin muncă și prelevarea de organe, deoarece activitatea criminală se diversifică tot mai mult pentru a oferi oameni pentru exploatare în orice sector unde există cerere.

87. Potrivit definiției, nu este necesar ca cineva să fie exploatat, pentru a exista trafic de persoane. Este suficient ca aceste persoane să fi fost supuse uneia dintre acțiunile prezentate în definiție, printr-unul din mijloacele specificate a fi „în scopul” exploatării. Traficul de persoane este astfel prezent înainte de exploatarea propriu-zisă a victimei.

88. În ceea ce privește „exploatarea prostituției altora sau alte forme de exploatare sexuală”, ar trebui amintit că această Convenție se preocupă de acest aspect în contextul traficului de persoane. Termenii „exploatarea prostituției altora” și „alte forme de exploatare sexuală” nu sunt definiți în Convenție, ceea ce nu afectează modul în care statele părți abordează fenomenul prostituției în legislațiile lor naționale.

89. Convenția nu definește nici „munca forțată”. Totuși, sunt câteva instrumente internaționale relevante, cum ar fi *Convenția Internațională privind Drepturile Civile și Politice* (Articolul 4), *Convenția ILO referitoare la Munca Forțată sau Obligatorie* (Convenția nr. 29) și *Convenția ILO din 1957 referitoare la Abolirea Muncii Forțate* (Convenția nr. 105).

90. Articolul 4 al CEDO interzice munca forțată fără să o definească. Autorii CEDO au avut ca model Convenția ILO privind Munca Forțată sau Obligatorie (nr. 29), din 29 iunie 1930, care descrie ca fiind muncă forțată sau obligatorie „toate tipurile de muncă sau servicii care sunt prestate de o persoană sub amenințarea oricărei pedepse și pentru care persoana respectivă nu s-a oferit voluntar.” În cazul *Van der Müsselle vs. Belgia* (judecata din 23 noiembrie 1983, serie A, nr. 70, paragraf 37), Curtea a stabilit că “greutatea relativă” urma să fie criteriului anterior consimțământului și a optat pentru o abordare care a luat în considerare toate circumstanțele cazului. În particular a observat că, în anumite circumstanțe, un serviciu “nu a putut fi tratat ca fiind acceptat voluntar în prealabil”. De aceea, a stabilit că acordul persoanei în cauză nu a fost suficient pentru a elimina munca forțată. Astfel, validitatea consimțământului trebuie să fie evaluată în lumina tuturor circumstanțelor cazului.

91. Articolul 4 (b) al prezentei Convenții urmează modelul CEDO, în sensul că stipulează că acordul unei victime a traficului de persoane cu privire la o formă de exploatare listată în Art. 4 (a) este irelevant, dacă oricare dintre mijloacele prezentate în sub-paragraful a, a fost folosit.

92. Cu privire la conceptul de “servicii forțate”, Curtea a găsit, de asemenea, în cazul *Van der Müsselle vs. Belgia*, că termenului “muncă forțată”, așa cum este folosit în Art. 4 al CEDO trebuia să i se acorde o înțelegere mai largă și cuprindea și conceptul de servicii forțate (judecata din 23 noiembrie 1983, serie A, nr. 70, paragraful 33). Astfel, din punctul de vedere al CEDO, nu trebuie făcută nici o distincție între cele două concepte.

93. Sclavia nu este definită în Convenție, dar multe instrumente internaționale și legislația națională a multor țări definește sau abordează sclavia și practicile similare acestora (de exemplu, *Convenția de la Geneva privind Sclavia*, din 25 septembrie 1926, amendată de Protocolul de la New York din 7 decembrie 1953; *Convenția Adițională privind Abolirea Sclaviei, a Comerțului cu Sclavi și a Instituțiilor și Practicilor similare Sclaviei* din 7 septembrie 1956; *Convenția ILO*

privind cele mai Severe Forme ale Muncii practicate de Copii (Convenția nr. 182)).

94. Definiția traficului de persoane nu se referă și la adopția ilegală. Când totuși adopția ilegală se leagă de practici asemănătoare sclaviei, așa cum este ea definită în articolul 1 (d) al Convenției Suplimentare pentru Abolirea Sclaviei, a Comerțului cu Sclavi și a Instituțiilor și Practicilor similare Sclaviei, va corespunde tot scopului Convenției.

95. Structurile CEDO au definit „robia”. Comisia Europeană pentru Drepturile Omului consideră ca fiind acea acțiune de a trăi și munci pe proprietatea unei alte persoane și a presta anumite servicii pentru aceasta, fiind plătit sau nu, fără a putea decide asupra condiției sale (Aplicația nr.7906/77, D.R.17, pag.59; vezi, de asemenea, raportul Comisiei asupra cazului *Van Droogenbroeck*, din data de 9 iulie 1980, Seria B, Vol.44, pag.30, paragrafele 78-80). Robia este privită ca o formă particulară a sclaviei, diferind mai mult în ceea ce privește caracterul și mai puțin în grad. Totuși, robia constituie o stare de fapt sau o condiționare și este „o formă particulară serioasă a negării libertății”(cazul *Van Droogenbroeck*, judecata din 24 iunie 1982, Seria A, nr. 50, pag.32, paragraful 58) și nu are proprietățile cifrelor caracteristice sclaviei.

96. Exploatarea include, de asemenea “prelevarea de organe”. Principiul conform căruia este interzisă obținerea de câștiguri financiare pe baza corpului uman sau a părților sale este stabilit de *acquis-ul* Consiliului Europei. Este stipulat în Rezoluția 29 a Comitetului Miniștrilor (78) și a fost confirmat, în particular, de declarația finală a celei de a 3-a Conferință Europeană a Ministerelor de Sănătate (Paris 1987), înainte de a fi stabilit definitiv de art. 21 al Convenției asupra Drepturilor Omului și Biomedicină ([ETS No.164](#)). Principiul a fost apoi reafirmat în protocolul acelei convenții *privind transplantul de organe și țesuturi de origine umană* ([ETS No.186](#)), ce a fost deschis semnării în ianuarie 2002. Articolul 22 interzice în mod explicit traficul cu organe și țesuturi. Trebuie, de asemenea amintit faptul că Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a adoptat raportul “Traficul cu organe în Europa” (Doc. 9822, 3 iunie 2003, Comitetul de afaceri Sociale, de Sănătate și Familie, Elveția, SOC) și Recomandarea 1611 (2003) privind traficul cu organe în Europa.

97. Art. 4 (b) stipulează: “Consimțământul victimei traficului de persoane” în scopul exploatării prevăzute de subparagraful (a) al acestui articol, va fi irelevant în cazul în care au fost folosite mijloacele prevăzute în subparagraful (a). Problema consimțământului nu este simplă și nu este ușor de determinat unde libera voință ia sfârșit și unde începe constrângerea. În cazul traficului, unele persoane nu cunosc ce o să li se întâmple, pe când altele sunt perfect conștiente, de exemplu, că urmează să se prostitueze. Oricum, dacă o persoană dorește să muncească, acceptând și posibilitatea de a se prostitua, nu înseamnă că și-a dat consimțământul pentru a fi supusă abuzurilor de orice fel. În acest sens, art. 4 (b)

prevede că există infracțiunea de trafic de persoane, chiar dacă victima a consimțit să fie exploatată sau nu.

98. În conformitate de subparagrafele b. și c. ale art. 4, luate împreună, recrutarea, transportarea, transferul, cazarea și primirea unui minor în scopul exploatarei, reprezintă trafic de persoane. Nu se va ține cont dacă au fost sau nu folosite mijloacele prevăzute de subparagraful a. De asemenea, nu se va ține cont de consimțământul minorului pentru exploatare.

Definiția “victimei”

99. S-au făcut numeroase referiri în Convenție la victimă, și legiuitorii au considerat esențial să definească acest concept. Măsurile prevăzute în Capitolul III se vor aplica, în special persoanelor ce sunt victime în înțelesul Convenției.

100. Convenția definește “victima” ca fiind “orice persoană naturală care este subiect al traficului de persoane, așa cum este definită în acest articol”. Așa cum s-a explicat mai sus, victima este orice persoană supusă unei combinații de elemente (acțiune-mijloace-scop) specificate în art. 4 al Convenției. În conformitate cu art. 4 (c), când acea persoană este minoră, ea sau el va fi considerată victimă ale traficului, chiar dacă nu a fost folosit niciunul dintre mijloacele prevăzute de art. 4 (a).

Capitolul II- Prevenire, cooperare și alte măsuri

101. Capitolul II conține numeroase prevederi în domeniul prevenirii în sensul larg al acestui termen. Unele prevederi se referă la măsuri de prevenire în sensul strict (art. 5 și 6), în timp ce altele privesc măsuri specifice referitoare la control, securitate și cooperare (art. 7, 8 și 9) pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane.

Articolul 5 – Prevenirea traficului de persoane

102. Traficul de persoane îmbracă multe forme, se întrepătrunde cu numeroase domenii și are implicații în diverse structuri ale societății. Pentru a avea efect și, având în vedere natura fenomenului, acțiunile de prevenire trebuie să fie coordonate. Primul paragraf al art. 5 se axează pe promovarea unei coordonări multidisciplinare, cerând Părților să ia măsuri pentru stabilirea sau întărirea coordonării naționale între diversele instituții responsabile cu prevenirea și combaterea traficului de persoane. Paragraful obligă la coordonarea tuturor sectoarelor ale căror acțiuni sunt esențiale în prevenirea și combaterea traficului, cum ar fi instituțiile cu responsabilități în domeniul social, al poliției, migrației, vămilor, judiciar sau administrativ, organizații neguvernamentale, alte organizații cu responsabilități relevante și alte elemente ale societății civile.

103. Art. 5 (2) redă un specimen de listă cu politicile de prevenire și programele pe care Părțile trebuie să le stabilească sau să le susțină, în special pentru persoanele vulnerabile la trafic sau pentru profesioniști. Legiutorii au considerat că este important ca printre beneficiarii unor astfel de politici sau programe să fie incluși și “profesioniștii interesați”, adică oricine vine în contact cu victimele traficului în timpul muncii lor (polițiști, asistenți sociali, doctori, etc.). Asemenea măsuri variază în ceea ce privește caracterul și poate avea efecte pe termen scurt, mediu sau lung. De exemplu, un studiu asupra combaterea traficului este esențial pentru gândirea unor metode de prevenire efective. Campaniile de informare, creșterea conștientizării și de educare sunt măsuri importante de prevenire pe termen scurt, mai ales în țările de origine. Inițiativele sociale și economice abordează evidențierea și cauzele structurale ale traficului și necesită investiții pe termen lung. Este bine cunoscut faptul că îmbunătățirea condițiilor sociale și economice în țările de origine și măsurile privind sărăcia extremă ar fi cea mai bună modalitate de prevenire a traficului. Printre inițiativele sociale și economice, îmbunătățirea instruirii și mai multe posibilități de angajare pentru persoanele considerate a fi principalele ținte ale traficantilor ar ajuta cu siguranță la prevenirea traficului de persoane.

104. În conformitate cu art. 5(3) Părțile trebuie să promoveze o abordare bazată pe drepturile omului. Aici, legiutorii au atras atenția că este esențial ca politicile și programele la care se face referire în paragraful 2 să pună accent pe gen și pe drepturile minorilor. Una dintre principalele strategii pentru realizarea unei egalități corespunzătoare între femei și bărbați este egalitatea între sexe, așa cum este ea descrisă în Recomandarea Comitetului Miniștrilor R (98) 14 către Statele Membre pe problematica egalității de gen. Egalitatea de gen este un concept ce se regăsește tot mai des în documentele internaționale, mai ales în cele ale Conferințelor Mondiale ale Națiunilor Unite privind Femeile, și în documentele europene de la adoptarea ei din 1996 de către Comisia Europeană (Comunicatul Comisiei din 21 februarie 1996, “Introducerea de șanse egale pentru femei și bărbați în toate politicile și activitățile Comunității”, COM (96)). Conceptul a fost consolidat de Strategia Cadru a Comunității pentru Egalitate de Gen (2001-2005). Grupul de specialiști pe acest subiect al Consiliului Europene au definit această abordare ca fiind “(re)organizarea, îmbunătățirea, dezvoltarea și evaluarea proceselor de politici, astfel încât perspectiva egalității de sex să fie încorporată în toate politicile, la toate nivelurile și stagiile, de către actorii implicați în realizarea politicilor”. Fiecare Parte trebuie să aplice aceste prevederi în toate stagiile politicilor și programelor de prevenire- adică, în dezvoltare, implementare și evaluare.

105. Paragraful 4 obligă părțile să ia măsuri corespunzătoare care să împiedice persoanele să migreze și emigreze ilegal. Este esențial ca posibili imigranți să dețină informații complete despre posibilitățile legale de migrare, condițiile de muncă și drepturile și obligațiile lor. Prevederea urmărește să vină împotriva inducerii în eroare de către traficantii, astfel încât persoanele să recunoască propunerile lor și să fie informați mai bine în vederea refuzării lor. Fiecare Parte

va decide, în concordanță cu legile interne, care sunt “birourile corespunzătoare”. Legiuitorii au în vedere, în principal, dar nu exclusiv serviciile pentru obținerea vizelor și cele de imigrari.

106. Paragraful 5 pretinde Părților să ia măsuri de prevenire specifice, în ceea ce privește copiii. Prevederea se referă în special la crearea unui “mediu protector” pentru copii, astfel încât să devină mai puțin vulnerabili la trafic și să aibă posibilitatea de a se dezvolta fără a fi vătămați și de a trăi o viață decentă. Acest concept al “mediului protector”, așa cum este promovat de către UNICEF, are opt componente principale:

- protejarea drepturilor copilului împotriva atitudinilor, tradițiilor, obiceiurilor, comportamentelor și practicilor potrivnice ;
- angajamentul guvernamental pentru protecția și respectarea drepturilor copiilor ;
- discuții libere despre, și cu implicații asupra protecției copilului;
- trasarea și intrarea în vigoare a legislației protective;
- îndemânările, cunoștințele și participarea copiilor;
- stabilirea unui sistem de monitorizare și raportare a cazurilor de abuz;
- programe și servicii pentru recuperarea și reintegrarea copiilor victime ale traficului;

107. În ultimul rând, paragraful 6 recunoaște rolul important al organizațiilor neguvernamentale, al altor organizații relevante și al altor elemente ale societății civile în prevenirea traficului de persoane și protecția și asistența victimelor. Din acest motiv Părțile, responsabile cu îndeplinirea obligațiilor din art. 5, trebuie să implice asemenea structuri în implementarea măsurilor preventive.

Articolul 6 – Măsuri pentru descurajarea cererii

108. Acest articol atribuie o obligație pozitivă asupra părților de a adopta și întări măsurile pentru descurajarea cererii fie că privește exploatarea sexuală, muncă sau servicii forțate, sclavia sau practici similare acesteia, servitudinea sau prelevarea de organe. Consacrând un articol separate, independent, legiuitorii au căutat să sublinieze importanța de a ataca cererea în scopul prevenirii și combaterii traficului.

109. Scopul măsurilor este acela de a se obține o despovățuire efectivă. Aceste măsuri pot fi legislative, administrative, educaționale, sociale, culturale sau de orice alt fel.

110. Articolul include o listă de măsuri minime. Una esențială este cercetarea celor mai bune practici, metode și strategii pentru descurajarea efectivă a cererii clienților. Media și societatea civilă au fost agenții cheie în identificarea cererii ca una dintre cauzele principale ale traficului, și măsurile în cauză caută să creeze maximul de conștientizare și recunoașterea rolului lor în domeniu. Campaniile de informare, având ca țintă grupurile relevante, ar putea fi dezvoltate, cu implicarea, acolo unde este oportună, a factorilor politici de decizie și a autorităților publice. În ultimul rând, măsurile educative joacă un rol important în descurajarea cererii. De exemplu, programele educaționale pentru școlari, ar putea nu numai să le vorbească despre fenomenul traficului, dar poate să-i și alerteze despre problemele de gen, întrebările despre demnitatea și integritatea umană și consecințele discriminării bazate pe gen.

Articolul 7 – Măsuri la frontieră

111. Articolul 7, construit după modelul 11 al Protocolului de la Palermo, acoperă o arie largă de măsuri de prevenire și de identificare a traficului transnațional la frontiera de stat. Legiutorii au considerat că un management mai bun al controlului și al cooperării la frontiere ar îmbunătăți acțiunile de combatere a traficului de persoane.

112. Sub prevederile primului paragraf, Părțile trebuie să-și întărească controlul la frontieră cât mai mult posibil astfel încât doar persoanele autorizate să poată intra și ieși de pe teritoriul Părților. Aceste măsuri nu trebuie să aducă atingere angajamentelor internaționale în ceea ce privește libertatea persoanelor la mișcare, aceasta fiind în mod special relevantă în cadrul Comunității Europene, unde Statele Membre au realizat un set de reguli pentru controlul și supravegherea granițelor externe. (Legea CE privind cooperarea dintre poliție și vămi).

113. În conformitate cu paragraful 2, Părțile trebuie să adopte măsuri legislative sau de alt fel pentru a preveni ca mijloacele de transport operate de transportatorii comerciali să fie folosite în comiterea infracțiunilor prevăzute în Capitolul IV.

114. Felul măsurilor este lăsat la discreția Părților. De exemplu, paragraful 3 pretinde transportatorilor comerciali să verifice dacă pasagerii sunt în posesia documentelor de călătorie necesare pentru a intra în statul primitor. În cazul în care pasagerii nu sunt în posesia acestora, trebuie să existe anumite pedepse în acest sens (paragraful 4). Trebuie luat în considerare că obligația transportatorilor comerciali, incluzând aici orice companie de transport, sau proprietar ori operator de orice fel de mijloc de transport, constă doar în verificarea posesiei documentelor, nu și a validității sau autenticității acestora. Natura pedepselor ce se vor aplica în cazul încălcării obligații din paragraful 3 nu este specificată, lăsându-le Părților libertatea de a se hotărî asupra acestora, în conformitate cu legile lor naționale.

115. Paragraful 5 se axează pe pedepsirea persoanelor implicate în comiterea infracțiunilor din Capitolul IV. Fiecare Parte trebuie să adopte măsuri legislative sau de alt tip astfel încât acestor persoane să li se poată refuza intrarea pe teritoriul lor sau să li se revoce vizele.

116. În cele din urmă, în paragraful 6, legiutorii au căutat să promoveze cooperarea între serviciile de control la graniță. Introducerea unor noi tipuri de acțiuni operaționale (cum ar fi supravegherea și urmărirea trecerii frontierelor și introducerea unor instrumente oficiale pentru schimbul direct de informații între servicii) are un loc clar definit în cooperarea la nivelul frontierei în ceea ce privește divizarea legii și ordinei de prevenire și măsurile și strategiile de securitate. Noile moduri de acțiune și metodele de intervenție dau unităților de trecere a frontierei un rol important în combaterea traficului. În conformitate cu paragraful 6, Părțile trebuie să întărească cooperarea între unitățile de la trecerea frontierei, printre altele, prin stabilirea și menținerea unor canale directe de comunicație.

Articolul 8 – Securitatea și controlul documentelor

117. În conformitate cu articolul 8, construit după modelul articolului 12 al Protocolului de la Palermo, fiecare Parte trebuie să adopte măsurile necesare pentru a asigura calitatea călătoriei și a documentelor de călătorie și de a proteja integritatea și securitatea documentelor acestora. Prin “documente de călătorie sau de identitate” legiutorii înțeleg orice tip de document cerut pentru intrarea sau ieșirea de pe teritoriul unei țări în concordanță cu legea internă sau orice document folosit pentru a stabili identitatea unei persoane într-o țară în conformitate cu legea națională a țării respective.

118. Trebuie subliniat că legiutorii au avut în vedere nu numai cazurile în care documentele au fost ilegal falsificate, alterate, reproduse sau emise, dar și acele documente create sau emise ilegal ce au fost modificate, alterate sau însușite ilegal.

119. Asemenea măsuri pot include, de exemplu, introducerea standardelor minime pentru îmbunătățirea securității pașapoartelor și a altor documente de călătorie, incluzând specificații tehnice stricte și alte elemente de securitate cum ar fi detaliile sofisticate preventive care să facă mai dificilă contrafacerea, falsificarea, plătirea și fraudă. Cuprind, de asemenea, măsuri administrative și de control pentru prevenirea emiterii și posesiei ilegale, lupta împotriva folosirii necorespunzătoare și facilitarea identificării cazurilor când documentele au fost falsificate sau alterate ilegal, reproduse, emise sau folosite.

Articolul 9 – Legitimitatea și validitatea documentelor

120. Documentele de călătorie și de identitate sunt instrumente esențiale în traficul de persoane, mai ales în ceea ce privește traficul transnațional. Cooperarea

între Părți în vederea verificării legitimității și validității documentelor de călătorie și identitate, este de aceea o măsură de prevenire importantă.

121. Sub prevederile articolului 9, construit după articolul 13 al Protocolului de la Palermo, Părților trebuie să verifice legitimitatea și validitatea documentelor de călătorie sau identitate care au fost emise, sau se presupune că ar fi emise de către autoritățile lor, atunci când aceasta este cerută de o altă Parte și când există suspiciunea că documentele sunt folosite în scopul traficului de persoane. Verificările se desfășoară în conformitate cu regulile și legile Părții căreia i-a fost adresată solicitarea.

122. Partea căreia i s-a adresat solicitarea trebuie să verifice “legitimitatea și validitatea” documentelor de călătorie sau identitate emise sau presupuse a fi emise în numele său. Prin aceasta se înțelege că Partea solicitată trebuie să verifice atât legalitatea formală, cât și cea materială a documentelor. Documentele folosite în scopul traficului pot fi în întregime falsificate și, deci nu au fost emise de către Partea solicitată. Pot, de asemenea, să fi fost emise de către Partea solicitată, dar mai târziu au fost alterate pentru a produce unele false. În acest caz, documentele sunt formal ilegale. În orice caz, documentele ce nu au fost nici contrafăcute, nici alterate, pot, de asemenea, fi folosite în traficul de persoane. De exemplu, documentele pot fi realizate pe baza unor informații inexacte sau false, sau pot fi perfect valide, dar folosite de către o altă persoană decât deținătorul lor de drept. În acest caz documentele sunt ilegale material. Articolul 9 obligă Părțile să coopereze în depistarea tuturor astfel de situații.

123. Trebuie precizat că Părțile au obligația realizării rapide a procedurilor și Partea solicitată trebuie să dea un răspuns Părții ce a inițiat solicitarea într-un timp rezonabil, care, bineînțeles va varia în funcție de complexitatea verificărilor pe care solicitarea le presupune. În orice caz, este esențial ca răspunsul să parvină în timp util pentru ca Partea solicitatoare să poată lua măsurile necesare.

Capitolul III – Măsuri pentru protejarea și promovarea drepturilor victimelor, garantând egalitatea de gen

124. Capitolul III conține prevederi pentru protejarea și asistența victimelor traficului de persoane. Unele prevederi din acest capitol se aplică tuturor victimelor (Articolele 10,11,12,15 și 16). Altele se aplică doar victimelor aflate ilegal pe teritoriul Părții primitoare (Articolele 13 și 14) sau victimelor aflate într-o situație legală, dar cu un permis de ședere pe termen scurt. În completare, unele prevederi se aplică acelor persoane ce nu au fost identificate formal ca fiind victime ale traficului dar al căror trecut le atestă ca fiind victime (Articolul 10(2), Articolul 12 (1) și (2) și articolul 13).

125. Acest capitol este o parte esențială a Convenției. Este centrat pe protejarea drepturilor victimelor traficului, luând aceeași poziție ca în “Principiile și Liniile Directoare privind Drepturile Omului și Traficul de persoane” al Națiunilor Unite:

”Drepturile omului pentru persoanele traficate trebuie să fie în centrul eforturilor pentru prevenirea și combaterea traficului și pentru protecția, asistența și asigurarea reintegrării victimelor”.

126. Capitolul II are opt articole. Articolul 10 se ocupă de identificarea victimelor traficului, având în vedere faptul că trebuie să beneficieze de drepturile prevăzute de Convenție. Articolul 12 precizează măsurile de asistență la care au dreptul victimele traficului. Articolele 13 sau 14 stipulează o perioadă de recuperare și reflecție la care victimele prezente ilegal pe teritoriul Părții au dreptul și asigurarea emiterii permisului de rezidență. Articolul 15 se referă la compensația victimelor pentru daunele suferite iar Articolul 16 la repatriere și returnare. Articolul 17 se ocupă de egalitatea de sex.

Articolul 10 – Identificarea victimelor

127. Protejarea și asistența victimelor traficului este de o mare importanță pentru identificarea lor corectă. Articolul 10 caută să acorde o asemenea identificare astfel încât victimelor să li se acorde măsurile prevăzute în Capitolul III. Identificarea victimelor este crucială, este deseori înșelătoare și necesită investigații detaliate. Eșecul în identificarea corectă a victimei traficului va însemna probabil că victimei îi vor fi refuzate drepturile sale fundamentale, iar acuzării îi va fi refuzat un martor necesar pentru obținerea unei condamnări a traficantului. Pe parcursul procesului de identificare, autoritățile competente caută și evaluează circumstanțe diferite, în concordanță cu care pot considera o persoană ca fiind victimă a traficului.

128. Paragraful I atribuie Părților obligația de a face posibilă identificarea victimelor și, dacă este cazul, emiteria permisului de rezidență în condițiile articolului 14 al Convenției. Paragraful I subliniază faptul că de multe ori autoritățile naționale nu sunt pe deplin conștiente de problema traficului. Frecvent victimelor le sunt luate pașapoartele sau documentele de identitate sau distruse de către traficanți. În aceste cazuri ele riscă să fie tratate, în primă fază ca fiind imigranți ilegali, prostituate sau muncitori ilegali și să fie pedepsite și returnate în țările de origine fără a li se acorda niciun fel de ajutor. Pentru a evita această situație, articolul 10(1) cere Părților să asigure autorităților competente personal instruit și calificat pentru prevenirea și combaterea traficului de persoane și în identificarea și ajutorarea victimelor, incluzând minorii, precum și cooperarea între aceste autorități și cu alte organizații relevante.

129. Prin “autoritate competentă” se înțelege acea instituție publică ce poate intra în contact cu victimele traficului, cum ar fi poliția, inspectoratele de muncă, vămile, autoritățile de imigrări și ambasadele sau consulatele. Este esențial pentru acestea să aibă personal capabil în identificarea victimelor și stimularea îndreptării acestora către organizații și servicii ce le pot asista.

130. Convenția nu pretinde autorităților competente să aibă specialiști în domeniul traficului de persoane, ci doar personal instruit și calificat astfel încât victimele traficului să fie identificate. Convenția, de asemenea, cere autorităților să colaboreze între ele și cu organizațiile ce au rolul de a asigura suport. Aceste organizații suport pot fi organizații neguvernamentale (ONG-uri) ce sunt axate pe acordarea de ajutor și suport victimelor traficului.

131. Chiar dacă procesul de identificare nu este complet, imediat ce autoritățile competente consideră că sunt suficiente indicii să considere că o persoană este victimă a traficului, aceasta nu va fi mutată de pe teritoriul Statului primitor. Identificarea unei victime a traficului este un proces ce implică timp. Poate fi nevoie de schimb de informații cu alte țări sau Părți sau cu organizațiile de suport pentru victime, și aceasta poate încetini procesul de identificare. Multe victime, oricum, stau ilegal în țara în care sunt exploatate. Paragraful 2 încearcă să evite scoaterea imediată din țară, înainte de a fi identificate ca victime. Capitolul III al Convenției asigură drepturi variate persoanelor care sunt victime ale traficului de persoane. Aceste drepturi ar fi pur teoretice și iluzorii dacă aceste persoane ar fi scoase din țară înainte ca identificarea ca victime să fie posibilă.

132. Convenția nu pretinde siguranță totală – prin definiție, este imposibil de realizat înainte de a se încheia procesul de identificare – pentru a nu scoate acea persoană de pe teritoriul Părții. În conformitate cu prevederile Convenției, dacă există indicii “suficiente” pentru a considera că o persoană este victimă, atunci acesta este un motiv suficient pentru a nu fi scoasă până când încheierea procesului de identificare stabilește concret dacă este sau nu victimă a traficului.

133. Sintagma “scoasă de pe teritoriul său” se referă atât la mutarea în țara de origine sau într-o țară terță.

134. Procesul de identificare, prevăzut de articolul 10, este independent de orice ale proceduri penale îndreptate împotriva celor responsabili pentru trafic. O condamnare penală nu este necesară nici pentru demararea sau încheierea procesului de identificare.

135. Chiar dacă procesul de identificare poate fi mai rapid decât procedurile penale (dacă există), victimele tot au nevoie de asistență chiar și înainte de a fi identificate ca atare. Din acest motiv, Convenția prevede că, dacă autoritățile “au indicii suficiente să creadă” că o persoană este victimă a traficului, atunci aceasta trebuie să beneficieze de măsurile de asistență prevăzute de articolul 10(1) și (2) pe durata procesului de identificare.

136. Scopul paragrafului 3 este acela că, în timp ce un copil are nevoie de măsuri de protecție speciale, uneori este dificil de stabilit dacă o persoană are sub sau peste 18 ani. Paragraful 3, în consecință, pretinde Părților să prezume că o victimă este minoră dacă sunt motive să se creadă aceasta sau dacă există o incertitudine cu privire la vârsta ei. Până în momentul în care se verifică vârsta, trebuie să li se

acorde măsuri speciale de protecție, în concordanță cu drepturile lor, așa cum sunt definite în Convenția pentru Drepturile Copilului a Națiunilor Unite.

137. Paragraful 4 prevede măsuri ce trebuie luate de către Părți când se ocupă de cazuri cu minori victime ale traficului ce sunt copiii neînsoțiți. Părțile trebuie să asigure reprezentarea minorului de către un tutore, organizație sau autoritate care are ca responsabilitate să acționeze în interesul minorului (a); să urmeze pașii necesari în vederea stabilirii identității și a naționalității lui/ei (b); și să depună toate eforturile pentru a-i localiza familia, când este în interesul superior al minorului (c). Familia copilului trebuie să fie localizată doar atunci când este în interesul superior al copilului, ținând cont de faptul că uneori familia lui/ei este sursa traficării sale.

Articolul 11 – Protecția vieții private

138. Articolul 11 protejează viața privată a victimelor traficului. Protecția este esențială atât pentru sănătatea fizică a victimelor, având în vedere pericolul la care au fost supuse din partea traficanților, dar și (luând în considerare sentimentul de rușine și riscul stigmatizării atașate traficului, atât pentru victimă, cât și pentru familie) în vederea păstrării șanselor de reintegrare socială în țara de origine sau în cea primitoare.

139. Prima propoziție a paragrafului 1 stipulează obiectul articolului ca un întreg: protejarea vieții private și a identității victimei. Ceea ce rămâne din articolul 11 sunt măsuri specifice pentru atingerea acestui obiectiv. Trebuie luat în considerare că de această problemă se ocupă și articolul 30 al Convenției, care se referă la protecția vieții private și a identității victimelor în contextul specific al procedurilor penale.

140. Paragraful I se referă, de asemenea, la problema datelor personale ale victimelor traficului. Din cauza pericolului, în cazul în care datele victimelor sunt circulate fără vreo siguranță sau control, Convenția pretinde ca aceste date să fie procesate și stocate în maniera descrisă de Convenția pentru Protecția Individizilor cu privire la Procesarea Automată a Datelor Personale. (ETS nr. 108).

141. Convenția nr. 108 prevede, în particular, ca datele personale să fie stocate numai în scopuri legale specificate și să nu fie folosite în alte cazuri incompatibile cu aceste scopuri. Prevede, de asemenea, ca astfel de date să fie stocate numai în acele moduri în care să nu permită identificarea persoanei ale cărei date sunt stocate sau pentru o perioadă mai mare decât este necesar. Convenția nr. 108, la fel, impune luarea unor măsuri corespunzătoare pentru prevenirea accesului neautorizat, alterarea sau dezvăluirea datelor. Trebuie subliniat că, în conformitate cu articolul 11(1), Părțile trebuie să fie de acord, în ceea ce privește datele personale ale victimelor traficului, cu recomandările prevăzute de Convenția nr. 108, chiar dacă au ratificat-o sau nu.

142. Paragraful 2 prevede măsuri speciale privind copiii, având în vedere vătămarea pe care aceștia ar suferi-o dacă identitatea lor ar fi dezvăluită prin intermediul mediei sau a altor mijloace. Această prevedere, de asemenea, face referire la “detaliile permit...identificarea” prin care, chiar dacă nu se menționează numele minorului victimă, media poate uneori dezvălui detalii – cum ar fi unde stau sau, poate muncesc – prin care ar putea fi identificați.

143. Părțile sunt libere să hotărască ce măsuri vor lua pentru a preveni ca identitatea copiilor victime ale traficului sau detaliile care ar permite identificarea acestora să fie făcute publice. În acest scop, unele legi naționale prevăd pedepse penale pentru darea publicității a orice fel de informații care ar putea să dezvăluie identitatea victimelor unor astfel de infracțiuni.

144. Paragraful 2, nu în cele din urmă, permite dezvăluirea informațiilor despre identitatea victimelor atunci când situații excepționale justifică aceasta, în vederea găsirii rudelor sau când este necesar pentru bunăstarea și protecția copilului.

145. În final, paragraful 3 încurajează Părțile să adopte măsuri pentru a încuraja mediei să protejeze viața privată și identitatea victimelor. Pentru a se evita interferența cu libertatea de expresie a mediei, se stabilește că asemenea măsuri trebuie să fie în concordanță cu art. 10 al CEDO și trebuie să fie în scopul specific de protejare a vieții private și a identității victimelor. “Autoreglementarea” este acea reglementare realizată de către sectorul public, “co-reglementarea” este reglementarea în contextul parteneriatului între sectorul privat și autoritățile publice, și “reglementarea” se aplică standardelor prevăzute independent de către autoritățile publice.

Articolul 12 – Asistența victimelor traficului

146. Victimele care scapă de sub controlul traficantilor se găsesc într-o stare de nesiguranță și vulnerabilitate. Articolul 12(1) stabilește măsurile de asistență pe care Părțile trebuie să le asigure victimelor traficului. Trebuie subliniat faptul că Articolul 12 se aplică tuturor victimelor, chiar dacă sunt victime ale traficului intern sau extern. Se aplică victimelor cărora nu li s-a emis un permis de ședere, sub condițiile stabilite în articolele 10(2) și 13(2).

147. Persoanele cărora trebuie să li se acorde măsuri de asistență sunt acelea care au fost identificate ca victime, după încheierea procesului de identificare în conformitate cu prevederile articolului 10. Aceste persoane au dreptul la măsurile de asistență prevăzute de articolul 12. Pe durata concretă a procesului de identificare, în cazul unei persoane despre care autoritățile au “indicii suficiente” să creadă că sunt victime ale traficului, aceasta are dreptul doar la măsurile prevăzute de articolul 12 (1) și (2) și nu la toate măsurile prevăzute de acesta. Pe perioada recuperării și a reflecției (articolul 13) aceste persoane, beneficiază, de asemenea, de măsurile din articolul 12(1) și (2).

148. Paragraful 1 prevede că măsurile la care s-a făcut referire trebuie luate de către „fiecare Parte”. Aceasta nu înseamnă că toate Părțile la Convenție trebuie să asigure măsuri de asistență pentru fiecare victimă în parte, ci pentru acelea identificate pe teritoriul Părții respective trebuie să le acorde măsurile de asistență prevăzute în subparagrafele a. până la f. Când victima părăsește teritoriul Părții, măsurile prevăzute de articolul 12 nu se vor mai aplica deoarece Părțile sunt responsabile doar pentru persoanele din jurisdicția lor.

149. În conformitate cu paragraful 5, asistența poate fi acordată în cooperare cu organizații neguvernamentale, alte organizații relevante sau alte elemente ale societății civile implicate în asistența victimelor. Totuși Părțile rămân responsabile pentru îndeplinirea obligațiilor din Convenție. De cele mai multe ori ele sunt cele ce trebuie să ia măsurile necesare pentru a se asigura că victimele primesc asistența la care au dreptul, în special asigurându-se că serviciile de receptare, protecție și asistență sunt acordate adecvat și la timp.

150 Scopul asistenței prevăzute de subparagrafele a. până la f. este acela de a “asista victimele în vederea recuperării lor fizice, psihologice și sociale”. De aceea autoritățile trebuie să ia măsuri pentru acordarea de asistenței, ținând cont de natura specifică a scopului lor.

151. Deși nu există o nevoie legală pentru aceasta, Părților le rămâne deschisă posibilitatea de a asigura măsuri mai favorabile decât cele asigurate de orice parte a Convenției. Legiutorii au dorit să sublinieze clar că măsurile la care se referă sunt cele minime. Părțile sunt de aceea libere să acorde măsuri de asistență suplimentare.

152. În conformitate cu paragraful a. victimelor le trebuie garantate “standardele de viață capabile să le asigure subzistența, prin măsuri cum ar fi: locuință potrivită și securizată, asistență materială și psihologică”. Obligația Părților constă în asigurarea standardelor de viață victimelor apte să le asigure subzistența, dar legiutorii au considerat că este necesar să se refere, ca în exemplu, la locuință corespunzătoare și securizată și la asistența psihologică și materială ca fiind în mod special relevante pentru asistența victimelor traficului.

153. Trebuie notat faptul că, deși articolul 13 al Cartei Europene Sociale Revizuită recunoaște dreptul tuturor la găzduire, trăsăturile caracteristice ale situației în care victimele se găsesc pretind măsuri speciale pentru recuperarea lor psihologică și socială. Paragraful a., în conformitate cu acesta, specifică faptul că locuința trebuie să fie “corespunzătoare și securizată” deoarece victimele au nevoie de o locuință adaptată și protejată în care să se simtă în siguranță față de traficanți.

154. Tipul locuinței corespunzătoare depinde de circumstanțele personale ale victimei (de exemplu, pot locui în stradă sau pot deja avea o locuință, și în acest caz trebuie luate măsurile necesare pentru ca aceasta să fie corespunzătoare și să

nu prezintă probleme de securitate). Unde este vorba de trafic de persoane, centrele speciale protejate sunt în particular necesare și au fost deja introduse în numeroase țări. Asemenea centre, cu un personal calificat pentru a se ocupa de problemele asistenței victimelor traficului, asigură 24 de ore din 24 primirea victimelor și sunt capabili să răspundă urgențelor. Scopul unor astfel de centre este de a asigura victimelor un mediu în care să se simtă în siguranță și de a le acorda ajutor și stabilitate. Ca o garanție a securității victimei este foarte important să se ia precauții cum ar fi păstrarea secretă a adresei și reguli stricte privind vizitele din exterior, deoarece, pentru început există pericolul ca traficanții să încerce să redobândească controlul asupra victimelor. Protecția și ajutorul pe care adăpostul îl asigură contribuie la înlesnirea dobândirii de către victimă a controlului asupra vieții sale.

155. În cazul copiilor, locuința trebuie să fie corespunzătoare cu nevoile lor speciale. Uneori copiii victime ale traficului sunt plasați în instituții de detenție. În unele cazuri, aceasta se întâmplă din cauza lipsei de locuri din instituțiile speciale pentru protecția copiilor. Plasarea unui copil într-o instituție de detenție nu trebuie privită niciodată ca o locuință corespunzătoare.

156. Asistența psihologică este necesară pentru a ajuta victimele să treacă peste trauma pe care au trăit-o și pentru a se reintegra în societate. Convenția prevede asistența materială deoarece multe victime, odată scăpate din mâinile traficanților, sunt total lipsite de resurse materiale. Asistența materială prevăzută în subparagraful a. urmărește să le asigure mijloacele de subsistență. Asistența materială este diferită de ajutorul financiar și poate lua forma ajutorului de orice fel (de exemplu, mâncare și îmbrăcăminte) și nu neapărat în formă pecuniară.

157. Subparagraful b. prevede ca tratamentul medical de urgență să fie disponibil victimelor. Articolul 13 al Cărții Europene Sociale Revizuite (ETS no. 163) recunoaște de asemenea, dreptul oricărei persoane ce nu deține resurse suficiente la asistență medicală și socială. Asistența medicală este deseori necesară victimelor traficului ce au fost exploatate și au fost supuse violențelor. Asistența permite de asemenea, păstrarea dovezilor despre violență, și, dacă doresc, victimele pot intenta o acțiune legală. Asistența medicală totală este doar pentru victime ce au reședința stabilită legal pe teritoriul Părții, în conformitate cu articolul 12 (3).

158. În conformitate cu subparagraful c. ajutorul lingvistic va fi acordat, când este cazul, pentru numeroasele victime ce nu vorbesc, sau vorbesc puțin, limba țării în care au fost aduse pentru a fi exploatate. Ignorarea limbii contribuie la izolarea lor și le împiedică să-și reclame drepturile. În aceste cazuri, ajutorul lingvistic este necesar pentru a le ajuta cu formalitățile. Aceasta este o măsură esențială pentru garantarea accesului la drepturi, ceea ce este necesară pentru accesul la justiție. Prevederea nu se limitează la un interpret în cadrul procedurilor judiciare.

159. Subparagrafele d. și e. se ocupă în mod specific de asistența victimelor în vederea suplinirii informării: două trăsături caracteristice situației victimelor sunt lipsa de ajutor și supunerea față de traficanți datorată fricii și lipsei de informație despre cum să scape din situația lor.

160. Subparagraful d. prevede că victimele au dreptul la consiliere și informare, în special cu privire la drepturile lor legale și la serviciile la care au dreptul, în limba pe care o înțeleg. Informarea se referă la accesul la protecție și asistență, diferitele opțiuni pe care le au victimele, riscurile la care sunt supuse, condițiile pe care trebuie să le îndeplinească pentru a-și legaliza prezența pe teritoriul Părții, diferitele forme posibile pentru îndreptarea lor legală, cum operează sistemul judiciar (incluzând consecințele unei investigații sau unui proces, întândirea unui proces, obligațiile martorului, posibilitățile pentru obținerea de compensații de la persoanele găsite vinovate pentru infracțiune sau alte persoane sau entități și șansele ca judecata să se desfășoare corect). Informarea și consilierea ar trebui să la permită victimelor să își evalueze situația și să ia o decizie informată dintre posibilitățile diferite pe care le au.

161. Asemenea sfătuire și informare, chiar dacă au legătură “în special cu drepturile lor legale”, trebuie delimitate de ajutorul legal gratuit acordat pe durata procedurilor de compensare de un avocat numit, de care se ocupă în mod special articolul 15(2).

162. Subparagraful e. tratează asistența generală a victimelor în vederea asigurării că interesele acestora sunt luate în considerare pe timpul procedurilor penale. Articolul 15(2) se ocupă în mod special de dreptul la un apărător.

163. Subparagraful f. recunoaște dreptul la accesul la educație al copiilor.

164. În conformitate cu articolul 12(2) fiecare Parte trebuie să țină cont de siguranța convenită și de nevoile de protecție. Nevoile victimei pot varia în funcție de circumstanțele sale personale. Acestea pot reieși din lucruri ca vârsta sau genul, sau din circumstanțe ca tipul de exploatare la care a fost supusă, țara de origine, tipurile și gradul de violență pe care l-a suferit, izolarea față de familia și cultura sa, cunoșterea limbii locale și resursele sale materiale și financiare. Este de aceea esențial să se asigure măsuri ce iau în considerare siguranța totală a victimelor. De exemplu, adresa locuinței trebuie ținută secretă și locuința trebuie protejată de orice încercare a traficanților de a recaptura victimele.

165. În conformitatea cu paragraful 3, Părților sunt obligate să asigure asistența medicală și orice alt tip de asistență victimelor ce au reședința stabilită legal pe teritoriul lor și nu au resursele adecvate și au nevoie de asistență. Victimele ce au reședința stabilită legal sunt în special rezidenții și persoanele cu permisele de reședință prevăzute de articolul 14. În plus, articolul 13 al Cartei Europene Sociale Revizuite - în conformitate cu care orice persoană ce nu are resurse și este inaptă să-și asigure asemenea resurse fie prin eforturi proprii sau din alte surse,

are dreptul la asistență adecvată și, în caz de boală, la îngrijirea necesară condiției sale- se aplică rezidențelor și persoanelor prezente legal pe teritoriul național. Această asistență nu se referă doar la disponibilitatea îngrijirii medicale de urgență, așa cum este prevăzută în paragraful 1(b). De exemplu, asistența medicală poate consta în asistarea victimei pe perioada sarcinii sau pentru HIV/SIDA.

166. Paragraful 4 prevede ca fiecare Parte să adopte reguli în conformitate cu care victimele cu reședința stabilită legal pe teritoriul Părții să li să permită accesul pe piața muncii, la instruire vocațională și educație. Din punctul de vedere al legiuitorului, aceste măsuri se doresc să ajute victimele să se reintegreze social și mai ales să preia controlul asupra vieții lor. Totuși, Convenția nu stabilește un drept concret la accesul pe piața muncii, instruire vocațională și educație. Părțile trebuie să decidă asupra condițiilor ce guvernează accesul. Ca în paragraful 3, sintagma “reședință stabilită legal” se referă, de exemplu, la victimele care au permisul de reședință prevăzut în articolul 14 sau care au cetățenia Părților. Autorizația la care se face referire nu implică emiterea unui document administrativ persoanei respective căreia să-i permită să muncească.

167. Așa cum s-a precizat anterior, ONG-urile au adesea un rol important în asistența victimelor. Din acest motiv, paragraful 5 specifică faptul ca fiecare Parte să ia măsuri, unde este cazul și în conformitate cu condițiile prevăzute de legea națională, pentru cooperarea cu organizațiile neguvernamentale sau alte elemente ale societății civile angajate în asistența victimelor.

168. Legiuitorii doresc să stabilească clar faptul că, în conformitate cu articolul 12(6) al Convenției, asistența nu este condiționată de acordul victimei pentru cooperarea cu autoritățile din cadrul investigațiilor și a procedurilor penale.

169. Unele Părți pot hotărî – așa cum este permis de articolul 14 – să acorde permis de ședere doar victimelor ce cooperează cu autoritățile. Oricum, paragraful 6 al articolului 12 prevede că fiecare Parte va adopta asemenea măsuri legislative sau de alt fel, astfel încât să asigure faptul că asistența victimelor nu este condiționată de dorința ei/lui de a fi martor.

170. Trebuie notat, de asemenea că, în legile multor țări, este obligatoriu să se furnizeze probe dacă se cere aceasta. Paragraful 6 este fără prejudiciu dedicat activităților desfășurate de către autoritățile competente în toate fazele procedurilor naționale relevante, și în particular când privește investigațiile și condamnarea infracțiunilor. De aceea, nimeni nu se poate baza pe paragraful 6 pentru a refuza să fie martor când legea le cere acest lucru.

171. Paragraful 7 indică faptul că serviciile acordate victimelor trebuie dezvoltate pe baza informării și a consensului. Trebuie într-adevăr ca victimele să fie de acord cu serviciile acordate acestora. De aceea, de exemplu, victimele trebuie să fie capabile să fie de acord ca detectarea unor boli ca HIV/SIDA să fie licită. În

completare, serviciile acordate trebuie să ia în considerare nevoile specifice ale persoanelor aflate în situații vulnerabile și drepturile copiilor la locuință, educație și sănătate.

Articolul 13 – Perioada de recuperare și reflecție

172. Articolul 13 urmărește să se aplice în cazul victimelor traficului de persoane ce se află ilegal pe teritoriul Părții sau au reședința stabilită legal, cu un permis de ședere pe termen scurt. Asemenea victime, când sunt identificate, sunt, ca și alte victime ale traficului, foarte vulnerabile după trauma pe care au experimentat-o. În plus, este posibil să fie îndepărtate de pe teritoriu.

173. Articolul 13(1) introduce o perioadă de recuperare și reflecție pentru victimele prezente ilegal, pe durata căreia nu pot fi îndepărtate de pe teritoriul Părții. Convenția conține o prevedere ce pretinde Părților să prevadă în legile lor naționale pentru această perioadă cel puțin 30 de zile. Această perioadă minimă constituie o garanție importantă pentru victime și este folosită în mai multe scopuri. Unul dintre acestea este de a permite victimelor să se recupereze și să scape de sub influența traficantilor. Recuperarea victimelor implică, de exemplu, vindecarea rănilor și recuperarea după traumele psihice pe care acestea le-au suferit. Aceasta implică, de asemenea, faptul că și-au recuperat minimul de stabilitate psihică. Paragraful 3 al articolului 13 permite Părților să nu țină cont de această perioadă dacă se contravene ordinii publice sau dacă se descoperă că pretinderea statului de victimă a traficului este cerut în mod nejustificat. Această prevedere urmărește să garanteze faptul că statutul de victimă nu va fi folosit în mod nelegitim.

174. Alt scop al acestei perioade este acela de a permite victimelor să ia o decizie “cu privire la cooperarea cu autoritățile competente”. Prin aceasta se înțelege că victimele trebuie să se hotărască dacă vor coopera cu organele legii în condamnarea traficantilor. Din acest punct de vedere, este puțin probabil ca această perioadă să transforme victima într-un martor mai bun: mărturiile victimelor ce doresc să dea declarații autorităților pot să nu fie credibile dacă acestea sunt încă în stare de șoc după chinul la care au fost supuse. „O decizie informată”, presupune că victima este într-o stare rezonabilă de calm și cunosc măsurile de asistență și protecție disponibile și posibilele proceduri judiciare îndreptate împotriva traficantilor. O asemenea decizie presupune că victima nu se mai regăsește sub influența traficantilor.

175. Perioada de reflecție și recuperare prevăzută de articolul 13(1) nu trebuie confundată cu emiterea unui permis de ședere, conform articolului 14(1). Scopul ei este de a da posibilitatea victimelor să se recupereze și să scape de sub influența traficantilor și/sau să ia o decizie informată privind cooperarea cu autoritățile competente, această perioadă nu este condiționată de cooperarea cu autoritățile investigative sau de condamnare.

176. Hotărârea de a coopera sau nu cu autoritățile competente nu exclude obligația de a depune mărturie, atunci când aceasta este cerută de către un judecător. O persoană careia i se cere în mod legal acest lucru nu poate folosi articolul 13 (1) ca motiv pentru a refuza să depună mărturie. Din acest motiv, articolul 13(1) precizează, “fără a dăuna activităților desfășurate de către autoritățile competente în toate fazele procedurilor naționale relevante și în particular când este vorba despre cercetarea și condamnarea infracțiunilor”.

177. Convenția specifică faptul că întinderea perioadei de recuperare și reflecție trebuie să fie de cel puțin 30 de zile. Durata perioadei de recuperare și reflecție trebuie să fie de cel puțin 30 de zile și să fie compatibilă cu scopul articolului 13. În prezent, țările ce au o astfel de perioadă prevăzută în legislația națională, aceasta are o întindere de o lună, 45 de zile, două, trei luni sau nu este specificată. În declarația celui de al treilea Forum Regional Ministerial privind Pactul de Stabilitate în Sud-Estul Europei (Tirana, 11 decembrie 2002) se menționează perioada de 3 luni. Grupul de Experți privind traficul de persoane, format prin decizia din 23 martie 2003 a Comisiei Europene, recomandă, într-un punct de vedere din 16 aprilie 2004, o perioadă de cel puțin 3 luni.

178. Cuvintele “nu va fi posibilă obligarea la un ordin de expulzare împotriva ei sau lui” înseamnă că victima nu trebuie îndepărtată de pe teritoriul Părții pe perioada de recuperare și reflecție. Deși libere să aleagă ce metodă să folosească, Părților li se cere să creeze baza legală care să le permită victimelor să rămână pe teritoriul acestora pe durata perioadei. Pentru obținerea acestui rezultat, în concordanță cu legislația națională, fiecare Parte trebuie să asigure victimelor, fără întârziere, documentele necesare pentru autorizarea rămânerii lor pe teritoriul acesteia pe durata perioadei de recuperare și reflecție.

179. Pentru a ajuta victimele să se recupereze și să fie libere față de traficanți, este esențial să li se asigure asistența și protecția corespunzătoare. Articolul 13(2) prevede în mod consecvent că victimele au dreptul la măsurile prevăzute de articolul 12 (1) și (2).

Articolul 14 - Permisul de ședere

180. Articolul 14(1) prevede că victimelor traficului trebuie să li se emită un permis de ședere reînnoibil. Prevederea pentru un permis de ședere îmbină atât nevoile victimelor cât și cerințele pentru combaterea traficului.

181. Returnarea imediată a victimelor în țara de origine este nesatisfăcătoare atât pentru victime cât și pentru organele legii ce încearcă să combată traficul. Pentru victime aceasta înseamnă să pornească de la zero – în cazul unui eșec, în cele mai multe cazuri, acestea vor păstra tăcerea, având ca rezultat imposibilitatea prevenirii ca alte victime să cadă în aceeași capcană. Un alt factor este frica de represaliile traficantilor, îndreptate fie împotriva lor, fie împotriva familiei sau a prietenilor din țara de origine. Pentru organele legii, dacă victimele continuă să

locuiesc clandestin în țară sau sunt îndepărtate imediat, acestea nu pot furniza informații pentru a combate efectiv traficul. Cu cât victimele au o mai mare încredere că drepturile și interesele lor sunt protejate, cu atât informațiile pe care le furnizează sunt mai bune. Accesul la permisul de ședere este o măsură pentru încurajarea victimelor să coopereze.

182. Cele două cerințe prevăzute în Articolul 14 (1) pentru emiterea unui permis de ședere sunt fie că șederea victimei este “necesară datorită situației sale personale”, fie pentru că este necesară “în scopul cooperării cu autoritățile competente în cercetarea și pe durata procedurilor penale”. Scopul acestor cerințe este acela de a permite Părților să aleagă între acordarea permisului de ședere în schimbul cooperării cu organele legii sau acordarea acestuia ținând cont de nevoile victimei, sau să adopte ambele variante în același timp.

183. De aceea, pentru a se acorda victimelor permisul de ședere, și depinzând de abordarea pe care Părțile o adoptă, fie circumstanțele personale ale victimelor trebuie să fie în așa fel încât nu ar fi rezonabilă obligarea acestora să părăsească teritoriul național, fie trebuie să existe o investigație sau cercetare ce implică o cooperare a victimei cu autoritățile. Părțile, de asemenea, au posibilitatea de a emite permise de ședere în ambale situații.

184. Cerința situației personale se aplică în situațiile în care fie siguranța, starea sănătății sau situația familiară a victimei sau alți factori trebuie luați în considerare.

185. Cerința cooperării cu autoritățile competente a fost introdusă pentru a se ține cont de faptul că victimele sunt descurajate să contacteze autoritățile naționale din cauza fricii de a fi trimise imediat înapoi în țara de origine ca fiind intruși ilegali în țara de exploatare.

186. În cazul minorilor, interesul superior al copilului primează celor două cerințe: Convenția precizează că permisul de ședere pentru copiii victime va “fi emis în concordanță cu interesul superior al copilului și, unde este cazul, reînnoit în aceleași condiții” (articolul 14(2)). Cuvintele: “când legea o impune” au fost introduse pentru a lua în considerare faptul că anumite State nu pretind premise de ședere pentru copii.

187. Convenția lasă la discreția Părților durata permisului de ședere, totuși Părțile trebuie să stabilească o durată compatibilă cu scopul prevederilor. De exemplu, *Directiva Consiliului UE din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere emis naționalilor țărilor terțe care sunt victime ale traficului de persoane sau au fost subiectul unei acțiuni de facilitare a migrației ilegale, care cooperează cu autoritățile competente* stabilește o perioadă minimă de 6 luni.

188. Deși Convenția nu specifică durata permisului de ședere, prevede că acesta trebuie să poată fi reînnoit. Paragraful 3 prevede că reînnoirea sau retragerea permisului se supun condițiilor prevăzute de legile interne ale Părților.

189. Obiectul articolului 14(4) este de a asigura că Părțile ce acordă, în conformitate cu paragraful 1, un permis de ședere, iau în considerare faptul când victimele cer un alt tip de permis de ședere. Atunci când victima depune cerere pentru un alt tip de permis de ședere, paragraful 2 încurajează Părțile să ia în considerare faptul că aplicantul a fost victimă a traficului de persoane. Oricum, aceasta nu obligă Părțile să acorde un alt tip de permis de ședere acelor persoane care au primit un astfel de permis în conformitate cu paragraful 1.

190. Paragraful 5 este o aplicare a principiului prevăzut în articolului 40 al paragrafului 4 al Convenției.

Articolul 15 – Compensarea și despăgubirea

191. Scopul acestui articol este de a asigura faptul că victimele traficului de persoane sunt compensate pentru vătămarea suferită. Cuprinde 4 paragrafe. Primul privește informarea victimelor. Al doilea se referă la dreptul victimelor la asistență legală. Al treilea stabilește dreptul victimelor la compensație și al patrulea privește garanțiile compensării.

192. Oamenii nu își pot cere drepturile dacă nu le cunosc. De aceea Paragraful 1 cere Părților să se asigure că, încă de la primul contact cu autoritățile competente, victimele au acces la informații relevante despre procedurile judecătorești și administrative, în limba pe care o înțeleg. Este foarte important că acestora să li se aducă la cunoștință procedurile pe care le pot folosi pentru a obține compensații pentru vătămarea suferită. Este, de asemenea, esențial ca victimele ce sunt prezente ilegal în țară să fie informate despre dreptul lor cu privire la posibilitatea de a obține un permis de ședere în conformitate cu articolul 14 al Convenției, având în vedere faptul că le-ar fi dificil acestora să obțină o compensație atâta timp cât nu pot rămâne în țara în care au loc procedurile.

193. Referirea privește “procedurile judecătorești și administrative”, pentru a se lua în calcul diversitatea sistemelor naționale. De exemplu, compensarea victimelor poate fi o problemă procesuală (fie civilă sau penală) sau, uneori poate ține de autoritățile administrative cu responsabilități în compensarea victimelor infracțiunilor. În cazul victimelor prezente ilegal, eligibile pentru un permis de ședere, în conformitate cu articolul 14, este, de asemenea, esențială informarea despre procedura de obținere a permisului de ședere.

194. Victimele trebuie să fie informate despre procedurile relevante încă de la primul lor contact cu autoritățile competente. Prin “autorități competente” se înțelege o gamă largă de autorități publice cu care victimele pot avea un prim contact, cum ar fi poliția, procurorul, inspectoratul de muncă sau serviciile de

vamă și imigrări. Nu trebuie neapărat ca aceste servicii să furnizeze informațiile relevante victimelor. În orice caz, imediat ce o victimă intră în contact cu asemenea servicii, trebuie direcționată către persoanele, serviciile sau organizațiile capabile să furnizeze informațiile necesare.

195. În conformitate cu paragraful 2, fiecare Parte trebuie să prevadă în legile interne dreptul la asistență legală și la ajutorul legal gratuit pentru victime, respectând condițiile prevăzute în legile interne ale acestora. Având în vedere că procedurile judecătorești și cele administrative pot fi deseori foarte complexe, asistența legală este necesară victimelor pentru a putea să-și pretindă drepturile.

196. Această prevedere nu acordă automat dreptul victimei la ajutor legal gratuit. Fiecare Parte trebuie să hotărască care sunt condițiile pe care acestea trebuie să le îndeplinească pentru a obține un astfel de ajutor. Părțile trebuie să ia în considerare nu numai articolul 15 (2), dar și articolul 6 din CEDO. Deși articolul 6 (3)(c) CEDO prevede asistență gratuită din partea unui avocat din oficiu doar pe durata procedurilor penale, jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului (cazul *Airey versus Irlanda*, 9 octombrie 1979) recunoaște, de asemenea, în anumite circumstanțe, dreptul la asistență legală gratuită în cauzele civile pe baza articolului 6(1) din CEDO, interpretat ca dreptul instanței de a stabili drepturile și obligațiile civile (vezi cazul *Golder vs. Regatul Unit* 21 februarie 1975). În viziunea Curții accesul efectiv la judecată poate necesita asistență legală gratuită. Poziția acesteia este aceea ce a stabili dacă prezentarea în fața instanței fără asistența din partea unui avocat ar fi efectivă în sensul că persoana respectivă este capabilă să-și susțină corespunzător și satisfăcător cazul. Aici Curtea a luat în considerare complexitatea procedurilor și caracterul emoțional al situației – care abia poate fi compatibil cu gradul de obiectivitate cerut de apărare în instanță – când a hotărât dacă o persoană este în poziția de a-și prezenta în mod efectiv de una singură cazul. Dacă nu, trebuie să primească asistență juridică gratuită. De aceea, chiar și în lipsa unei legislații ce prevede asistență juridică gratuită în procesele penale, instanța este cea care decide dacă, în interesul justiției, un applicant, fără resurse financiare trebuie să primească asistență juridică, dacă nu și-o poate permite.

197. Paragraful 3 stabilește dreptul victimelor la compensație. Compensația este pecuniară și acoperă atât daunele materiale (cum ar fi costul tratamentului medical), cât și pe cele nemateriale (trauma suferită). Din punctul de vedere al acestui paragraf, dreptul victimelor la compensație constă într-o plângere îndreptată împotriva traficantilor – traficantii sunt aceia ce vor acoperi compensarea. Dacă, pe durata procedurilor îndreptate împotriva traficantilor procesul penal nu are puterea de a judeca și pe parte civilă, trebuie să fie posibil ca victimele să-și adreseze plângerile unei instanțe civile cu jurisdicție în acest domeniu și cu puterea de a acorda despăgubiri.

198. Totuși, deși traficantul este cel obligat să compenseze victima, printr-un ordin al unei instanțe civile sau – în unele țări, instanță penală, sau printr-o

tranzacție judiciară sau extra-judiciară între victimă și traficant, în practică rareori există o compensare deplină deoarece traficanții nu au fost găsiți, au dispărut sau s-au declarat falimentari. De aceea, paragraful 4 cere Părților să ia măsuri pentru garantarea compensării victimelor. Mijloacele de garantare a compensării sunt lăsate la îndemâna Părților, care sunt responsabile pentru stabilirea bazei legale a compensației, cadrul administrativ și aranjamentele operaționale pentru schemele de compensare. În legătură cu acesta, paragraful 4 sugerează înființarea unui fond de compensare sau introducerea unor măsuri sau programe pentru asistență socială și integrare socială a victimelor ce ar putea finanțate din bunurile provenite din săvârșirea de infracțiuni.

199. În hotărârile privind aranjamentele privind compensația, Părțile pot folosi ca model principiile conținute de Convenția Europeană pentru Compensarea Victimelor Infracțiunilor Violente (ETS No. 116), ce urmărește armonizarea la nivel european a principiilor directe privind compensarea victimelor infracțiunilor violente și acordarea acestora a caracterului obligatoriu. Statele membre UE trebuie, de asemenea să aibă în considerare Directiva Consiliului din 29 aprilie 2004 privind compensarea victimelor infracțiunilor.

Articolul 16 - Repatrierea și returnarea victimelor

200. Articolul 16 este parțial inspirat din articolul 8 al Protocolului de la Palermo. Se referă în același timp la returnarea voluntară ca și la returnarea non-voluntară a victimelor traficului de ființe umane, deși cei care au elaborat articolul au specificat că această returnare ar trebui să fie, de preferat, voluntară.

201. Paragraful 1 al articolului 16 plasează o obligație asupra Părții de cetățenie a victimei sau în care persoana a avut drept de ședere pentru a facilita și accepta returnarea victimei fără întârziere nejustificată. În acest context ar trebui făcută referire la articolul 13 paragraful 2 al Declarației Universale a Drepturilor Omului care stipulează dreptul de repatriere, ca și articolul 3(2) al Protocolului nr. 4 al Convenției pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale care stipulează că “nimeni nu va fi privat de dreptul de a intra pe teritoriul Statului al cărui cetățean este”. Articolul 12(4) al Convenției Internaționale asupra Drepturilor Civile și Politice de asemenea stipulează că “nimeni nu va fi în mod arbitrar privat de dreptul de a intra în propria țară”, care include dreptul de repatriere pentru persoanele care, fără a fi cetățeni ai acelei țări, au reședința acolo.

202. Repatrierea victimei traficului nu este întotdeauna lipsită de riscuri. De aceea, autorii doresc să precizeze în textul convenției că repatrierea victimei “va ține cont de drepturile, siguranța și demnitatea acelei persoane”. Aceasta se aplică Părții care facilitează și acceptă repatrierea victimei ca și, în concordanță cu paragraful 2, Părții care returnează o victimă într-un alt stat. Printre aceste

drepturi se numără și acela de a nu fi supus la tratament inuman sau degradant, dreptul la protejarea vieții private și de familie și protejarea identității. Returnarea unei victime va lua în considerare stadiul oricăror demersuri legale care au legătură cu statutul de victimă a persoanei, pentru a nu afecta drepturile pe care victima și le poate exercita în cusul demersurilor legale precum și procedurile legale în sine.

203. Autorii au considerat că în acest sens a fost important să se aibă în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind articolul 3. De aici, în cazul *Soering v Marea Britanie* (7 iulie 1989, seria A nr. 161), în contextul extrădării, Curtea a decis că “o asemenea decizie poate da naștere la o dezbateră sub articolul 3 și de aici să se angajeze responsabilitatea Statului prin convenție, având în vedere că fuseseră arătate dovezi substanțiale pentru a se considera că persoana în cauză, dacă va fi extrădată, va fi în pericol de a fi torturată sau supusă unui tratament inuman sau degradant sau pedepselor”. În cazul *Cruz Varaj și alții v Suedia* (20 martie 1991, seria A, nr. 201) Curtea a decis că aceste principii se aplică de asemenea și deportării. În cazul *D v Marea Britanie* (2 mai 1997, compendiu de decizii, 1997-III), ea a precizat că responsabilitatea Statelor Părți este de asemenea angajată când pretinsele rele tratamente nu erau aplicate direct sau indirect de către autoritățile publice din țara de destinație.

204. Paragrafele 3 și 4 ale acestui articol se referă la măsuri specifice de cooperare internațională între Partea de destinație și Partea de cetățenie a persoanei/Partea în care persoana a avut drept permanent de ședere la momentul în care persoana a intrat pe teritoriul Părții de destinație. De aici, la cererea celei din urmă, Partea solicitată are obligația de a facilita returnarea victimei, prin realizarea unor verificări pentru a stabili dacă victima este cetățean al său sau dacă victima are dreptul de ședere permanent pe teritoriul său; dacă aceste verificări au rezultat pozitiv, și dacă victima nu mai are documentele necesare, să îi furnizeze documentele de călătorie și alte aprobări necesare pentru ca victima să călătorească și să reintre pe teritoriul său.

205. Paragraful 5 obligă fiecare Parte să stabilească programele de repatriere prin adoptarea măsurilor legislative sau de altă natură, care au ca scop evitarea revictimizării. Această prevedere este adresată fiecărei Părți, care este responsabilă pentru punerea în practică a măsurilor menționate. În același timp, fiecare Parte trebuie să facă eforturi pentru a facilita reintegrarea socială a victimelor. În ceea ce privește copiii, aceste programe trebuie să ia în considerare dreptul la educație și să stabilească măsuri pentru a asigura îngrijire corespunzătoare sau primirea în familie sau într-o structură corespunzătoare.

206. Paragraful 6 stipulează că fiecare Parte va adopta măsurile legislative sau de altă natură care se impun pentru a pune la dispoziția victimelor informații despre serviciile și organizațiile care pot le pot oferi asistență după repatriere. Lista cu aceste servicii este formulată într-o manieră generală, întrucât acestea pot varia în funcție de fiecare Parte.

207. Paragraful 7 al articolului 16 include în contextul repatrierii și returnării principiul inclus în articolul 3 al Convenției Națiunilor Unite asupra Drepturilor Copilului. Când autoritățile iau o decizie privind repatrierea victimei copil, interesul copilului este prioritar. Conform acestei prevederi, autoritățile trebuie să facă o evaluare a riscurilor determinate de returnarea copilului ca și a securității sale, înainte de fi luată orice măsură de repatriere.

Articolul 17 – Egalitatea de gen

208. Traficul de persoane, atunci când este practicat în scopul exploatării sexuale, de cele mai multe ori are ca țintă femeile, deși ele pot fi traficate și în alte scopuri. În acest sens trebuie amintit că pentru a se pune capăt la ceea ce era cunoscut sub numele de „sclavie albă”, s-au organizat două conferințe internaționale la Paris, în 1902 și 1910. Punctul culminant al acestei activități l-a constituit semnarea *Convenției Internaționale pentru Suprimarea Traficului cu Sclavi Albi* (Paris, 4 mai 1910), completată mai târziu de *Convenția Internațională pentru Suprimarea Traficului de Femei și Copii* (30 septembrie 1921) și de *Convenția Internațională pentru Suprimarea Traficului de Femei Mature* (Geneva, 11 octombrie 1933). *Convenția pentru Suprimarea Traficului de Persoane și exploatarea Prostițuției Altor* (New York, 2 decembrie 1949) a anulat și a înlocuit, parțial, prevederile instrumentelor internaționale precedente.

209. Dezvoltarea comunicațiilor și inegalitățile economice din lume au făcut din traficul de femei, mai ales din cel pentru exploatare sexuală, un fenomen global. La început a fost „traficul cu sclavi albi⁽¹⁶⁾”, apoi traficul dinspre Sud către Nord, iar acum există trafic de persoane din regiunile mai dezavantajate către cele mai bine dezvoltate, indiferent de poziționarea lor geografică (dar mai ales către Europa de Vest).

210. Scopul Articolului 17 este de a nu evita nici o discriminare pe motive de gen în ceea ce privește măsurile de protejare și promovare a drepturilor victimelor care deja sunt prevăzute la Art. 3 al Convenției. Principalul scop al Art.17 este de a atrage atenția cu privire la faptul că femeile, potrivit datelor existente, reprezintă principalul grup țintă pentru trafic și că, datorită susceptibilității de a fi victime, sunt adeseori marginalizate, chiar înainte de a fi traficate și devin victime ale sărăciei și șomajului mult mai des decât bărbații. De aceea, măsurile pentru protejarea și promovarea drepturilor femeilor victime ale traficului de persoane trebuie să ia în considerare această dublă marginalizare, ca femei și ca victime. Pe scurt, aceste măsuri trebuie să ia în considerare realitatea socială la care se aplică, adică, să aibă în vedere faptul că societatea este compusă din femei și bărbați și că nevoile acestora nu sunt întotdeauna aceleași.

211. După cum s-a menționat mai sus în legătură cu Articolul 1, egalitatea între femei și bărbați înseamnă nu doar nediscriminare pe motive de gen, ci și măsuri pozitive pentru a se obține egalitatea dintre femei și bărbați. Egalitatea trebuie promovată prin sprijinirea politicilor specifice pentru femei, care sunt mai

predispuse la a fi expuse practicilor asimilate torturii sau tratamentului inuman sau degradant (violență fizică, viol, mutilare genitală și sexuală, trafic în scopul exploatarei sexuale). După cum se stipulează în Programul de Acțiune de la Viena, adoptat de Conferința Globală privind Drepturile Omului (Viena, 14- 25 iunie, 1993) și Declarația privind Eliminarea Violenței împotriva Femeilor, adoptată de către Adunarea Generală (decembrie 1993), „statele membre au fost alarmate de faptul că posibilitățile femeilor de a obține egalitate juridică, socială, politică și economică în societate sunt limitate, *inter alia*, datorită unei violențe endemice continue împotriva femeilor (...)”.

212. Pentru o lungă perioadă de timp, egalitatea de gen în Europa a fost definită ca acordând femeilor și bărbaților drepturi egale *de jure*. Acum, este recunoscut faptul că egalitatea *de jure* nu duce automat la egalitatea *de facto*. Este adevărat că statutul juridic al femeii s-a îmbunătățit în ultimii 30 de ani în Europa, dar o egalitate în adevăratul sens al cuvântului este încă departe de a deveni realitate. Inegalitățile dintre femei și bărbați continuă să influențeze toate aspectele vieții și devine din ce în ce mai clar că noi abordări, noi strategii și noi metode sunt necesare pentru a se obține egalitatea de gen. Politicile de gen reprezintă una din aceste strategii.

213. *Comitetul de Conducere al Consiliului Europei pentru Egalitatea între Femei și Bărbați (CDEG)*, în raportul său în 1998 privind *Politicile de Gen: Un cadru conceptual, o metodologie și o prezentare a bunelor practici* a căzut de acord pe următoarea definiție:

Politicile de gen reprezintă (re)organizarea, îmbunătățirea, dezvoltarea și evaluarea proceselor de gen, pentru ca perspectiva egalității de gen să fie incorporată în toate politicile, la toate nivelele și în toate etapele, de către actorii implicați în mod normal în procesul de luare a deciziilor.

214. Urmare a adopării acestui raport de către CDEG, Comitetul de Miniștrii a adoptat *Recomandarea nr. R (98) 14 a Comitetului de Miniștrii către statele membre privind politicile de gen*, invitându-le să ia ca model raportul CDEG și să implementeze strategia la nivel național. De asemenea, Comitetul de Miniștrii a adoptat un *Mesaj pentru Comitetele de Conducere din cadrul Consiliului Europei pe probleme de gen*, încurajându-le să folosească această strategie în programul lor de activități.

215. Urmare a acestor recomandări ale Comitetului de Miniștrii, Art.17 stipulează că atunci când dezvoltă, implementează și evaluează măsurile din Capitolul III, părțile la Convenție vor aplica această strategie a politicilor de gen, care, așa cum s-a menționat mai sus, este o strategie menită să realizeze egalitatea de gen.

Capitolul IV- Legea penală esențială

216. Capitolul IV conține 9 articole. Articolele 18, 19 și 20 se referă la transformarea unor anumite acte comise în infracțiuni. Acest tip de armonizare facilitează acțiunea împotriva criminalității la nivel național și internațional, din mai multe motive. Mai întâi, armonizarea legislației interne a țărilor reprezintă o modalitate de evitare a preferării comiterii unei infracțiuni grave într-un stat parte care a avut înainte reguli mai puțin stricte. Apoi, devine posibilă promovarea schimbului de experiență și de date comune utile. Schimbul de definiții poate îmbunătăți cercetarea și poate promova utilitatea comparării datelor la nivel național și regional, făcând astfel mai ușoară realizarea unei imagini de ansamblu a infracțiunilor. În cele din urmă, cooperarea internațională (mai ales extrădarea și asistența juridică mutuală) este facilitată, de exemplu în ceea ce privește regulile referitoare la responsabilitatea duală penală.

217. Infracțiunile la care fac referire aceste articole reprezintă un consens minim, care nu preîntâmpină adăugarea lor la legislația internă.

218. Cei care au redactat Convenția au avut în vedere dacă să introducă o prevedere referitoare la o infracțiune de spălare a veniturilor provenite din traficul de persoane. Acest fenomen reprezintă o activitate infracțională deosebit de profitabilă și creatorii Convenției au recunoscut importanța întrebării. Articolul 6 al *Convenției privind Spălarea, Căutarea, Capturarea și Confiscarea Veniturilor rezultate în urma Infracțiunilor* ([ETS No. 141](#)) cere părților să trateze spălarea banilor ca pe o infracțiune. Totuși, art 6(4) al acelei Convenții le permite părților să restricționeze infracțiunea la spălarea veniturilor provenite din anumite infracțiuni conexe. Deoarece la data elaborării prezentei Convenții, un comitet de experți la nivelul Consiliului Europei redacta un protocol la Convenția nr. 141, cerând ca traficul de persoane să fie tratat ca o infracțiune conexă la spălarea veniturilor, autorii Convenției au decis să nu includă o astfel de prevedere. Ei au adoptat opinia potrivit căreia spălarea banilor era mai bine prezentată într-un instrument juridic multi-sectorial – unul care dezvoltă cooperarea pe diverse domenii ale crimei organizate – cum ar fi mai degrabă Convenția no. 141, decât un instrument specific cum ar fi prezenta Convenție.

219. Ar trebui să fie amintit faptul că, în cazul statelor membre ale Uniunii Europene, art. 1 al *Deciziei Cadru a Convenției privind spălarea banilor, identificarea, urmărirea, înghețarea, capturarea și confiscarea mijloacelor și a veniturilor rezultate din infracțiuni* stipulează că statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a nu avea rezerve cu privire la art. 6 al Convenției din 1990, în măsura în care se discută despre infracțiuni serioase ⁽¹⁷⁾.

220. La fel, și acest capitol conține prevederi referitoare la criminalizarea actelor de care amintesc art. 18-20. Prevederile se referă la tentativă și complicitate (art. 21), responsabilitatea corporațiilor (art. 22), sancțiuni și măsuri (art.23), circumstanțe agravante (art. 24) și condamnări anterioare (art. 25).

221. Articolul 26 discută nepedepsirea victimelor traficului de persoane pentru comiterea de infracțiuni în perioada în care au fost traficate.

Articolul 18 – Incriminarea traficului de ființe umane

222. Articolul 18 încearcă să trateze traficul de ființe umane ca infracțiune de natură penală. Obligația stabilită la Articolul 18 este identică cu aceea de la Articolul 5 a Protocolului de la Palermo și este foarte similară cu cea a Articolului 1 a *Deciziei Cadru a Consiliului din 19 iulie 2002 privind combaterea traficului de ființe umane*.

223. La Articolul 18, Părților li se solicită să incrimineze traficul de ființe umane așa cum este definit la Articolul 4, fie printr-o singură infracțiune de natură penală fie prin combinarea mai multor infracțiuni pe care le acoperă, cel puțin, orice comportament ce intră sub incidența definiției. Este de aceea necesară utilizarea definiției de la Articolul 4 pentru a determina componente ale infracțiunii sau infracțiunilor pe care Articolul 18 al Convenției le solicită Părților să stabilească.

224. Așa cum s-a explicat mai sus, traficul de ființe umane este o combinație de componente ce trebuie considerate infracțiune de natură penală și nu componente luate separat. Astfel, de exemplu, Convenția nu creează nicio obligație ca *răpirea, înșelarea, amenințările, munca forțată, sclavia sau exploatarea prostituției altor persoane* să fie luate individual.

225. În conformitate cu definiția, infracțiunea stabilită la Articolul 18 este constituită într-o etapă timpurie: o persoană nu trebuie să fi fost exploatată pentru a se considera trafic de ființe umane. Este suficient să fi fost supusă unuia dintre actele din definiție printr-unul dintre mijloacele din definiție în scopul exploatării. Prin urmare este trafic de ființe umane înaintea oricărei exploatări reale a individului.

226. La Articolul 4 (b), unde se menționează amenințarea sau utilizare forței ori altor forme de constrângere sau unde se menționează răpirea, fraudă, înșelăciunea, abuzul de putere sau al situației de vulnerabilitate, ori oferirea sau primirea de plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul persoanei care are control asupra altei persoane, consimțământul victimei nu înlătură răspunderea penală a infractorilor.

227. La Articolul 4 (c) și (d), nici unul dintre aceste mijloace nu este necesar pentru infracțiune dacă o persoană sub 18 ani este implicată ca și victimă. Prin urmare, pentru a dovedi traficul de ființe umane autoritățile de acuzare trebuie să stabilească doar că a avut loc un act precum recrutarea sau transportarea unui copil în scopul exploatării.

228. Infracțiunea trebuie să fie comisă în mod intenționat pentru a exista răspundere penală. Interpretarea cuvântului “intenționat” revine legislației interne.

Este totuși necesar să se aibă în vedere că Articolul 4(a) prevede un element specific de intenție și anume că tipurile de comportamente enumerate sunt încadrate în “în scopul exploatării”. În scopul Convenției, prin urmare, este trafic de ființe umane doar atunci când această intenție specifică este prezentă.

Articolul 19 – Incriminarea utilizării serviciilor unei victime

229. În cadrul acestei prevederi Părțile trebuie să ia în considerație incriminarea penală a utilizării în cunoștință de cauză a serviciilor unei victime a traficului.

230. O serie de considerații au determinat legiuitorii să includă această prevedere în Convenție. Principala a fost dorința de a descuraja cererea pentru persoanele care pot fi exploatare, care conduce la traficul de ființe umane.

231. Prevederea vizează clientul fie victimă a traficului în scopul exploatării sexuale sau victimă a muncii sau serviciilor forțate, sclaviei sau practicilor similare sclaviei, servitudinii sau prelevării de organe.

232. Ar putea fi incriminat penal, de exemplu, în cadrul acestei prevederi, proprietarul unei afaceri care utilizează în cunoștință de cauză muncitori traficați puși la dispoziție de traficant. Într-un astfel de caz proprietarul afacerii nu ar putea fi tratat drept responsabil penal conform Articolului 18 – deoarece nu a recrutat el însuși/ea însăși victimele traficului (vinovat este traficantul) și nu a utilizat nici unul dintre mijloacele menționate în definiția traficului – dar ar putea fi pasibil de infracțiune de natură penală conform Articolului 19. Clientul unei prostituate care știa foarte bine că prostituata a fost traficată ar putea de asemenea să fie tratat ca și când ar fi comis o infracțiune de natură penală sub incidența Articolului 19, drept cineva care a folosit în cunoștință de cauză serviciile unei traficant pentru a obține un organ.

233. Un aspect important este acela că Articolul 10 vizează utilizarea de servicii care sunt subiectul exploatării conform Articolului 4 (a). Articolul 19 își propune nu doar să prevină ca victimele traficului să continue ocupația or să împiedice reabilitarea lor socială ci să îi pedepsească pe cei care prin cumpărarea serviciilor exploatare joacă un rol în exploatarea victimei. În mod similar prevederea nu are legătură cu utilizarea serviciilor unei prostituate ca atare. Aceasta este inclusă la Articolul 10 numai dacă prostituata este exploatăată în relație cu traficul de ființe umane – adică atunci când componentele definiției de la Articolul 4 sunt prezente împreună. Așa cum s-a explicat mai sus, Convenția privește exploatarea prostituției altor persoane sau alte forme de exploatare sexuală numai în contextul traficului de ființe umane. Aceasta nu definește nici “exploatarea prostituției altor persoane” și nici “alte forme de exploatare sexuală”. Prin urmare, nu afectează modul în care Părțile abordează prostituția în legislația lor internă.

234. Pentru a fi pasibil de pedeapsă conform Articolului 19, o persoană care utilizează serviciile unei victime a traficului trebuie să facă acest lucru “având

cunoștință despre faptul că persoana este o victimă a traficului de ființe umane”. Cu alte cuvinte, utilizatorul trebuie să fie conștient că persoana este o victimă a traficului și nu poate fi pedepsit dacă nu este conștient. Dovedirea (ne)luării la cunoștință poate fi dificilă pentru autoritățile de acuzare. O dificultate similară apare cu diferite alte tipuri de prevederi legale penale ce solicită probe ale unor componente non-materiale ale unei infracțiuni. Totuși, dificultatea găsirii probelor nu este neapărat un motiv concludent al neconsiderării unui anumit tip de comportament ca și infracțiune de natură penală.

235. Problema probelor este uneori depășită – fără a încălca principiul prezumției de nevinovăție – prin deducția intenției infractorului din circumstanțele faptelor. Această abordare a fost recomandată în mod expres în alte convenții internaționale. De exemplu, Articolul 6(2)(c) al *Convenției privind Spălarea, Investigarea, Sechestrul și Confiscarea Banilor proveniți din Infracțiuni* (ETS Nr. 141) afirmă: “cunoașterea, intenția sau scopul cerute ca element al unei infracțiuni stabilite în continuare în acel paragraf poate fi dedusă din circumstanțele obiective, ale faptelor”. În mod similar Articolul 6(2)(f), privind incriminarea spălării banilor proveniți din infracțiuni, al *Convenției ONU împotriva Criminalității Organizate Transnaționale*, afirmă: “cunoașterea, intenția sau scopul cerute ca element al unei infracțiuni stabilite în continuare la paragraful 1 al acestui articol poate fi dedusă din circumstanțele obiective, ale faptelor”.

236. Cunoscând valoarea unei măsuri precum cea stabilită la Articolul 19 și recunoscând problemele culegerii de probe, s-a considerat că această prevedere ar încuraja Părțile să adopte măsura, fără a o transforma într-o prevedere obligatorie.

Articolul 20 – Incriminarea comportamentelor referitoare la călătorie sau documente de identitate

237. Scopul Articolului 20 este de a considera anumite acte în legătură cu călătoria sau documentele de identitate ca infracțiuni de natură penală când sunt comise pentru a permite traficul de ființe umane. Astfel de documente sunt instrumente importante ale traficului transfrontalier. Documentele false sunt adeseori utilizate pentru a trafica victime prin și spre țări în care vor fi exploatate. Prin urmare, identificarea canalelor prin care trec documentele false pot scoate la iveală rețele criminale implicate în traficul de ființe umane.

238. Articolul 20(a) și (b) are ca model Articolul 6(1) al *Protocolului împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate*. Cele două subparagrafe privesc considerarea frauduloasă a călătoriei sau unui document de identitate și procurarea sau oferirea unui astfel de document. Totuși, spre deosebire de Articolul 6(1)(b)(ii) al Protocolului ONU, Convenția privește posesia unui document fraudulos.

239. Documentele de călătorie și de identitate de care se ocupă articolul 20 sunt documente oficiale cum ar fi cărțile de identitate și pașapoartele. Articolul 3 (c) al *Protocolului împotriva comerțului cu migranți pe pământ, aer și apă, ce completează Convenția Națiunilor Unite împotriva Crimei Organizate Transnaționale* definește „documentele de călătorie sau de identitate frauduloase” ca :”...orice document de călătorie sau identitate:

(i) Care a fost falsificat sau alterat în orice mod de către orice sau de către o persoană sau instituție autorizată să emită documente de călătorie sau identitate în numele Statului; sau

(ii) Care a fost necorespunzător emis sau obținut prin denaturare, corupție sau constrângere sau în orice altă manieră ilegală; sau

(iii) Care este folosit de către o altă persoană decât posesorul său de drept. ”

240. Cu siguranță, traficanții le dau victimelor traficului de persoane documente false. Asemenea Protocolului împotriva comerțului cu migranți pe pământ, aer și apă (articolul 5), Convenția nu consideră aceste persoane pasibile de pedeapsă pentru comiterea acestor fapte.

241. Articolul 20 (c) ia în considerare faptul că, de multe ori traficanții le iau victimelor documentele de călătorie sau identitate, acesta fiind un mod de a exercita presiune asupra lor. Legiuitorii au considerat că aceasta ar putea fi în mod util transformată într-o infracțiune, deoarece este ușor de dovedit și de aceea poate fi un instrument important al poliției împotriva traficanților.

242. Subparagraful c. – spre deosebire de subparagrafele a. și b. – nu se referă la documentele frauduloase. Motivul pentru acesta este acela că legislația unor țări nu acordă protecție specială pentru documentele de călătorie și identitate frauduloase, iar luarea și distrugerea acestora nu este o infracțiune. Unii membri CAHTEH au considerat că în condiții de presiune și intimidare a victimelor, efectul era același fie că documentele de care erau deposedate erau autentice sau false. Ca atare, legiuitorii au hotărât să elimine referința la documentele frauduloase și să lase Părților libertatea de a decide dacă reținerea, luarea, ascunderea sau distrugerea unui document fraudulos este o infracțiune.

Articolul 21 – Tentativa și înlesnirea sau complicitatea

243. Scopul acestui articol este acela de a stabili infracțiuni adiționale privitoare la tentativa de a săvârși anumite infracțiuni definite în cadrul convenției și înlesnirea sau complicitatea la comiterea acestora.

244. Paragraful 1 pretinde Părților să stabilească drept infracțiuni înlesnirea sau complicitatea la comiterea oricăror dintre infracțiunile din articolul 18 și 20 din Convenție. Responsibilitatea se naște din înlesnire sau complicitate, când o

persoană ce săvârșește o infracțiune prevăzută de Convenție este ajutată de o altă persoană ce dorește, de asemenea, ca infracțiunea să se săvârșească. Caracterizarea infracțiunii prevăzută de articolul 19 (folosirea serviciilor victimei) ca o formă a înlesnirii sau a complicității a fost exclusă, ca fiind conceptual imposibilă.

245. Cu privire la paragraful 2, privind tentativa, s-a considerat, de asemenea că tratarea infracțiunii de la articolul 19 ca o tentativă, va da naștere la dificultăți conceptuale. Tentativa de comitere a unor acțiuni prevăzute de articolul 20 a fost, de asemenea considerată prea subtilă pentru a fi o infracțiune. Mai mult, unele sisteme juridice limitează infracțiunile pentru care tentativa este pedepsibilă. În consecință, Părților li se pretinde să considere tentativa infracțiune doar în legătură cu infracțiunile stabilite de articolele 18 și 20 (a).

246. Ca toate infracțiunile stabilite de Convenție, Tentativa și înlesnirea sau complicitatea trebuie săvârșite cu intenție.

Articolul 22 – Răspunderea corporativă

247. Articolul 22 este consecvent cu tendința legală curentă către recunoașterea răspunderii corporative. Intenția este aceea de a face companiile comerciale, asociațiile și alte asemenea entități (persoane juridice) să răspundă pentru infracțiunile comise în numele lor de către o persoană de conducere. Articolul 22, de asemenea contemplează asupra răspunderii atunci când o persoană cu o poziție de conducere nu reușește să supravegheze sau să controleze un angajat sau agent al unității, dându-i posibilitatea, astfel să comită orice infracțiune stabilită de Convenție.

248. În conformitate cu paragraful 1, 4 condiții trebuie îndeplinite pentru a se invoca răspunderea. Prima, una dintre infracțiunile descrise de Convenție trebuie să fie săvârșite. A doua, infracțiunea trebuie comisă în beneficiul entității. A treia, o persoană cu o poziție de conducere trebuie să fi săvârșit infracțiunea (inclusiv înlesnirea sau complicitatea). Termenul “persoană cu poziție de conducere” se referă la cineva care este din punct de vedere organizațional superior, cum ar fi un director. A patra, persoana cu o poziție de conducere trebuie să fi acționat în baza uneia dintre puterile ei (fie de a reprezenta entitatea, de a lua decizii sau de a realiza supervizarea), demonstrând că acea persoană a acționat sub autoritatea sa, pentru a angaja răspunderea entității. Pe scurt, paragraful 2 pretinde Părților să fie capabile de a impune responsabilitatea entităților juridice doar pentru infracțiunile comise de persoane aflate în poziții de conducere.

249. În completare, paragraful 2 pretinde Părților să fie capabile să impună răspunderea entităților juridice (“persoane juridice”) atunci când infracțiunea nu este săvârșită de către o persoană de conducere descrisă de paragraful 1, ci de o altă persoană ce acționează în autoritatea entității, de exemplu, unul dintre angajații sau agenții săi acționând în puterile lor. Condițiile care trebuie

îndeplinite înainte ca răspunderea să fie angajată sunt: 1) infracțiunea a fost săvârșită de către un angajat sau agent al entității; 2) infracțiunea a fost săvârșită în beneficiul entității; 3) comiterea infracțiunii a fost posibilă ca urmare a eșecului persoane de conducere în supervizarea angajatului sau a agentului. În acest context, eșecul supervizării trebuie interpretat astfel încât să includă neluarea măsurilor corespunzătoare și rezonabile pentru a preveni implicarea angajaților sau a agenților în activități criminale în beneficiul entității. Asemenea măsuri pot fi influențate de diverși factori, cum ar fi tipul afacerii, mărimea ei, și regulile și bunele practici în vigoare.

250. Răspunderea din acest articol poate fi penală, civilă sau administrativă. Fiecare Parte este liberă să asigure, în conformitate cu principiile sale legale, pentru oricare sau toate aceste forme de răspundere, atâta timp cât prevederile articolului 23(2) sunt îndeplinite, și anume, sancțiunea ca măsură să fie “efectivă, proporțională și disuasivă” și să includă sancțiunea pecuniară.

251. Paragraful 4 stabilește clar că răspunderea corporativă nu exclude răspunderea individuală. Într-un caz special poate exista răspundere la mai multe nivele în același timp – de exemplu, răspunderea unui organ al persoanei juridice, răspunderea persoanei juridice ca un întreg și răspunderea individuală în legătură una cu cealaltă.

Articolul 23 – Sancțiuni și măsuri

252. Acest articol este strâns legat de articolele 18 și 21, ce definește diferite infracțiuni care ar trebui să fie pedepsite de legea penală. În concordanță cu obligațiile stipulate de aceste articole, articolul 23 solicită Părților să-și coordoneze acțiunile cu seriozitatea infracțiunilor și să stabilească pedepse penale care să fie “efective, proporționale și disuasive”. În cazul unui individ (persoană fizică) ce săvârșește infracțiunea stabilită de articolul 18, Părțile trebuie să prevadă pedeapsa cu închisoare care poate duce la extrădare. Trebuie notat că, în conformitate cu articolul 2 al Convenției Europene privind Extrădarea (ETS no. 24), extrădarea trebuie acordată în cazul infracțiunilor pedepsibile de legile Părții căreia i se cere și a Părții ce cere cu privarea de libertate sau cu un ordin de detenție cu o limită maximă de o perioadă de cel puțin un an sau cu o pedeapsă mai aspră.

253. Persoanele juridice a căror răspundere va fi stabilită în conformitate cu articolul 22 sunt, de asemenea, predispușe sancțiunilor ce trebuie să fie “efective, proporționale și disuasive”, ce pot avea un caracter penal, administrativ sau civil. Paragraful 2 solicită Părților să prevadă posibilitatea impunerii unor pedepse pecuniare persoanelor juridice.

254. Paragraful 3 stabilește obligația generală pentru Părți de a adopta instrumentele legale corespunzătoare care să le permită confiscarea sau deposedarea infractorilor (prin așa numita confiscare „civilă”) de bunurile sau

profiturile obținute de pe urma infracțiunilor stabilite de articolele 18 și 20 (a) din Convenție. Paragraful trebuie interpretat în concordanță cu *Convenția privind Spălarea, Căutarea, Acapararea și Confiscarea Veniturilor provenite din săvârșirea infracțiunilor*. (ETS No. 141). Această Convenție are la bază ideea potrivit căreia confiscarea veniturilor provenite din infracțiuni este o armă anti-infracțiune eficientă. Având în vedere faptul că traficul de persoane presupune întotdeauna un profit financiar, măsurile de deposedare a infractorilor de bunurile ce au legătură sau au rezultat din infracțiune, sunt necesare și în acest caz. Deoarece este dificil să se intuiască tipurile de acțiuni la care se referă articolele 19 și 20 (b) și (c), ce generează venituri substanțiale sau necesită instrumente speciale, paragraful 3 se referă doar la articolele 18 și 20 (a).

255. Articolul 1 al Convenției privind Spălarea definește “confiscarea”, “instrumente”, “venituri” și “proprietatea” așa cum sunt ele folosite în acel articol. Prin “confiscare” se înțelege acea pedeapsă sau măsură, dată de o instanță, urmărind procedurile cu privire la o infracțiune sau infracțiuni penale, având ca rezultat final deposedarea de proprietate. “Instrumentele” acoperă o arie largă de obiecte ce pot fi folosite, sau ce se intenționează să se folosească, în orice manieră, în întregime sau doar o parte, pentru săvârșirea infracțiunilor stabilite de articolele 18 și 20 (a). “Veniturile” înseamnă orice avantaj economic sau financiar obținut de pe urma infracțiunii. Pot consta în orice fel de “proprietate” (vezi interpretarea acestui termen mai jos). Formularea acestui paragraf ia în considerare faptul că pot exista diferențe în legislațiile naționale cu privire la tipul de proprietate ce poate fi confiscat după săvârșirea unei infracțiuni. Pot fi confiscate bunuri care sunt venituri (direct) din săvârșirea infracțiunii sau alte proprietăți care, deși nu sunt obținute direct din săvârșirea infracțiunii, pot fi echivalente ca valoare cu veniturile (“bunuri substituie”). “Proprietatea”, așadar trebuie interpretată, în acest context ca orice fel de proprietate, corporală sau incorporală, mobilă sau imobilă, și documente legale sau instrumente ce evidențiază un titlu sau interes cu privire la acea proprietate. Trebuie subliniat faptul că Părțile nu sunt obligate să prevadă confiscarea penală a bunurilor substituie atâta timp cât sintagma “sau dacă nu deposedarea” permite confiscarea “civilă”.

256. Paragraful 4 al articolului 23 prevede închiderea oricărui stabiliment folosit pentru traficul de persoane. Această măsură este prevăzută, de asemenea, în paragraful 45 al *Recomandării (2001) 11 a Comitetului de Miniștri ai Statelor Membre privind acțiunea împotriva traficului de persoane în scopul exploatării sexuale*, și în contextul exploatării sexuale a minorilor, în paragraful 42 al *Recomandării (2001) 16 a Comitetului de Miniștri ai Statelor Membre privind protecția minorilor împotriva exploatării sexuale*. Paragraful 4, de asemenea, permite ca infractorului să-i fie interzis, temporar sau permanent, să mai desfășoare activitatea în cursul căreia infracțiunea a fost comisă.

257. Convenția prevede asemenea măsuri pentru a se întreprinde acțiuni împotriva stabilimentelor ce pot fi folosite ca acoperire pentru traficul de persoane, cum ar fi

agențiile matrimoniale, agențiile de plasare, agențiile de turism, hotelurile sau serviciile de escortă. Aceste măsuri urmăresc să reducă riscurile la care sunt supuse viitoarele victime prin eliminarea premiselor pentru care se cunoaște că victimele au fost recrutate (cum ar fi baruri, hoteluri, restaurante sau ateliere de confecții) și să interzică persoanelor să desfășoare activități care le pot folosi în trafic.

258. Această prevedere nu pretinde Părților să prevadă închiderea stabilimentelor ca o pedeapsă penală. Părțile pot, de exemplu, să folosească măsuri de închidere administrative. “Stabiliment” înseamnă orice loc în care, sub orice aspect are loc trafic de persoane. Prevederea se aplică asupra aceluia care are dreptul asupra acelui stabiliment, fie că este persoană juridică sau fizică.

259. Pentru a se evita pedepsirea unei persoane ce nu este implicată în traficul de persoane (de exemplu, proprietarul unui stabiliment în care traficul de persoane s-a desfășurat fără cunoștința sa), prevederea specifică faptul că închiderea stabilimentului se face “fără a aduce prejudiciu dreptului de *bona fide* unei terțe persoane”

Articolul 24 – Circumstanțe agravante

260. Articolul 24 solicită Părților pentru a garanta circumstanțele (menționate în subparagrafele a., b., c. și d) ce sunt considerate ca circumstanțe agravante în determinarea penalităților pentru infracțiunile stabilite în concordanță cu Articolul 18 din Convenție.

261. Prima dintre circumstanțele agravante, este în cazul în care traficanțul de persoane pune în pericol viața victimei cu bună știință sau dintr-o neglijență. Această circumstanță agravantă este prezentată în Articolul 3(2) din *Decizia Cadru din 19 Iulie 2002 a Consiliului Uniunii Europene* în privința combaterii traficului de persoane. Circumstanțele arată, de exemplu, în care dintre cazuri, victimele traficului de persoane sunt transportate în condiții atât de rele încât le pune viața în pericol.

262. O a doua circumstanță agravantă este atunci când infracțiunea a fost comisă împotriva unui copil – aceasta este propunerea Convenției împotriva unei persoane sub 18 ani.

263. O a treia circumstanță agravantă este aceea când traficul de persoane a fost comis de un oficial public în cadrul serviciului pentru îndeplinirea unei datorii sau pentru o taxă.

264. O a patra circumstanță agravantă este atunci când infracțiunea a implicat și o organizație criminală. Convenția nu definește termenul “organizație criminală”. În aplicarea acestei măsuri, Părțile pot apela la alte organizații guvernamentale care folosesc acest termen. De exemplu Articolul 2(a) al *Convenției Națiunilor Unite*

Împotriva Crimei Organizate Transnaționale definește termenul “grup organizat criminal” ca o “grupare de 3 sau mai multe persoane care pe o perioadă de timp acționează împreună, cu scopuri de a comite una sau mai multe crime sau infracțiuni stabilite ca atare de aceasta Convenție, pentru a obține direct sau indirect un beneficiu material sau financiar”. *Recomandarea Rec (2001)11 a Comitetului Ministerial către membrii statelor privind ghidarea principiilor în lupta împotriva crimei organizate și Acțiunea Joint din 21 decembrie 1998 adoptată de Consiliul Uniunii Europene și bazele Articolului K.3 din cadrul Tratatului Uniunii Europene de a transforma în infracțiune alăturarea într-o organizație criminală în cadrul membrilor statelor din Uniunea Europeană* dau definiții asemănătoare “grupului organizat criminal” și “organizației criminale”.

Articolul 25 – Condamnările anterioare

265. Traficul de persoane este o infracțiune transnațională de organizații criminale ai căror membrii au mai fost anterior judecați și condamnați în mai mult de o țară. La nivel domestic, multe dintre sistemele legale decid ca cei care mai au și alte condamnări să fie pedepsiți și mai aspru. În general, singura condamnare dată de tribunalul național ca o condamnare anterioară, rezultă o amendă foarte aspră. Tradițional, condamnările anterioare date de câteva tribunale au date datorită faptului că legea criminală este o problemă națională și că pot apărea diferențe între legile naționale, și din cauza gradului de suspiciune asupra deciziilor date de câteva tribunale.

266. Asemenea argumente au mai puțină forță în ziua de azi în acea internaționalitate a standardelor legii criminale – ca o cerere la internaționalitatea crimei – are tendința de a se alinia legilor altor țări. Adițional, în perioada câtorva decade, statele au adoptat instrumente cum ar fi ECHR ale cărei implementări au dus la clădirea unei fundații solide de garanții comune care a inspirat o încredere enormă în sistemul justițiar al tuturor statelor participante.

267. Principiul recidivismului internațional este stabilit într-un număr de instrumente legale internaționale. Sub Articolul 36(2)(iii) a *Convenției de la New York din 30 martie 1961 asupra Drogurilor și Narcoticelor*, de exemplu, unele condamnări trebuie luate în considerare cu scopul de a stabili recidivismul, subiect al măsurilor constituționale luate de orice autoritate, sistem legal și lege națională a fiecărei Părți. Sub Articolul 1 din *Decizia Cadru din 6 decembrie 2001 a Consiliului 2000/383/JHA în ceea ce privește creșterea protecției de penalități criminale și a altor sancțiuni în conexiune cu introducerea monedei euro*, membrii Uniunii Europene trebuie să recunoască criminalitatea obișnuită ca o decizie care nu este acceptată și în alte țări.

268. Ca fapt, rămâne că recidivismul nu este un concept standard la nivel internațional și că legea unor țări nu îl ia deloc ca pe un concept. Faptul că unele condamnări nu sunt aduse în fața tribunalului ca probe pentru sentința propusă reprezintă o altă dificultate practică.

269. Pentru a elimina aceste dificultăți, Articolul 25 prevede posibilitatea de a lua în calcul sentința finală dată de o altă autoritate, pentru a evalua sentința. Pentru a se conforma prevederilor, Părțile pot introduce în legea lor domestică ca acele condamnările anterioare date de alte tribunale – ca și condamnările de către tribunalele domestice – să introducă o pedeapsă mai mare. Părțile pot de asemenea să decidă că, potrivit puterilor lor generale de a evalua circumstanțele individului pentru a da pedeapsa, tribunalele ar trebui să ia în calcul și condamnările anterioare.

270. Această măsură nu înlocuiește nici o obligație a tribunalelor sau a serviciilor de acuzare de a lua măsuri pentru a verifica dacă persoana acuzată a primit sentința finală din partea tribunalului altei părți. Totuși, trebuie menționat că, sub Articolul 13 al *Convenției asupra Asistenței Reciproce în probleme criminalistice* (ETS No.30), autoritățile judiciare ale Părților pot solicita, la nevoie, extrase și informații altei Părți despre cazierul oricărui individ care este bănuit de o infracțiune criminală.

271. Pentru a fi în concordanță cu Convenția, legiuitorii Articolului 25 au avut în vedere doar condamnările anterioare bazate pe implementarea la nivel național a Articolelor 18 și 20a. În cazuri de incriminare reciprocă a unor infracțiuni ce se găsesc în Articolul 19 și în ultima parte a Articolului 20, condamnările anterioare bazate pe aceste prevederi, pot fi luate în considerare.

Articolul 26 – Prevederile non-pedeapsă

272. Articolul 26 constituie o obligație pentru Părți de a adopta și/sau implementa măsuri legislative care oferă posibilitatea de a nu pedepsi victima, pe motivele indicate în același articol.

273. În particular, solicitarea ca victimele să fi fost obligate să comită activități ilegale, va fi înțeleasă, cel puțin în sensul că victimele care au fost subiect al oricărui mijloc ilicit prevăzut în Articolul 4, unde această implicare rezultă din constrângere.

274. Fiecare Parte se poate achita de obligațiile stipulate de Articolul 26, prin stabilirea unei prevederi legale, sau a oricărei alte măsuri, făcând posibilă nedepsirea victimei când cererile legale menționate mai sus sunt îndeplinite, în concordanță cu principiile de bază ale fiecărui sistem legislativ național.

Capitolul V – Investigația, urmărirea și procedura legală

275. Acest capitol conține prevederi pentru adaptarea procedurilor criminalistice ale Părților, având în vedere două scopuri: de a proteja victimele de traficul de persoane și de a sprijini acuzarea traficantilor.

276. Legiuitorii s-au gândit înainte de a introduce în acest capitol un articol pentru

facilitarea colectării probelor prin metode investigative speciale și prin confiscarea bunurilor rezultate în urma infracțiunii. Deoarece această problemă a fost discutată și în articolul 4 al *Convenției privind Spălarea Banilor, Urmărirea, Capturarea și Confiscarea Bunurilor rezultate în urma Infracțiunilor* (ETS No.141), s-a hotărât că ar fi mai bine să nu existe o prevedere similară în Convenție. Acest aspect a fost hotărât astfel încât orice revizuire a prevederilor Convenției nr.141 privind subiectul de mai sus poate duce la neconcordanțe cu prezenta Convenție. De aceea s-a preferat ca actuala convenție specializată să nu includă prevederi de la o convenție cum ar fi Convenția nr.141, creată spre a fi aplicată unui număr mare de infracțiuni și nu numai unui anume domeniu de infracțiuni.

Articolul 27 – Aplicații *ex parte* și *ex officio*

277. Articolul 27(1) intenționează să permită autorităților să investigheze infracțiunile prevăzute în Convenție, fără a avea o plângere de la victimă. Scopul este de a evita situațiile în care traficanții supun victimele la diferite presiuni și amenințări, în încercarea de a le împiedica să depună plângeri în fața autorităților. Unele state solicită ca acele infracțiuni care au fost comise în afara teritoriului lor trebuie să facă obiectul unei plângere din partea victimei sau al unui denunț al unei autorități străine, pentru a fi instituite procedurile. Cuvintele “cel puțin când infracțiunea a fost comisă în totalitate sau parțial pe teritoriul acesteia “ permit acestor state să nu-și modifice legislația, în ce privește această problemă.

278. Articolul 27(2) este modelat după Articolul 11(2) al *Deciziei Cadru a Consiliului Uniunii Europene din 15 martie 2001* privind poziția victimelor în cadrul procesului penal. Scopul acestuia este de a înlesni victimei procesul de depunere a plângerii, permițându-i să depună plângerea la autoritățile competente din statul ei de rezidență. Dacă autoritatea competentă unde s-a depus plângerea decide că nu este de competența jurisdicției ei, atunci plângerea trebuie înaintată, fără întârziere, către autoritatea competentă a Părții pe teritoriul căreia a fost comisă infracțiunea. Obligația din Articolul 27(2) este doar de a trimite plângerea către acea autoritate competentă și nu conferă nici o obligație Statului de reședință de a demara o investigație.

279. Potrivit paragrafului 3, fiecare Parte se va asigura de faptul că organizațiile neguvernamentale sau alte asociații care au ca scop lupta împotriva traficului de persoane sau protejarea drepturilor omului au posibilitatea de a asista și/sau sprijini victima cu consimțământul ei/lui pe procesului penal privind infracțiunea de trafic de persoane.

Articolul 28 - Protecția victimelor, martorilor și a celor care colaborează cu autoritățile judiciare

280. În afara victimelor, alte persoane pot fi de asemenea martori sau surse de informații în lupta împotriva traficului de persoane. Dar sunt riscuri reale pentru

ei în depunerea depozițiilor, acționând ca martori și/sau făcând schimb de informații.

281. Potrivit Articolului 28, Părțile trebuie să ia măsurile necesare pentru a oferi o protecție eficientă și corespunzătoare victimelor, celor care colaborează cu autoritățile judiciare, martorilor și membrilor familiei unor astfel de persoane. Protecția membrilor familiei se face doar „când e necesar”, pentru că de multe ori familia este implicată în trafic. De asemenea, protecția colaboratorilor cu autoritățile judiciare se face doar dacă ”se consideră adecvat”.

282. Problema protecției martorilor și a persoanelor care colaborează cu autoritățile a fost dezbătută pe larg de Consiliul Europei în *Recomandarea Nr .R (97)13 a Comitetului de Miniștri ai Statelor Membre privind intimidarea martorilor și drepturile apărării*, adoptată la 10 septembrie 1997. Recomandarea stabilește o serie de principii ca linii directoare pentru legea națională privind intimidarea martorilor, indiferent de codul de procedură penală sau de măsurile de protecție din afara curții. Recomandările oferă Statelor Membre o listă de măsuri care ar putea ajuta la protejarea eficientă a intereselor atât ale martorilor cât ale sistemului de justiție, în același timp garantând apărării ocaziile corespunzătoare de a-și exercita drepturile pe parcursul procesului penal. La câteva dintre aceste măsuri se face referire și în Articolul 28(2).

283. Legiuitorii Convenției, bazându-se în particular pe Recomandarea Nr. R(97)13, au interpretat termenul ”cei care raportează infracțiunea stabilită în concordanță cu Articolul 18 al acestei Convenții sau care cooperează sub o altă formă cu autoritățile judiciare” ca referindu-se la persoanele care au fost acuzate sau care au fost condamnate pentru infracțiuni stabilite în concordanță cu Articolul 18 al Convenției și care au fost de acord să coopereze cu autoritățile judiciare, mai ales oferind informații despre infracțiunile de trafic, pentru ca acestea să fie investigate și să de declanșeze urmărirea penală.

284. Cuvântul “martori” se referă la acele persoane care dețin informații relevante pentru procedura penală privind infracțiunile de trafic de persoane, potrivit Articolului 18 din Convenție, și include „cârțițele” și informatorii.

285. Intimidarea martorilor, fie directă sau indirectă, poate lua diferite forme, dar scopul este aproape întotdeauna același, de a înlătura probele împotriva acuzaților, pentru ca aceștia să poată fi achitați.

286. Măsurile de protecție la care se face referire în Articolul 28(2) sunt exemple. Expresia “protecție eficientă și corespunzătoare”, așa cum este folosită în Articolul 28 (1) se referă la nevoia de adaptare a nivelului de protecție la amenințările aplicate victimelor, colaboratorilor cu autoritățile judiciare, martorilor, informatorilor și, când este cazul, familiilor acestora. Măsurile solicitate depind de evaluarea situației de risc în care se află aceste persoane. În unele cazuri, de exemplu, este de ajuns instalarea unui echipament tehnic, în acord cu procedura,

înregistrarea apelurilor telefonice sau se asigură un număr confidențial de telefon, un număr de înregistrare al unei mașini protejate, sau un telefon mobil pentru apeluri de urgență. În alte cazuri vor fi solicitate gărzi de corp sau, în circumstanțe extreme, măsuri mai drastice de protejare a martorilor, cum ar fi schimbarea identității, a locului de muncă și a reședinței. În plus, paragraful 3 asigură măsuri speciale de protecție pentru victimele copii, luându-se în considerare cele mai bune măsuri în interesul acestora.

287. Pentru ca măsurile de protecție să fie eficiente, va fi de asemenea, foarte des, necesar să se asigure faptul că traficanții nu au cunoștință de astfel de măsuri. Părțile vor trebui să se asigure că orice informație legată de măsurile de protecție poate fi accesată doar de persoanele autorizate.

288. Referitor la perioada de timp în care măsurile de protecție trebuie să fie acordate, Convenția se concentrează într-o manieră non-exhaustivă pe perioada de investigare precum și pe cea care urmează după aceasta. Perioada în care măsurile de protecție sunt necesare depinde de amenințările asupra persoanei.

289. Măsurile de protecție ar trebui alocate doar atunci când beneficiarii au fost de acord. Deși, în principiu (în ceea ce privește respectul față de persoane, precum și eficacitatea măsurii prevăzute), consimțământul persoanelor cu privire la măsurile pentru protecția lor trebuie să fie primit, în unele situații (de exemplu în situații de urgență, când persoanele sunt în stare de șoc) măsurile de protecție trebuie aplicate chiar fără consimțământul persoanei care urmează a fi protejată.

290. Victimele, martorii, colaboratorii și membrii familiilor acestora nu sunt singurii care pot fi supuse intimidării de către traficanți. Adesea, în cele din urmă sunt intimidați membri ai ONG sau alte grupuri care susțin victimele împotriva traficului de persoane. Din această cauză, paragraful 4 subliniază că autoritățile trebuie să asigure protecția adecvată, mai ales protecție fizică, atunci când e necesar în cazul unei amenințări iminente.

291. Deoarece traficul de persoane este adesea internațional, iar unele țări sunt mici, paragraful 5 încurajează Părțile să încheie înțelegeri și acorduri cu alte țări, pentru implementarea Articolului 28. Acestea ar trebui să facă posibilă îmbunătățirea protecției acordate potrivit Articolului 28. Este posibil, de exemplu, ca o persoană în pericol să aibă nevoie de o nouă locuință. Într-o țară foarte mică, sau dacă există riscul ca persoana să fie ușor găsită de cei care au amenințat-o, singura soluție de a garanta o protecție eficientă, este câteodată de a aranja o nouă locuință pentru ei în altă țară. În plus, în unele cazuri victimele ezită să depună plângere în țara care în care merg, deoarece se tem de represalii din partea traficanților împotriva membrilor familiei care rămân în țara de origine. Protecția eficientă a familiilor victimelor necesită o strânsă cooperare între țara de origine și cea în care a fost mutată victima, iar această cooperare între țări ar putea fi stabilită și prin în acorduri bi- sau multi- laterale între țările implicate, așa cum se prevede în Articolul 28(5). Astfel, ar trebui făcută legătura cu Recomandarea

No.R(97)13 a Comitetului Miniștrilor Statelor Membre din Consiliul Europei privind intimidarea martorilor și drepturile apărării.

Articolul 29 – Specializarea autorităților și organismele de coordonare

292. Potrivit paragrafului 1, Părțile trebuie să adopte măsurile necesare pentru a promova specializarea persoanelor sau a unităților în activitatea acestora împotriva traficului de persoane și pentru protecția victimelor. Fiecare țară trebuie să aibă specialiști anti-trafic. De asemenea trebuie să fie suficienți din punct de vedere numeric și să trebuie să aibă resurse corespunzătoare. Personalul autorităților specializate și al structurilor de coordonare ar trebui să fie, pe cât posibil, compus din femei și bărbați. Necesitatea specializării nu înseamnă, neapărat, că trebuie să existe o specializare la toate nivelele de implementare a legislației. În particular, nu înseamnă că fiecare parchet sau secție de poliție trebuie să aibă o unitate specializată sau un expert pe traficul de persoane. În egală măsură, prevederea implică și faptul că, acolo unde este necesară combaterea eficientă a traficului de persoane și protejarea victimelor, trebuie să existe unități responsabile cu aplicarea măsurilor și personal pregătit corespunzător.

293. Specializarea poate lua forme variate: țările pot opta pentru a avea un număr de ofițeri de poliție specializați, judecători, procurori și ofițeri administrativi sau pentru a avea agenții sau unități cu responsabilități speciale pentru diferite aspecte de combatere a traficului de persoane. Asemenea agenții sau unități pot fi, fie servicii specializate înființate pentru a lupta împotriva traficului de persoane sau pot fi unități specializate, în cadrul unor instituții deja existente. Asemenea unități trebuie să aibe capacitatea și resurse materiale și legale ca să poată cel puțin primi și centraliza informațiile necesare pentru a preveni traficul de persoane și demascarea traficantilor. În plus, independent de rolul altor instituții la nivel național în domeniul cooperării internaționale, astfel de autorități specializate pot acționa ca parteneri ai unităților străine pentru combaterea traficului de persoane.

294. Asemenea persoane sau unități trebuie să aibe independența necesară pentru a acționa eficient. Ar trebui amintit că independența autorităților specializate pe combaterea traficului de persoane nu ar trebui să fie absolută: poliția, autoritățile administrative și parchetele ar trebui pe cât posibil să își integreze și să își coordoneze acțiunile întreprinse. Gradul de independență de care au nevoie serviciile specializate este acel grad care le permite atingerea performanțelor dorite.

295. Traficul de persoane este adesea o activitate criminală transnațională perpetuată de rețelele organizate care, de obicei, sunt mobile și se adaptează rapid la schimbări (de exemplu: schimbările legislative dintr-o țară), schimbându-și zona de acțiune. De exemplu, unele rețele de traficantii au fost găsite având un sistem de rotație pentru femeile pe care le exploatau, mutându-le din loc în loc pentru a scăpa de posibila urmărire. Pentru a avea rezultate, acțiunile împotriva

acestor organizații trebuie să se coordoneze. ART.29 (2) subliniază nevoia de coordonare a politicii și acțiunilor agențiilor publice responsabile cu combaterea traficului de persoane. Asemenea coordonare poate realizată de către structuri de coordonare, special create.

296. Pentru a combate traficul și a proteja victimele, este esențial ca personalul să fie pregătit corespunzător. Paragraful 3 subliniază că această pregătire trebuie să includă metodele de prevenire a traficului, urmărirea penală a traficanților și protejarea victimelor. Pentru ca agențiile specializate să înțeleagă situația grea prin care trec victimelor traficului de persoane, pregătirea personalului se face și pe drepturile omului. De asemenea, această pregătire trebuie să pună accent pe nevoile victimei, primirea acesteia și pe modul în care ea este tratată în cadrul procesului penal.

297. Această pregătire trebuie să se adreseze oficialilor corespunzători implicați în prevenirea și combaterea traficului de persoane. “Oficialii corespunzători” se referă la persoanele și serviciile autorizate să poată intra în legătură cu victimele traficului, cum ar fi ofițerii de aplicare a legii, serviciile sociale și de imigrare, personalul din ambasade sau consulate, de la punctele de control la frontieră, soldații sau poliția din cadrul misiunilor internaționale de menținere a păcii. Convenția caută să se adreseze persoanelor care, cel mai probabil, se vor afla în contact cu victimele traficului, pentru că este extrem de important ca personalul din aceste servicii să fie pregătit pentru a putea recunoaște semnele unei infracțiuni de trafic, a colecta și pune în circulație informații relevante în acțiunile împotriva traficului, și de asemenea să fie pe deplin conștienți de faptul că importanței potențialului pentru identificarea și ajutarea victimelor.

298. Paragraful 4 prevede că Părțile vor lua în considerare numirea unor raportori naționali sau crearea altor mecanisme pentru monitorizarea activităților anti-traffic ale instituțiilor statului și pentru implementarea prevederilor legislației naționale. Instituția raportorului național a fost stabilită în Olanda și funcționează ca o instituție independentă, cu propriul său personal, a cărui misiune este de a asigura monitorizarea activităților anti-traffic. Acesta are puterea de a investiga și de a face recomandări persoanelor și instituțiilor cu atribuții în domeniu și realizează un raport anual către Parlament care conține concluziile și recomandările sale.

Articolul 30 – Procedurile judiciare

299. Procedurile judiciare în cazurile de trafic de persoane, alături de alte forme grave de infracțiuni, adeseori pot avea consecințe nefericite asupra victimelor: o victimă care oferă probe împotriva traficanților sau care solicită compensații pentru daunele suferite este expusă la presiuni sau poate fi supusă amenințărilor din partea infractorilor. Relatarea în presă a cazurilor poate înrăutăți problema prin încălcarea gravă a intimității victimelor și îngreunarea procesului de reintegrare socială a acestora.

300. În consecință, Articolul 30 solicită părților să își adapteze procedura judiciară în așa mod încât să protejeze intimitatea victimelor și să le asigure siguranța. Măsurile care vor fi introduse în cadrul acestei prevederi sunt diferite de cele stipulate la Articolul 28. Măsurile de la Articolul 28 privesc protecția extrajudiciară, în timp ce măsurile stipulate la Articolul 30 vizează măsurile procedurale care vor fi introduse.

301. În procedura penală există valori – drepturi de apărare, pe de o parte, intimitatea și siguranța victimei și a martorilor, pe de alta – care converg și uneori coincid. De asemenea, procedura diferă foarte mult de la o țară la alta: o metodă de protecție a victimei și martorilor utilizată într-un sistem, poate fi incompatibilă cu principiile fundamentale ale altui sistem.

302. Legiuitorii au considerat prin urmare că singura soluție posibilă a fost aceea ca în Convenție să fie inclusă o prevedere asupra procedurilor judiciare obligatorii cu privire la obiective (salvgardând viața privată a victimelor și, dacă este cazul, identitatea și garantând siguranța și protecția victimei în fața intimidărilor), dar care a fost lăsată în seama Părților care vor decide cum vor fi îndeplinite obiectivele.

303. Cuvintele “în conformitate cu condițiile definite de către legile sale interne” subliniază faptul că Părțile au libertatea de a utiliza orice mijloace pe care le consideră optime pentru a atinge obiectivele Convenției (protejând viața privată a victimelor și, când este cazul, identitatea acestora, și asigurând siguranța și protecția victimelor în fața intimidărilor). În cazul victimelor copii, Convenția afirmă că Părțile trebuie să acorde o grijă deosebită necesităților acestora și să le asigure măsuri speciale de protecție deoarece un copil este mult mai vulnerabil decât un adult și mai predispus la intimidări.

304. În unele țări legislația prevede înregistrarea audio-video a audierilor copiilor și protejează audierile prin orice mijloace, cum ar fi: limitarea accesului persoanelor la audieri și vizionarea înregistrărilor; acordarea permisiunii copilului de a solicita oricând o înregistrare și realizarea unei transcrieri totale, cuvânt cu cuvânt a audierii la cerere. Astfel de înregistrări și transcrieri pot fi apoi utilizate în instanță în locul prezenței fizice a copilului.

305. În același mod, unele sisteme legislative permit copiilor să compare în fața curții prin videoconferință. Copilul este audiat într-o încăpere separată, posibil în prezența unui expert sau a unor specialiști. Pentru a limita cât mai mult posibil impactul psihologic asupra copilului, deoarece acesta se află în aceeași încăpere cu acuzatul ori este în contact cu el prin videoconferință, câmpurile vizuale ale celor doi pot fi restrânse astfel încât copilul nu poate vedea acuzatul și/sau viceversa. Dacă, de exemplu, copilul trebuie să se prezinte la audiere, va depune mărturie în spatele unui ecran.

306. Conform Articolului 30, măsurile trebuie să respecte Articolul 6 ECHR: trebuie avut în vedere să existe un echilibru între drepturile apărării și interesele victimelor și martorilor. În procesul Doorson v. Olanda din 26 martie 1996 (Rapoartele proceselor și deciziilor, 1996-II, paragraful 70), Instanța a declarat:

“Este adevărat că Articolul 6 nu prevede în mod explicit ca interesele martorilor în general, și cele ale victimelor chemate să depună mărturie în particular, să fie luate în considerare. Totuși, viața, libertatea și siguranța persoanei pot fi în joc, deoarece interesele pot fi incluse, în general, în cadrul Articolului 8 al Convenției. Astfel de interese ale martorilor și victimelor sunt în principiu protejate de alte prevederi independente ale Convenției, ceea ce implică faptul că Statele Contractante ar trebui să organizeze procedurile judiciare astfel încât interesele respective să nu fie puse în pericol în mod nejustificat. Față de acest context, principiile unui proces echitabil cer de asemenea ca în cazurile adecvate, interesele apărării să fie echilibrate cu cele ale martorilor sau victimelor chemate să depună mărturie”.

307. Problema protecției victimelor a fost tratată în Recomandarea nr. R (97)13 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la intimidarea martorilor și drepturile apărării. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului ar trebui de asemenea să fie utilizată drept ghid pentru diversele metode folosite pentru a proteja viața privată a victimelor și a-i asigura siguranța. Următoarele mijloace pot fi utilizate, în conformitate cu CEDO și jurisprudența Curții, pentru a îndeplini obiectivele de la Articolul 30:

Audieri închise

308. Jurisprudența Curții este că deliberările publice constituie un principiu fundamental al Articolului 6(1) (vezi Axen v. Republica Federală Germană, 8 Decembrie 1983, Seria A, nr.72, paragraf 25). Totuși CEDO nu îl consideră un principiu absolut: chiar Articolul 6(1) stipulează că “presa și publicul pot fi excluși de la proces – total sau parțial – din motive de etică... în cazul în care interesele minorilor ori protecția vieții private a părților o cer sau exclusiv în limita necesară pe care o consideră instanța în anumite circumstanțe în care publicitatea prejudiciază intereselor justiției”.

Tehnologia Audiovizuală

309. Utilizarea tehnologiei audio și video pentru a culege probe și a conduce audieri poate evita repetarea audierilor și unele confruntări, astfel încât procedurile judiciare să fie mai puțin dramatice. În ultimii ani mai multe țări au dezvoltat utilizarea tehnologiei în procedurile judiciare, adaptând, dacă este necesar, regulile procedurale privind colectarea probelor și audierea victimelor. Acesta este cazul particular al victimelor agresiunilor sexuale. Totuși, acest pas nu a fost încă făcut în toate statele membre ale Consiliului Europei, astfel încât

victimele traficului sunt departe de a beneficia de măsuri de protecție de acest gen, chiar și în țările ale căror sisteme de justiție recunosc valabilitatea acestor metode.

310. Pe lângă posibila utilizare a tehnologiei audio și video pentru a evita declarația traumatizantă sau repetată, trebuie indicat faptul că victimele pot fi influențate datorită presiunii psihice de a fi aduse față în față cu acuzatul în sala de judecată. Pentru a le oferi protecția adecvată, este recomandabil uneori să se evite prezența în sala de judecată în același timp cu acuzatul și să li se permită să depună mărturie în altă încăpere. Indiferent dacă acuzatul sau victima se află în afara sălii de judecată, legăturile video sau alte tipuri de tehnologie video pot fi utilizate pentru a permite părților să urmeze procedura. Astfel de măsuri sunt necesare pentru a o lipsi de orice stres inutil sau neplăcere în momentul depunerii mărturiei; din acest motiv procesul trebuie organizat astfel încât să se evite, pe cât posibil, orice influență nedorită ce ar putea împiedica stabilirea adevărului sau ar reține victima și martorii de la depunerea declarațiilor.

311. Astfel de metode susțin paragraful 6 al Recomandării nr. *R(97)13 a Comitetului de Miniștri către Statele Membre privind intimidarea martorilor și drepturile apărării*, Articolul A.8 al Rezoluției Consiliului UE din 23 noiembrie 1995 privind protecția martorilor în lupta împotriva criminalității organizate internaționale și Articolul 24 al Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate trans-naționale.

Înregistrările mărturiilor

312. În jurisdicția Curții Europene a Drepturilor Omului, posibilitatea admiterii probelor este în primul rând o problemă de reglementare a legislației naționale (vezi procesele *Schenk v. Elveția*, 12 iulie 1988, Seria A, Nr.140 și *Doorson v. Olanda*, 26 martie 1996, Rapoartele 1996-II, printre altele) și ca regulă generală instanțele naționale evaluează probele înaintea lor (vezi procesul *Barberà, Messegué și Jabardo v. Spania* din 6 decembrie 1988, Seria A, Nr.146). Misiunea Curții în cadrul CEDO nu este de a decide dacă declarațiile martorilor vor fi admise corespunzător ca probe, ci mai degrabă de a stabili dacă procedurile judiciare în ansamblu, inclusiv modul în care au fost acceptate probele, sunt corecte (vezi printre altele procesul *Doorson* mai sus menționat).

313. Curtea a decis că utilizarea probelor declarațiilor obținute în ancheta poliției și investigația judiciară nu este în sine incompatibilă cu paragrafele 3(d) și 1 ale Articolului 6, în cazul când drepturile apărării au fost respectate. De regulă conform acestor drepturi, acuzatul trebuie să fi avut o ocazie adecvată și corespunzătoare de a contesta și pune la îndoială cele declarate de martor, fie când martorul a depus mărturie, fie într-un stadiu mai avansat al procedurilor judiciare. Lipsa oricărei confruntări, îl lipsește pe acuzat de un proces corect, dacă mărturia obținută înainte de proces a fost singura bază pentru a-l condamna, din cauza restricției inadmisibile privind exercitarea corespunzătoare a drepturilor de

apărare (de exemplu procesul *Saïdi v. Franța*, 20 Septembrie 1993, Seria A, Nr.261-C, paragraful 44). (În plus, Articolul 6 nu conferă un drept absolut din partea acuzatului de a cita martorii. Este firesc din partea instanței naționale să decidă dacă este necesar sau recomandabil să citeze un martor (procesul *Bricmont v. Belgia* din 7 iulie 1989, Seria A, Nr. 158)).

314. În cazurile penale referitoare la violența sexuală, Curtea permite anumite măsuri pentru protejarea victimei, cu condiția ca astfel de măsuri să fie conciliabile cu exercitarea corespunzătoare a drepturilor apărării. Pentru a salvagarda aceste drepturi, autoritățile judiciare pot solicita luarea de măsuri pentru a compensa obstacolele puse apărării (*Doorson v. Olanda, ibid.*, și *P.S. v. Germania*, 20 Decembrie 2001).

315. În *S.N. v. Suedia* (procesul din 2 iulie 2002, Rapoartele 2002-V), Curtea a susținut faptul că reclamantului nu i se putea spune că i-au fost refuzate drepturile conform Articolului 6(3)(d) pe temeiul că nu putuse să examineze martorii în timpul procesului și procedurilor de apel. “Având în vedere caracteristicile speciale ale procedurilor penale privind infracțiunile sexuale... această prevedere nu poate fi interpretată ca solicitând în toate cazurile ca întrebările să fie formulate direct de către acuzat sau de către avocatul apărării, prin examinare încrucișată sau prin alte mijloace”.

316. Curtea a adăugat: “Curtea notează că înregistrarea video a primului interviu al poliției a fost arătată în timpul procesului și audierilor de apel și înregistrarea celui de-al doilea interviu a fost citită cu voce tare în fața Curții de Jurisdicție, iar înregistrarea audio a aceluși interviu a fost rulată în fața Curții de Apel. În circumstanțele cazului, aceste măsuri trebuie considerate suficiente pentru a permite reclamantului să conteste declarațiile lui M și credibilitatea acestuia în cursul procedurilor penale”.

317. Totuși, Curtea s-a străduit să reitereze, în acel proces, că probele obținute de la un martor în condițiile în care drepturile apărării nu au putut fi asigurate în limita solicitată în mod normal de CEDO, ar trebui tratate cu deosebită grijă.

Mărturia anonimă

318. Mărturia anonimă este o problemă extrem de delicată deoarece protecția persoanelor amenințate trebuie îmbinată cu protecția drepturilor apărării. De exemplu, *Principiile Recomandate pentru Drepturile Omului și Traficul de Ființe Umane* ale ONU, în Recomandarea 6, menționează că “Nu trebuie făcută publică identitatea victimelor traficului și viața lor privată trebuie respectată și protejată pe cât posibil, ținând cont de dreptul oricărei persoane acuzate de a avea un proces corect”.

319. Cu privire la stadiile preliminare ale investigației, Comisia Europeană a Drepturilor Omului (ECHR) declară: ”În timpul îndeplinirii atribuțiilor lor,

ofițerii de poliție pot obține informații confidentiale de la persoane care au interes legitim să rămână anonime; dacă anonimatul trebuie refuzat și aceste persoane trebuie să apară la tribunal, multe informații necesare pentru pedepsirea infracțiunilor nu vor ajunge la cunoștința autorităților judiciare” (Aplicația nr. 8718/78, decizia din 4 mai 1979, DR 16, p.200). Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decretat în mai multe rânduri că CEDO nu împiedică utilizarea, în stadiul de investigare al procedurilor infracționale, a unor surse anonime, dar că utilizarea ulterioară a mărturiilor anonime ca probă suficientă pentru a obține o acuzare este o altă problemă și poate ridica obiecții în raport cu Convenția (*Kostovski v. Olanda*, verdictul din 20 nov.1989, Seria A, nr.166, paragraful 44 și *Doorson v. Olanda*, verdictul din 26 martie 1996, Raport 1966-II, paragraful 69). Anonimatul martorilor este deci admis în stadiul de investigare din motive de urgență, cu condiția ca informația astfel obținută să nu fie utilizată ca probă, ci să permită găsirea probelor.

320. Cu privire la etapa procesului, principiul de mai sus privind admiterea probelor se aplică asemănător. În timp ce toate probele în mod normal trebuie prezentate în prezența acuzatului la o audiere publică pentru a permite argumentație contrară, există excepții la acest principiu, care totuși, nu trebuie să împiedice drepturile apărării. Ca regulă generală, paragraful 3(d) și 1 din articolul 6 cer ca acuzatul să aibă ocazia adecvată și corectă să confrunte și să interogheze un martor ostil, fie când face depozitia, fie la un stadiu ulterior (vezi *Ludi v. Elveția*, 15 iunie 1992, seria A, no.238, paragraful 47). Curtea a apreciat că utilizarea mărturiei anonime pentru a dovedi vinovăția nu este în orice circumstanță incompatibilă cu CEDO (vezi *Doorson v. Olanda*, Decizia din 26.03.1996, Rapoarte 1996-II, paragraful 69 și *VanMechelen și alții v. Olanda*, Decizia din 23.04.1997, Rapoarte 1997-III, paragraful 52).

321. Pentru ca utilizarea mărturiei anonime să fie permisă, ea trebuie să fie justificată de circumstanțele cazului (*Kok v. Olanda*, 4.Iulie2000, Rapoarte 2000-VI, p.655). În *Doorson v. Olanda*, Curtea decide ”...*principiile unui proces corect cer ca în cazuri corespunzătoare, interesele apărării să fie în balanță cu cele ale victimelor și martorilor chemați să depună mărturie*”. Amenințarea vieții, libertății sau securității justifică anonimatul. Curțile naționale trebuie să examineze seriozitatea și justificarea motivelor pentru anonimatul martorilor în cazuri particulare (*Visser v. Olanda*, Decizia din 14 Februarie 2002, paragraful 47). În verdictul *Doorson* (paragraful 71), Curtea a acceptat totuși folosirea anonimatului chiar în absența amenințărilor specifice din partea acuzatului. Acesta conține ”...decizia de a menține anonimatul (martorilor) nu poate fi privită ca nerezonabilă în sine. Trebuie considerat că, stabilit de tribunalul local și necontestat de acuzat (Domnul Doorson), traficantii de droguri recurg la amenințări și chiar violență împotriva celor care depun mărturie contra lor”.

322. De asemenea, pentru a asigura drepturile apărării, procedurile urmate de autoritățile judiciare trebuie să contrabalanseze adecvat handicapul sub care operează apărarea ca urmare a anonimatului martorilor. Precum Curtea observă :

”Dacă apărarea nu cunoaște identitatea persoanei care urmează să fie interogată, ea poate fi lipsită de anumite date care să-i permită să demonstreze că această persoană este ostilă sau nu prezintă încredere. Depozițiile sau alte declarații care îl acuză pe pârât pot fi declarate neadevărate sau eronate și apărarea nu va fi în măsură să aducă lumină, dacă e lipsită de informații care să-i permită a testa credibilitatea autorului” (*Kostovski v. Olanda*, Decizia din 20 Noiembrie 1989, Seria A, numărul 166, paragrafele 42 și 43). În decizia de admitere a Aplicației numărul 43149 (*Kok v. Olanda*, 4 Iulie 2000, Rapoartele 2000-VI, p.657) Curtea afirmă că, pentru a determina dacă aranjamentele pentru a audia un martor anonim dau suficiente garanții de a contrabalansa adecvat dificultățile cauzate apărării, a fost necesar să se țină cont de ponderea în care mărturia anonimă a fost crucială în acuzare. Dacă mărturia e mai puțin crucială în condamnare, apărarea este considerată mai puțin dezavantajată.

323. În *Doorson v. Olanda*, Curtea a decis că a fost compatibil cu drepturile apărării ca un martor anonim să fie audiat de un judecător de instrucție care cunoștea identitatea martorului, în prezența avocatului apărării (dar nu a acuzatului), încât avocatul să poată pune martorului orice întrebare considerată în interesul apărării, exceptând întrebări care să ducă la deconspirarea identității acestuia (26.03.1996, rap.1996-II, par.73). Totuși, aceeași procedură de interogare, cu excepția că avocatul apărării nu era în camera de interogare, dar comunicarea se făcea printr-o legătură sigură, a fost considerată nesatisfăcătoare într-un alt caz, căci nu permitea apărării să vadă comportarea martorului. Curtea a decis: ”Nu s-a explicat Curții satisfăcător de ce a fost necesar să se recurgă la limitări extreme ale dreptului acuzării de a se depune mărturie în prezența sa sau de ce măsurile mai simple nu au fost luate în considerare (*VanMechelen v. Olanda*, 23.04.1997, rap.1997-III,par.60). În acest caz Curtea se referă la posibilitatea machiajului, deghizării sau împiedicarea contactului vizual. Totuși, de atunci a fost declarat inadmisibil o aplicație ulterioară într-un caz împotriva Olandei în care un martor a fost interogată în exact același mod ca în cazul *VanMechelen*, și astfel nu poate fi declarat că Art.6, astfel interpretat de Curte, necesită – indiferent de rolul decisiv al depoziției anonime în obținerea verdictului - că apărarea să fie în măsură să observe, față în față, reacțiile martorilor anonimi la întrebările directe ale apărării (*Kok v. Olanda*, Decizia din 04 Iulie 2000, rap.2000-VI).

324. O cerință suplimentară este ca tribunalul și curtea de apel să aibă suficiente informații pentru a-și forma o opinie asupra credibilității martorului anonim. Aceste informații trebuie să indice cât de încredere este martorul și de ce dorește să rămână anonim (*VanMechelen și Alții v. Olanda*, Decizia din 23 Aprilie 1997, Rapoartele 1997-III, paragraful 62 și *Doorson v.Olanda*, Decizia din 26 Martie 1996, Rapoartele 1996-II, paragraful 73).

325. În cele din urmă, chiar și când procedurile de contrabalansare sunt considerate suficiente pentru a compensa handicapul apărării, un verdict nu se

poate fi bazat doar, sau în măsură decisivă pe o mărturie anonimă (*Dorson v. Olanda*, Decizia din 26 Martie 1996, Rapoartele 1996-II, paragraful 76).

326. Astfel, poziția este că sarcina Curții nu este de a da o decizie dacă mărturia martorului este admisă ca probă, ci să aprecieze dacă procedura în ansamblu, inclusiv modul în care a fost luată depoziția, au fost corecte. În plus, deși depoziția, ca regulă, trebuie făcută în ședință publică pentru a permite o dezbatere, există anumite excepții atât timp cât se iau măsuri pentru a contrabalansa handicapul apărării.

Articolul 31 - Jurisdicție

327. Acest articol prezintă cerințele în care Părțile trebuie să stabilească jurisdicția în privința infracțiunilor prevăzute de Convenție.

328. Paragraful 1 (a) este bazat pe principiul teritorialității. Fiecare Parte trebuie să pedepsească delictele stabilite prin Convenție care sunt comise pe teritoriul său. De exemplu, Partea pe al cărei teritoriu cineva e recrutat prin unul din mijloacele și pentru unul din scopurile de exploatare prevăzute în articolul 4 (a) are jurisdicție pentru a judeca delictele din Articolul 18. Același raționament se aplică Părților pe teritoriul cărora se tranzitează sau este exploatată persoana.

329. Paragraful 1(b) și (c) se bazează pe o variantă a principiului teritorialității. Acestea cer ca fiecare Parte să stabilească jurisdicție asupra infracțiunilor comise pe vase sub pavilionul lor sau avioane înregistrate potrivit propriilor legi. Această obligație este deja în vigoare în legislația multor țări, navele și avioanele fiind frecvent considerate extinderi ale teritoriului țării. Acest tip de jurisdicție este extrem de utilă când vasul sau avionul nu se află pe teritoriul țării la comiterea crimei și deci paragraful 1 (a) nu se aplică pentru a stabili jurisdicția. Pentru o infracțiune comisă pe un vas sub pavilion străin sau avion în afara țării de înregistrare, fără această reglementare nu ar exista țara care să aibă jurisdicția. În plus, dacă o infracțiune este comisă pe un vas sau avion care trece prin apele sau spațiul aerian al unei alte țări, ar exista importante impedimente practice pentru ca acel stat să-și exercite jurisdicția și este deci util pentru statul de înregistrare să aibă jurisdicție.

330. Paragraful 1(d) se bazează pe principiul naționalității. Teoria naționalității este aplicată mai frecvent de țările care au tradiția dreptului civil. Potrivit acesteia, cetățenii unei țări sunt obligați să respecte legea lor chiar în afara teritoriului său. Conform subparagrafului d., dacă un cetățean comite o infracțiune în afara țării, acea Parte e obligată să îl pună sub acuzare dacă comportarea este o infracțiune conform legii țării unde are loc sau dacă are loc în afara jurisdicției teritoriale a oricărei țări. Paragraful 1(d) se aplică și apatrizilor a căror reședință uzuală se află pe teritoriul Părții.

331. Paragraful 1(e) se bazează pe principiul personalității pasive. El este legat de naționalitatea victimei și identifică interesele personale ale victimelor naționale cu interesele generale ale statului. Conform cu litera e, dacă un cetățean este victima unei infracțiuni în afara țării, Părțile trebuie să aibă posibilitatea de a demara procedurile corespunzătoare.

332. Paragraful 2 permite Părților să emită rezerve la jurisdicția stabilită în paragraful 1(d) și (e). Totuși, nu sunt permise rezerve la jurisdicție potrivit subparagrafelor a,b sau c sau cu privire la obligația de a stabili jurisdicție în cazuri ce cad sub principiul “aut dedere aut judicare (extrădezi sau acuzi) conform paragrafului 3, adică atunci când o Parte refuză să extrădeze un delicvent în baza naționalității acestuia și delicventul se află pe teritoriul său. Jurisdicția dată de paragraful 3 e necesară pentru a se asigura că Părțile care refuză să extrădeze un cetățean străin să aibă posibilitatea legală să investigheze și să acționeze legal în propria țară, dacă sunt solicitate în acest sens de către Partea care cere extrădarea conform termenilor legislației internaționale.

333. În cazul traficului de persoane, se întâmplă adesea ca una sau mai multe Părți să aibă jurisdicție asupra unora sau tuturor participanților la infracțiune. De exemplu, o victimă poate fi recrutată într-o țară, apoi transportată și cazată pentru exploatare în alta. Pentru a evita dublarea efortului, neplăceri inutile pentru martori, competiție între forțele de ordine ale țărilor implicate sau pentru a facilita eficiența și corectitudinea procedurilor, Părțile implicate trebuie să se consulte pentru a stabili calea de punere sub acuzare. În unele cazuri e mai eficace ca toți participanții să fie acuzați într-un singur caz; în altele e preferabil ca o țară să judece unii participanți, alta sau altele pe ceilalți. Paragraful permite ambele variante. În final, obligația de a se consulta nu e absolută; consultarea are loc “când este cazul”. Dacă o Parte știe că nu e necesară consultarea (de exemplu are informații că cealaltă parte nu dorește să ia poziție), sau dacă o Parte consideră că consultarea va prejudicia investigația și procedurile, o poate amâna sau declina.

334. Bazele jurisdicției stabilite în paragraful 1 nu sunt exclusive. Paragraful 5 din acest articol permite Părților să stabilească alte tipuri de jurisdicție criminală conform legilor naționale. Astfel, în cazuri de trafic de persoane, unele state exercită jurisdicția criminală indiferent de locul faptei sau naționalitatea făptașilor.

Capitolul VI – Cooperarea internațională și cooperarea cu societatea civilă

335. Capitolul VI stabilește prevederile privind cooperarea internațională dintre Părțile Convenției. Prevederile nu se limitează la cooperarea judiciară în chestiunile penale. Ele privesc de asemenea cooperarea în domeniul prevenirii traficului, protecției și asistenței acordate victimei.

336. În ceea ce privește cooperarea judiciară în domeniul penal, Consiliul Europei are deja un organism important de stabilire a instrumentelor standard.

Trebuie menționată aici *Convenția Europeană privind Extradarea* (ETS Nr. 24), *Convenția Europeană privind Asistența Mutuală în Chestiunile Penale* (ETS Nr. 30), protocoalele la acestea (ETS Nr. 86, 98, 99 și 182) și *Convenția privind Spălarea, Investigarea, Sechestrul și Confiscarea Banilor proveniți din Infracțiuni* (ETS Nr. 141). Aceste tratate sunt instrumente trans-sectoriale care se aplică unui număr mare de infracțiuni, nu unui anumit tip particular de delict.

337. Legiuitorii au optat pentru nereproducerea, în prezenta convenție, a prevederilor identice cu cele din instrumentele trans-sectoriale precum cele menționate mai sus. Au considerat că acestea din urmă sunt mai bine adaptate la armonizarea standardelor și pot fi revizuite pentru a obține o mai bună cooperare între Părți. Aceștia nu au dorit să stabilească un sistem general separat de asistență mutuală care să substituie alte instrumente relevante sau alte acorduri. Au considerat că ar fi mai adecvat să se recurgă în general la acordurile stabilite în cadrul tratatelor de asistență mutuală și de extradare deja în vigoare, permițând specialiștilor în asistență mutuală și extradare să utilizeze instrumentele și acordurile cu care sunt obișnuiți și evitând orice confuzii care pot apărea în urma înființării unor sisteme concurente. Acest capitol cuprinde așadar doar acele prevederi care oferă o valoare adăugată deosebită cu privire la convențiile existente. Convenția (Articolul 32) totuși solicită Părților să coopereze în cea mai mare măsură posibilă în cadrul instrumentelor existente. Deoarece Convenția prevede un mecanism de monitorizare (Capitolul VII) care, printre altele, trebuie să fie responsabil cu monitorizarea implementării Articolului 32, modul în care astfel de instrumente trans-sectoriale sunt aplicate pentru a combate traficul de ființe umane fiind de asemenea monitorizat.

Articolul 32 – Principii generale și măsuri pentru cooperarea internațională

338. Articolul 32 propune principiile generale care trebuie să guverneze cooperarea internațională.

339. Înainte de toate, Părțile trebuie să coopereze între ele “cât de mult posibil”. Acest principiu le solicită să ofere celeilalte o cooperare extinsă și să minimizeze impedimentele pentru un flux ușor și rapid de informații și de probe la nivel internațional.

340. În al doilea rând, Articolul 32 conține o parte generală a obligației de a coopera: cooperarea trebuie să includă prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (primul paragraf), protecția și asistența victimelor (al doilea paragraf) și investigațiile și procedurile penale cu privire la infracțiunile de natură penală stabilite în conformitate cu această Convenție (paragraful al treilea), de exemplu infracțiunile stabilite în conformitate cu Articolele 18, 20 și 21. Având în vedere principiul dublei incriminări, această cooperare poate avea loc în ceea ce privește infracțiunea conținută la Articolul 19 doar între acele Părți care incriminează prin legislația lor internă actele conținute în acest articol. Aplicarea principiului dublei incriminări, în ceea ce privește infracțiunea stabilită la

Articolul 19 al acestei Convenții, va limita cooperarea Părților care au inclus o asemenea infracțiune în legislația lor internă.

341. În cele din urmă, cooperarea trebuie să fie oferită în conformitate cu instrumentele internaționale și regionale relevante, acordurile încheiate pe baza legislației uniforme sau reciproce și a legilor interne. Principiul general este acela că prevederile Capitolului VI nu anulează și nu înlocuiesc prevederile instrumentelor internaționale relevante. Referirea la astfel de instrumente sau acorduri nu se limitează la instrumentele în vigoare în momentul în care prezenta convenție intră în vigoare, ci se aplică și oricăror instrumente adoptate ulterior. În raport cu această Convenție, acordurile generale relevante și instrumentele vor avea prioritate în chestiunile de cooperare judiciară.

342. Părțile trebuie de asemenea să coopereze între ele, în conformitate cu prevederile acestei Convenții. Astfel, în ceea ce privește cooperarea internațională pentru protecția și asistența victimelor, Articolul 33 prevede măsuri speciale cu privire la persoanele aflate în pericol. Articolul 34 (4) se referă la transmiterea de orice informații necesare pentru a acorda drepturile conferite de Articolele 13 , 14 și 16 ale Convenției.

343. În ceea ce privește cooperarea internațională în materie penală în scopul investigațiilor sau procedurilor judiciare, principiul general este acela că prevederile Capitolului VI nu pot anula și nici substitui prevederile instrumentelor relevante internaționale și regionale în ceea ce privește asistența juridică și extrădarea, acordurile reciproce între Părțile unor astfel de instrumente și prevederile relevante ale legislației interne privind cooperarea internațională. În acest domeniu, instrumentele internaționale relevante includ Convenția Europeană privind Extrădarea (ETS Nr. 24), Convenția Europeană privind Asistența Mutuală în Chestiunile Penale (ETS Nr. 30) și protocoalele la acestea (ETS Nr. 86, 98, 99 și 182). În cazul statelor membre ale Uniunii Europene, mandatul european de arestare introdus prin *Decizia Cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între Statele Membre* este de asemenea relevant. În ceea ce privește cooperarea pentru sechestrul banilor din trafic, și în particular pentru identificarea, localizarea, sechestrarea și confiscarea bunurilor asociate cu traficul de ființe umane și exploatarea ce rezultă din acesta, este relevantă *Convenția privind Spălarea, Investigarea, Sechestrul și Confiscarea Banilor proveniți din Infracțiuni* (ETS Nr. 141).

344. Rezultă de aici că trebuie să fie asigurată în continuare cooperarea internațională în cadrul acestor instrumente și altor tratate bilaterale sau multilaterale privind extrădarea și asistența mutuală care se aplică în chestiuni penale.

345. Asistența mutuală poate fi de asemenea rezultatul unor acorduri bazate pe legislație uniformă sau reciprocă. Acest concept există în alte convenții ale

Consiliului Europei, în particular *Convenția Europeană privind Extradarea* (ETS Nr. 24), care permitea Părților care dețineau un sistem de extradare bazat pe legislație uniformă, de ex. Țările Scandinave, sau Părțile cu un sistem bazat pe reciprocitate, de ex. Irlanda și Regatul Unit, pentru a reglementa relațiile mutuale numai pe baza aceluși sistem. Acea prevedere a trebuit să fie adoptată deoarece țările respective nu și-au reglementat relațiile în materie de extradare pe baza acordurilor internaționale dar au realizat sau realizează acest lucru prin acordul de a adopta legi interne uniforme sau reciproce.

Articolul 33 – Măsuri privind persoanele dispărute sau aflate în pericol

346. Această prevedere solicită unei Părți să anunțe o altă Parte în cazul în care are informații conform cărora o persoană menționată la Articolul 28(1) (o victimă, un martor, o persoană care cooperează cu autoritățile judiciare sau o rudă a unei astfel de persoane) este în pericol iminent pe teritoriul unei alte Părți. O astfel de informație ar putea proveni, de exemplu, de la o victimă care sesizează existența unor presiuni sau amenințări din partea traficantilor față de membri ai familiei victimei în țara de origine. Partea care primește astfel de informații este chemată să ia măsurile de protecție corespunzătoare în conformitate cu Articolul 28.

Articolul 34 – Informații

347. Articolul 34 se referă la furnizarea de informații. Are legătură cu toate tipurile de cooperare tratate la Capitolul VI, de exemplu nu numai cooperarea internațională în materie penală ci și cooperarea pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și protecția și asistența victimelor.

348. Articolul 34(1) stipulează datoria unei Părți solicitate de a informa Partea solicitantă despre rezultatul final al măsurilor luate ca urmare a unei solicitări de cooperare internațională. De asemenea, prevede ca Partea solicitată să informeze Partea solicitantă în mod prompt dacă circumstanțele fac imposibilă realizarea solicitării sau este posibil să întârzie în mod semnificativ îndeplinirea acțiunii.

349. Paragrafele 2 și 3 vizează informațiile oferite în mod benevol în scopul cooperării în materie penală. Acest articol derivă din prevederile instrumentelor Consiliului Europei emise anterior, precum Articolul 10 al *Convenției privind Spălarea, Investigarea, Sechestrul și Confiscarea Banilor proveniți din Infracțiuni* (ETS Nr. 141), Articolul 28 al *Convenției penale privind corupția* (ETS No. 173) și Articolul 26 al *Convenției privind Criminalitatea Informatică* (ETS No. 185). Se întâmplă din ce în ce mai frecvent ca o Parte să posede informații valoroase care ar putea sprijini o altă Parte în investigațiile penale sau procedurile judiciare și de care Partea care conduce investigațiile sau procedurile judiciare să nu aibă cunoștință. În astfel de cazuri, nu este disponibilă nici o solicitare de asistență mutuală. Această prevedere autorizează țara care posedă informațiile să le transmită către o altă țară fără o solicitare prealabilă, cu respectarea legislației sale interne. Prevederea a fost considerată utilă, deoarece în

legislația unor state este necesară o concesiune pozitivă de autoritate legală pentru a acorda asistență în absența unei solicitări. O Parte nu are obligația de a transmite în mod benevol informațiile către o altă Parte; are toată discreția necesară pentru a face acest lucru în funcție de circumstanțele cazului respectiv. De asemenea, dezvăluirea benevolă a informațiilor nu împiedică Partea care le dezvăluie în investigarea sau instituirea cercetărilor penale cu privire la faptele dezvăluite în cazul în care are jurisdicție.

350. Paragraful 3 abordează faptul că în unele situații o Parte va transmite informațiile în mod benevol doar dacă se păstrează în mod confidențial informații delicate sau pot fi impuse alte condiții cu privire la utilizarea informațiilor. În particular, confidențialitatea va fi un factor important în cazurile în care, dacă informațiile sunt făcute publice, pot fi puse în pericol interese importante ale statului care le oferă, ex. în cazul în care este necesar să nu se dezvăluie modul cum au fost obținute informațiile sau faptul că un grup criminal este cercetat. Dacă cercetările prealabile arată că Partea care primește informațiile nu poate respecta condiția impusă de Partea care le oferă (ex. nu poate respecta condiția de confidențialitate deoarece informațiile sunt necesare ca probe într-un proces public), Partea primitoare va notifica Partea care oferă, care apoi poate opta să nu ofere informațiile. Dacă Partea primitoare acceptă totuși condiția, va trebui să o respecte. Se prevede ca acele condiții impuse în cadrul acestui articol să fie compatibile cu cele pe care o Parte care oferă informații le poate impune ca urmare a unei solicitări de asistență mutuală din partea unei Părți primitoare.

351. Pentru a garanta eficacitatea drepturilor stabilite la Articolele 13, 14 și 16 ale Convenției, paragraful 4 stipulează ca Părțile să transmită fără întârziere, în conformitate cu Articolul 11 al Convenției, informațiile solicitate necesare pentru a acorda drepturile conferite prin aceste articole.

Articolul 35 – Cooperarea cu societatea civilă

352. Parteneriatul strategic prevăzut la acest articol, între autoritățile naționale și funcționarii publici și societatea civilă constă în înființarea unui cadru de cooperare prin care actorii statali să își îndeplinească obligațiile prevăzute în Convenție prin coordonarea eforturilor cu societatea civilă.

353. Un astfel de parteneriat strategic poate fi obținut printr-un dialog constant prin intermediul unor mese rotunde în care să fie implicați toți actorii. Implementarea practică a scopurilor convenției poate fi formalizată de exemplu prin încheierea unor memorandumuri de înțelegere între autoritățile naționale și organizațiile neguvernamentale care acordă protecție și asistență victimelor traficului de persoane.

Capitolul VII – Mecanismul de monitorizare

354. Capitolul VII al Convenției include prevederi care vizează asigurarea implementării eficiente a Convenției de către Părți. Sistemul de monitorizare prevăzut de Convenție, care fără îndoială este unul dintre punctele sale tari, are doi piloni: pe de o parte, Grupul de Experți împotriva traficului de ființe umane (GRETA) este un organism tehnic, compus din experți independenți și de înaltă calificare în domeniul Drepturilor Omului, asistenței și protecției victimelor și luptei împotriva traficului de ființe umane, însărcinați cu adoptarea unui raport și a concluziilor cu privire la implementarea Convenției de către fiecare Parte; pe de altă parte, există un organism politic, Comitetul Părților, compus din reprezentanți ai Comitetului de Miniștri ai Părților Convenției și reprezentanți ai unor Părți membre ale Consiliului European, care poate adopta recomandări, pe baza raportului și concluziilor GRETA, care se adresează unei Părți cu privire la măsurile care trebuie luate pentru a duce la îndeplinire concluziile GRETA.

Articolul 36 – Grupul de Experți împotriva traficului de ființe umane (GRETA)

355. Așa cum s-a menționat mai sus, GRETA este responsabil cu monitorizarea implementării Convenției de către Părți. Va avea minim 10 și maxim 15 membri.

356. Paragraful 2 al acestui Articol subliniază necesitatea asigurării unui echilibru geografic și de gen, precum și a expertizei multidisciplinare în momentul numirii membrilor GRETA, care vor fi cetățeni ai Statelor care sunt Părți ale Convenției.

357. Paragraful 3 subliniază principalele competențe ale experților din cadrul GRETA, precum și principalul criteriu de alegere a acestora, care poate fi rezumat astfel: “independență și expertiză”.

358. Paragraful 4 arată că procedura de alegere a membrilor GRETA (dar nu alegerea membrilor) va fi stabilită de către Comitetul de Miniștri. Este un fapt de înțeles, deoarece procedura de alegere este o parte importantă a aplicării Convenției. Fiind o Convenție a Consiliului European, legiuitorii au considerat că o astfel de funcție ar trebui să revină Comitetului de Miniștri iar Părțile însele să fie responsabile cu alegerea membrilor GRETA. Înainte de a decide cu privire la procedura de alegere, Comitetul de Miniștri va consulta și va obține acordul unanim al tuturor Părților. O astfel de condiție recunoaște faptul că toate Părțile Convenției vor putea să stabilească o astfel de procedură și sunt egale în drepturi.

Articolul 37 – Comitetul Părților

359. Articolul 37 stabilește celălalt pilon al sistemului de monitorizare, care este mai politicul “Comitet al Părților”, format așa cum s-a spus mai sus.

360. Comitetul Părților va fi convocat pentru prima dată de către Secretarul General al Consiliului European, în termen de un an de la intrarea în vigoare a

Convenției, pentru alegerea membrilor GRETA. Apoi se va reuni la cererea unei treimi dintre Părți, a Secretarului General al Consiliului Europei sau a Președintelui GRETA.

361. Înființarea acestui organism va asigura participarea echitabilă a tuturor Părților în procesul de luare a deciziilor și procedura de monitorizare a Convenției și va întări cooperarea între Părți și între acestea și GRETA pentru a asigura implementarea adecvată și eficientă a Convenției.

362. Regulile de Procedură a Comitetului Părților trebuie să țină seama de caracteristicile specifice cu privire la numărul de voturi oferite de Comunitatea Europeană în domenii ce țin de competența sa. Se consideră de asemenea că regulile de procedură a Comitetului Părților trebuie să fie elaborate astfel încât să asigure că Părțile acestei Convenții, inclus Comunitatea Europeană, vor fi monitorizate în mod eficient în cadrul Articolului 38.7.

Articolul 38 – Procedura

363. Articolul 38 explică funcționarea procedurii de monitorizare și interacțiunea dintre GRETA și Comitetul Părților.

364. Paragraful 1 afirmă că procedura de evaluare este împărțită în etape și că GRETA va selecta prevederile asupra cărora se va concentra monitorizarea. Ideea este că GRETA va defini în mod autonom, la începutul fiecărei etape, prevederile pentru procedura de monitorizare pe parcursul perioadei respective.

365. Paragraful 2 afirmă că GRETA va determina mijloacele cele mai adecvate pentru a realiza evaluarea. Aceasta poate include un chestionar sau orice altă solicitare de informații. Acest paragraf stipulează clar ca Părțile responsabile trebuie să răspundă la solicitările GRETA.

366. Paragraful 3 indică faptul că GRETA poate de asemenea primi informații de la societatea civilă.

367. Paragraful 4 subliniază că, în mod subsidiar, GRETA poate organiza vizite de țară pentru a obține informații mai multe de la Părțile implicate. Legiuitorii au subliniat faptul că vizitele de țară ar trebuie să fie un mijloc subsidiar și ar trebui să fie realizate numai în cazul în care sunt necesare. Aceste vizite de țară trebuie să fie organizate în cooperare cu autoritățile responsabile ale Părții implicate și persoana de contact va fi numită de către acea Parte.

368. Paragrafele 5 și 6 descriu faza de elaborare a raportului și concluziile GRETA. Din aceste prevederi, rezultă că GRETA trebuie să mențină un dialog cu Partea implicată în momentul pregătirii raportului și concluziilor. Printr-un astfel de dialog prevederile Convenției vor fi implementate corespunzător. GRETA va publica raportul și concluziile sale, împreună cu orice alte comentarii ale Părții

implicate. Un astfel de raport și concluziile trebuie trimise în același timp către Partea implicată și Comitetul Părților. Aceasta completează misiunea GRETA cu privire la Partea respectivă și prevederile implicate. Rapoartele GRETA, care vor fi făcute publice din momentul adoptării lor, nu pot fi schimbate sau modificate de Comitetul Părților.

369. Paragraful 7 se referă la rolul Comitetului Părților în procedura de monitorizare. Acesta indică faptul că Comitetul Părților poate adopta recomandări ce indică măsurile ce urmează a fi luate de către Părți cu privire la implementarea concluziilor GRETA, dacă este necesar, stabilirea datei pentru înaintarea informațiilor privind implementarea acestora, și promovarea cooperării pentru a asigura implementarea corespunzătoare a Convenției. Acest mecanism va asigura respectarea independenței GRETA în funcția sa de monitorizare și introduce o dimensiune politică în dialogul dintre Părți.

Capitolul VIII – Relația cu alte instrumente internaționale

Articolul 39 – Relația cu *Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor*, adițional la *Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate*

370. Scopul Articolului 39 este de a clarifica relația dintre Convenție și *Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor*, adițional la *Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate*

371. Articolul 39 are două obiective principale: (i) garantarea non-interferenței Convenției cu drepturile și obligațiile ce derivă din prevederile Protocolului de la Palermo și (ii) precizarea faptul că Convenția consolidează, la recomandările Comitetului de Miniștri în termenii de referință transmiși către CAHTEH, protecția oferită de instrumentul Națiunilor Unite și dezvoltă standardele stabilite.

Articolul 40 – Relația cu alte instrumente internaționale

372. Articolul 40 se referă la relația dintre Convenție și alte instrumente internaționale.

373. În conformitate cu Convenția de la Viena din 1969 privind Legea Tratatelor, Articolul 40 își propune să garanteze coexistența în concordanță a Convenției cu alte tratate, fie multilaterale fie bilaterale, sau instrumente referitoare la aspectele incluse în Convenție. Aceasta este deosebit de important pentru instrumentele internaționale care asigură o mai mare protecție și asistență victimelor traficului. Într-adevăr, prezenta Convenție își propune să consolideze protecția și asistența victimelor și din acest motiv paragraful 1 al Articolului 40 are ca scop garantarea neprejudicierii, de către Convenție, a drepturilor și obligațiilor ce decurg din alte instrumente internaționale la care Părțile Convenției

sunt de asemenea Părți sau vor deveni Părți și care conțin prevederi în domenii guvernate de această Convenție și care asigură o mai mare protecție și asistență victimelor traficului. Această prevedere arată clar, încă o dată, scopul general al Convenției, acela de a proteja și promova drepturile omului ale victimelor traficului și de a asigura cel mai înalt nivel de protecție a acestora.

374. Paragraful 2 afirmă categoric că Părțile pot încheia acorduri bilaterale sau multilaterale sau orice alte instrumente internaționale referitoare la domenii guvernate de Convenție. Oricum, modul de redactare stipulează clar că Părțile nu au permisiunea de a încheia acorduri derogatorii de la Convenție.

375. Referitor la paragraful 3 al Articolului 40, până la adoptarea Convenției, Comunitatea Europeană și statele membre ale Uniunii Europene au declarat următoarele:

“Comunitatea Europeană/Uniunea Europeană și Statele sale Membre reafirmă că obiectivul lor cu privire la dorința de includere a unei clauze de deconectare este de a ține seama de structura instituțională a Uniunii în momentul aderării la convenții internaționale, în particular, în cazul transferului de puteri suverane de la Statele Membre către Comunitate.

Această clauză nu are ca scop reducerea drepturilor și creșterea obligațiilor unei părți non-UE față de Comunitatea/Uniunea Europeană și statele sale membre, deoarece cele din urmă sunt de asemenea părți la această Convenție.

Clauza de deconectare este necesară pentru acele părți ale convenției din competența Comunității/Uniunii, pentru a indica faptul că statele membre UE nu pot invoca și aplica drepturile și obligațiile ce decurg din Convenție în mod direct în rândul lor sau între acestea și Comunitatea/Uniunea Europeană. Aceasta nu exclude faptul că Convenția se aplică în totalitate între Comunitatea/Uniunea Europeană și statele sale membre pe de o parte și alte Părți la Convenție, pe de altă parte; Comunitatea și Statele Membre ale UE vor fi obligate prin Convenție și o vor pune în aplicare ca orice altă parte la Convenție, dacă este necesar, prin legislația comunitară/a Uniunii. Acestea vor garanta astfel respectarea deplină a prevederilor Convenției vizavi de părțile non-UE”.

Ca instrument realizat în relație cu încheierea unui tratat, în semnificația Articolului 31 paragraful 2(b) al Convenției de la Viena privind Legea Tratatelor, această declarație face parte din „contextul” acestei Convenții.

376. Comunitatea Europeană va putea oferi, în scopul transparenței, informațiile necesare despre împărțirea competenței între Comunitate și statele sale membre în domeniul acoperit de prezenta Convenție, deoarece aceasta nu conduce la obligații adiționale de monitorizare atribuite Comunității.

377. La paragraful 3, prevederile Convenției nu afectează drepturile, obligațiile și responsabilitățile Statelor și indivizilor în cadrul legislației internaționale, inclusiv al legislației internaționale umanitare și a drepturilor omului. Astfel, exercitarea drepturilor fundamentale nu ar trebui preîntâmpinată sub pretextul luării de măsuri împotriva traficului de ființe umane. Acest paragraf privește îndeosebi Convenția din 1951 și Protocolul din 1967 referitor la statutul refugiaților. A fi victimă a traficului de ființe umane nu poate exclude dreptul de a solicita și beneficia de azil și Părțile vor asigura faptul că victimele traficului de persoane au acces adecvat la proceduri corecte și eficiente de azil. De asemenea, Părțile vor lua orice măsuri necesare pentru a asigura respectarea deplină a principiului de *non-refoulement*.

Capitolul IX – Modificări ale Convenției

Articolul 41 – Modificări

378. Modificările prevederilor Convenției pot fi propuse de către Părți. Ele trebuie să fie comunicate tuturor statelor membre ale Consiliului Europei, oricărui semnatar, oricărei părți, Comunității Europene și oricărui stat invitat să semneze sau să accedă la Convenție.

379. Grupul de Experți privind lupta împotriva traficului de ființe umane (GRETA) va elabora un punct de vedere cu privire la modificarea propusă, care va fi înaintat Comitetului de Miniștri. După luarea în considerație a modificării propuse și a punctului de vedere GRETA, Comitetul de Miniștri poate adopta modificarea. Astfel de modificări adoptate de Comitetul de Miniștri trebuie transmise către Părți pentru aprobare. Înainte de a decide cu privire la modificare, Comitetul de Miniștri va consulta și va obține acordul unanim al tuturor Părților. O astfel de solicitare recunoaște faptul că toate Părțile la Convenție vor putea să participe la procesul de luare a deciziilor cu privire la modificări și se situează pe o poziție de egalitate.

Capitolul X – Clauze finale

380. Cu unele excepții, prevederile din acest capitol sunt în mod esențial bazate pe Clauzele de model final pentru convenții și acorduri încheiate în cadrul Consiliului Europei, pe care Comitetul de Miniștri le-a aprobat la cea de-a 315-a reuniune a delegaților din februarie 1980. Articolele 42-47 fie utilizează limbaj standard ca și clauze model fie sunt bazate pe o îndelungată practică de încheiere a tratatelor la Consiliul Europei. Trebuie remarcat în această privință următorul fapt: clauzele model au fost adoptate drept un set neobligatoriu de prevederi. Așa cum s-a spus în introducerea la clauzele model, “aceste clauze model finale își propun să faciliteze sarcina comitetelor de experți și să evite divergențe textuale care nu ar avea nici o justificare reală. Un model nu este în nici un caz obligatoriu și clauzele diferite pot fi adaptate pentru cazuri particulare”.

Articolul 42 – Semnarea și intrarea în vigoare

381. Convenția este deschisă spre semnarea nu numai de către statele membre ale Consiliului Europei, ci și de Comunitatea Europeană și state nemembre ale Consiliului Europei (Canada, Sfântul Scaun, Japonia, Mexic și Statele Unite) care au luat parte la elaborarea acesteia. Odată cu intrarea în vigoare a Convenției, în conformitate cu paragraful 3, alte state ne-membre nementionate prin această prevedere pot fi invitate să acceadă la Convenție în acord cu Articolul 43 (1).

382. Articolul 42 (3) stabilește la 10 numărul de ratificări, acceptări și aprobări cerute pentru intrarea în vigoare a Convenției. Această cifră reflectă convingerea că este necesar un grup semnificativ de state pentru a aborda cu succes traficul de ființe umane. Numărul nu este foarte mare, totuși, pentru a întârzia în mod nejustificat intrarea în vigoare a Convenției. Conform practicii de încheiere a tratatelor a Organizației, dintre cele 10 state inițiale, cel puțin opt trebuie să fie membri ai Consiliului Europei.

Articolul 43 – Aderarea la Convenție

383. După consultarea Părților și obținerea acordului lor unanim, Comitetul de Miniștri pot invita orice stat ne-membru al Consiliului Europei care nu a participat la elaborarea Convenției pentru a adera la ea. Această decizie solicită o majoritate de două treimi prevăzută la Articolul 20.d din statutul Consiliului Europei și votul unanim al Părților la această Convenție.

Articolul 44 – Aplicarea teritorială

384. Articolul 44 (1) specifică domeniile în care se aplică Convenția. Ar trebui precizat că ar fi incompatibil cu obiectul și scopul Convenției ca Statele Părți să excludă părți din teritoriile proprii de la aplicarea Convenției în lipsa unor motive valabile (cum ar fi existența unor sisteme juridice diferite care se aplică în domenii vizate în Convenție).

385. Articolul 44 (2) privește extinderea aplicării Convenției la teritoriile pentru ale căror relații internaționale sunt responsabile Părțile sau din partea cărora sunt autorizate să facă angajamente.

Articolul 45 – Rezerve

386. Articolul 45 specifică faptul că Părțile pot utiliza rezerva așa cum este definită la Articolele 31 paragraful 2. Nu a fost făcută nici o altă rezervă

Articolul 46 – Denunțarea

387. În conformitate cu Convenția Națiunilor Unite de la Viena privind Legea Tratatelor, Articolul 46 permite oricărei Părți să denunțe Convenția.

Articolul 47 – Notificări

388. Articolul 47 enumeră notificările pe care Secretarul General al Consiliului Europei este solicitat să le facă, în calitate de depozitar al Convenției și stabilește entitățile (Statele și Comunitatea Europeană) care vor primi astfel de notificări.

Note:

(1) Seminar - Strasbourg 1991, organizat de Comitetul Director pentru Egalitatea între Femei și Bărbați privind Lupta împotriva traficului de femei, considerat drept o violare a drepturilor și a demnității omului.

(2) Plan de acțiune împotriva traficului de femei (doc. EG (96) 2) de Michèle HIRSCH (Belgia).

(3) De exemplu, un seminar internațional împotriva traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale: rolul ONG-urilor (Strasbourg, iunie 1998) și un workshop privind bune și rele practice cu privire la reflectarea media a femeilor, cu referire la traficul de ființe umane în scopul exploatării sexuale (Strasbourg, Septembrie 1998).

(4) În cadrul Pactului de Stabilitate sud-est european, Consiliul Europei a organizat un seminar internațional privind "Acțiunea coordonată împotriva traficului de ființe umane în sud-estul Europei: spre un plan de acțiune regional". La invitația autorităților grecești, seminarul a avut loc la Atena, pe 29 iunie-1 iulie 2000. A fost organizat în parteneriat cu Înalțul Comisariat ONU pentru Drepturile Omului, OSCE/ODIHR și Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), cu sprijinul Japoniei.

(5) Un seminar privind "Acțiunea coordonată împotriva traficului de ființe umane în Sudul Caucazului: spre un plan de acțiune regional" a fost ținut la Tbilisi pe 6 și 7 noiembrie 2002.

(6) EG-S-NT (2002) 9 Fin.

(7) Convenția Europeană privind exercitarea drepturilor copiilor din 25 ianuarie 1996 (ETS Nr. 160) (în relație cu Convenția ONU din 1989 privind drepturile copilului)

(8) Convenția privind Spălarea, Investigarea, Sechestrul și Confiscarea Banilor proveniți din Infrațiuni din 1990 (ETS Nr. 141) (în relație cu Convenția ONU împotriva Traficului Ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1988) Acordul Consiliului Europei din 1995 privind traficul ilicit pe mare, pentru implementarea Articolului 17 al Convenției ONU împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1995 (ETS Nr. 156).

(9) A se vedea, *inter alia*, documentele ONU: CCPR/CO/79/LVA, din 06/11/2003 și A/53/38/rev.1, respectiv. A se vedea de asemenea, Consiliul Permanent al Deciziei OSCE nr. 557: *Plan de acțiune pentru combaterea traficului de ființe umane*, 24 iulie 2003 Budapesta, *Declarația privind Sănătatea Publică și Traficul de Ființe umane din 19-21 martie 2003*. A se vedea de asemenea, al doilea paragraf al Preambulului Convenția SAARC privind prevenirea și combaterea traficului de femei și copii pentru prostituție.

(10) *Curtea Europeană a drepturilor omului, procesul X și Y v. Regatul Țărilor de Jos din 26 martie 1985*, Seria A nr. 91, paragraf 23.

(11) *Curtea Europeană a drepturilor omului, procesul Young James și Websters v. Marea Britanie din 13 august 1981*, Seria A, nr. 44, paragraf 49.

(12) A se vedea, *inter alia*, următoarele procese: *Curtea Europeană a drepturilor omului, A v. Marea Britanie din 23 septembrie 1998*, Rapoarte ale proceselor și deciziilor 1998-VI, paragraf 22; *Curtea Europeană a drepturilor omului, Z și alții v. Marea Britanie din 10 mai 2001*, Rapoarte ale proceselor și deciziilor 2001-V, paragraf 73; *Curtea Europeană a drepturilor omului, M.C. v. Bulgaria din 4 decembrie 2003*; aplicația nr. 39272/98.

(13) Articolul 3(2) al Convenției Națiunilor unite împotriva Criminalității Organizate Transnaționale afirmă că "o infracțiune este transnațională dacă:

- a) este săvârșită în mai mult de un stat;
- b) este săvârșită într-un stat, dar o parte substanțială a pregătirii, planificării, conducerii sale sau a controlului său are loc într-un alt stat;
- c) este săvârșită într-un stat, dar implică un grup infracțional organizat care desfășoară activități infracționale în mai mult de un stat; sau
- d) este săvârșită într-un stat, dar are efecte substanțiale într-un alt stat. »

(14) Articolul 2(a) al Convenției Națiunilor unite împotriva Criminalității Organizate Transnaționale afirmă: “grup infracțional organizat desemnează un grup structurat alcătuit din trei sau mai multe persoane, care există de o anumită perioadă și acționează în întelegeră, în scopul săvârșirii uneia ori mai multor infracțiuni grave sau infracțiuni prevăzute de prezenta convenție, pentru a obține, direct ori indirect, un avantaj financiar sau un alt avantaj material”.

(15) Principii, paragraf 1.

(16) Acordul privind reprimarea traficului de femei și copii din 18 mai 1904.

(17) Astfel de infracțiuni includ întotdeauna infracțiuni pasibile de lipsire de libertate sau ordin de detenție pentru o limită maximă mai mare de un an sau, în ceea ce privește Statele care au o limită minimă pentru infracțiuni în sistemul lor legislativ, infracțiuni pasibile de lipsire de libertate sau ordin de detenție pentru o limită minimă mai mare de șase luni.